THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.
Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada "Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St., Toronto 174, Ontario, Canada
Editor-in-Chief: ALFRĒDS VIŅĶELS
Telephones: 921—7121; 465—7902
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N.Y. 10466, U.S.
Chicago: Editor — I. ŠĪMANE
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.
WEDNESDAY, SEPTEMBER 17, 1969

NATIONAL LIBRARY
OCT 7 1969
BIBLIOTHÈQUE NATIONALE

LATVIJA AMERIKĀ

NR. 185 TRESDIENA, 1969. GADA 17. SEPTEMBRIS 19. GADS
SECOND CLASS MAIL REGISTRATION NUMBER 2249
Cena 25 centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās.
Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi"
ATB. REDAKTORS: ALFRĒDS VIŅĶELS
Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465—7902
Birojs: 491 College St., Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921—7121
Nujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N.Y. 10466. U.S.A
Tālrunis 994—7917
Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠĪMANE
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālrunis 774—5744

Medaļas otra puse

KRITISKS ATSKATS UZ EIROPAS LATVIEŠU JAUNATNES APVIENĪBAS KONGRESU ANGLIJĀ. — — NO APCIETINĀJUMA ATBRĪVOTS DR. FRICIS MENDERS.

Mūsu laikraksta 6. septembra numurā sniedzām informatīvu rakstu par Eiropas latviešu jaunatnes apvienības 15. kongresu Anglijā, kas izpelnijās visai optimistisku vērtējumu un pat atzinumu, ka „jaunā maiņa klāt". Vairāki citi rakstītāji tomēr nopietni kritizējuši kā kongresa programmu un norisi, tā jauniešu izturēšanos, izteicot vienu otru pārmetumu, kas ne vien vērā ņemams, bet liek lasītājam kļūt domīgam. Kongresa rīkotāji atklātā vēstulē mūsu presei gan pārmetumus atzīst par nepamatotiem, bet — vai patiešām bijis tā, ka pie spalvas ķērušies, lai par kongresu rakstītu, gandrīz vienīgi tie dalībnieki un vērotāji, kas apzināti meklē tikai negatīvo un sīkumus daudzkārt pārspīlē? Jaunatnes jautājums mūsu svešuma dzīvē ir pārāk nozīmīgs, lai pie dažādām parādībām tuvāk nepakavētos un par tām nepadomātu, tādēļ sniedzam pārmetumus un to atspēkojumu arī mūsu lasītājiem, atstājot „spriedumu" viņu ziņā.

Kongresā, kas notika Latviešu mājā Amēlijā, Velsas tuvumā, piedalījās ap 180 jauniešu no 8 zemēm. Protams, lielākais dalībnieku skaits bija saradies no dažādām Anglijas vietām — 104, jūtami ietekmējot kongresa norisi un jaunās ELJAs valdes sastāva izraudzīšanu, no Zviedrijas bija atbraukuši ap 40 jauniešu, bet maz no politiski aktīvākās jauniešu saimes Vācijā. Nedaudzi dalībnieki bija no Francijas, Kanadas, ASV un Austrālijas, bet viens no Čīles.

Ievērojot faktu, ka līdzšinējā ELJAs vadība, vismaz daļa no tās, bija uzsākusi visai kreisu kursu un it bieži izpelnījās latviešu organizāciju, preses un izteikti nacionāli noskaņoto jauniešu kritiku par dīvainu, lai neteiktu vairāk, domu paušanu un savdabīgiem „izlēcieniem", jāpriecājas, ka šai kongresā jauniešu vairums nejūsmoja par sakaru uzņemšanu ar Latvijas komūnistiem. Tā vietā jaunieši ELJAs gada sapulcē vienprātīgi nolēma protestēt pret 84 gadus vecā bijušā sociāldemokratu partijas vadītāja Dr. Frīča Mendera apcietināšanu okupētajā Latvijā pēc viņa tikšanās ar aizturētajiem un vēlāk izraidītajiem ASV latviešu tūristiem P. un I. Lazdām, iestājoties par sirdsslimā sirmgalvja atbrīvošanu no apcietinājuma. Šai sakarā kongresa gaitā t.s. „Latvijas PSR ministru padomes priekšsēdētājam" Vitālijam Rubenim Rīgā nosūtīja šāda satura telegrammu: „Eiropas latviešu jaunatnes apvienības 15. kongress Amēlijā, Anglijā, prasa izbeigt vajāšanas pret 84 gadus veco Latvijas brīvības cīnītāju Frici Menderu." Piezīmējams, ka apmēram tai pašā laikā arī Sociālistiskā internacionāle griezās pie Pad. savienības sūtņa Anglijā Smirnovska ar prasību rūpēties, lai atbrīvotu Rīgā apcietināto Menderu. Tagad saņemtas ziņas, ka 9. jūlijā apcietinātais Dr. F. Menders pēc ilgākas pratināšanas no apcietinājuma atbrīvots un lieta pret viņu izbeigta. Protams, tas nav noticis ELJAs telegrammas rezultātā (bet šī jauniešu drosmīgā uzņēmība iepriecina!), nedz arī sakarā ar Sociālistiskās internacionāles prasību, kaut tai jau piekrita lielāks svars, taču kaut kādi mums nezināmi apsvērumi mudinājuši okupācijas varu ar F. Menderu neizrēķināties.

Atreferējot ELJAs 15. kongresu „Londonas Avīzes" 22. augusta numurā, neparasti nesaudzīgu kritiku izteicis Pēteris Krūmiņš, pats jaunietis un ELJAs biedrs, kas nebija kluss, bet ļoti aktīvs kongresa dalībnieks, kuŗu ievēlēja ne tikai ELJAs Anglijas nodaļas revīzijas komisijā, bet kas vadīja puduŗa diskusijas par stilizējumu un autentiskumu latviešu tautas dejās un tērpos, kā arī protokolēja ELJAs gada sapulci, tādēļ liekas patiešām kompetents spriest par redzēto. Citu vidū P. Krūmiņš raksta:

„Katrs lielāks sarīkojums prasa intensīvus priekšdarbus un idejisko vadlīniju nospraušanu. Bez tam labi jāpārdomā, kādu proporciju sarīkojumā dot nopietnai programmai un kādu bezrūpīgai izpriecai. (Tālāk citā vietā: „Sāpīgi bija izjūtams literāra vakara, koncerta, izstāžu un tradicionālā raibā vakara trūkums.") Kā jau paši rīkotāji kopsapulcē norādīja, par šīm svarīgajām prasībām bija maz domāts, attaisnojoties, ka mācības un laika trūkums liedzis pievērst lielāku uzmanību kongresa rīkošanai. Rezultātā 15. ELJAs kongress, diemžēl, uzskatāms kā bāls atspoguļojums no tā, kas varēja būt, nemaz nerunājot par kādu intelektuālu gaisotni vai godīgi pārdomātu programmas saturu. Visa kongresa norise norādīja uz pēdējā mīnūtē sagrābstītu rīcību, nerūpējoties par jauniešu interesēm un labklājību. Vieta bija piemērota vieglprātīgai žūpošanai un dzērumā neapsikstošai deju mūzikai vai dziesmām, bet vai ar to vien var sasniegt jauniešu tuvību un centienus? Žēl, ka neviens no ELJAs valdes un rīkotājiem nebija padomājis par ELJAs mērķiem, kādi deklarēti statūtos, un nebija izmantojuši lielo laika sprīdi, lai noorganizētu pieņemamu kongresu. Jājautā, kādēļ tad jaunieši ļauj ievēlēt sevi amatos, ja neizjūt nekādu pienākuma apziņu vai paškritiku? Tas ir izsmiekls, ka ELJA lepojas kā nopietna jauniešu organizācija un darbos parādās kā apskurbušu jauniešu mudžeklis."

Citā vietā P. Krūmiņš raksta: „Kongresu atklāja LNPL prezidija priekšsēdis A. Abakuks, savu uzrunu beidzot ar vārdiem: 'Pulcēsimies, priecāsimies, precēsimies!' Jādomā, ka tas bija smalkjūtīgs mājiens visiem jauniešiem padomāt par vienu no mūsu visgrūtākajiem jautājumiem — zemo dzimstību Latvijā un Rietumos. Kongresa laikā par to tomēr netika debatēts. Vienīgi Andrejs Ozoliņš savā referātā 'Latviskuma saglabāšana bērnos un jauniešos' netiešā veidā ierosināja pārdomas par ģimenes uzbūvi, kaut gan viņš runāja par latviešu valodas saglabāšanu un par laulību partneŗa izvēli."

Rakstos par kongresa laikā notikušo ELJAs gada sapulci, ievēlēto jauno valdi un sniegtajiem ziņojumiem, no kuŗiem izrietējis, ka ELJAi pašreiz ir 215 aktīvu biedru, P. Krūmiņš saka: „ELJAs biedru kopsapulce izvērtās par maratonu, sākdamās pl. 10.15 rītā un beigdamās 9 vakarā... Daudz laika aizņēma V. Teneses izskaidrošanās, kādēļ atcelts politiskais seminārs Zviedrijā, un K. Aboliņa priekšlikums, ka vispasaules jauniešu kongresa norēķinus vajadzētu revidēt tikai ELJAs revīzijas

(Nobeigums 5. lpp.)

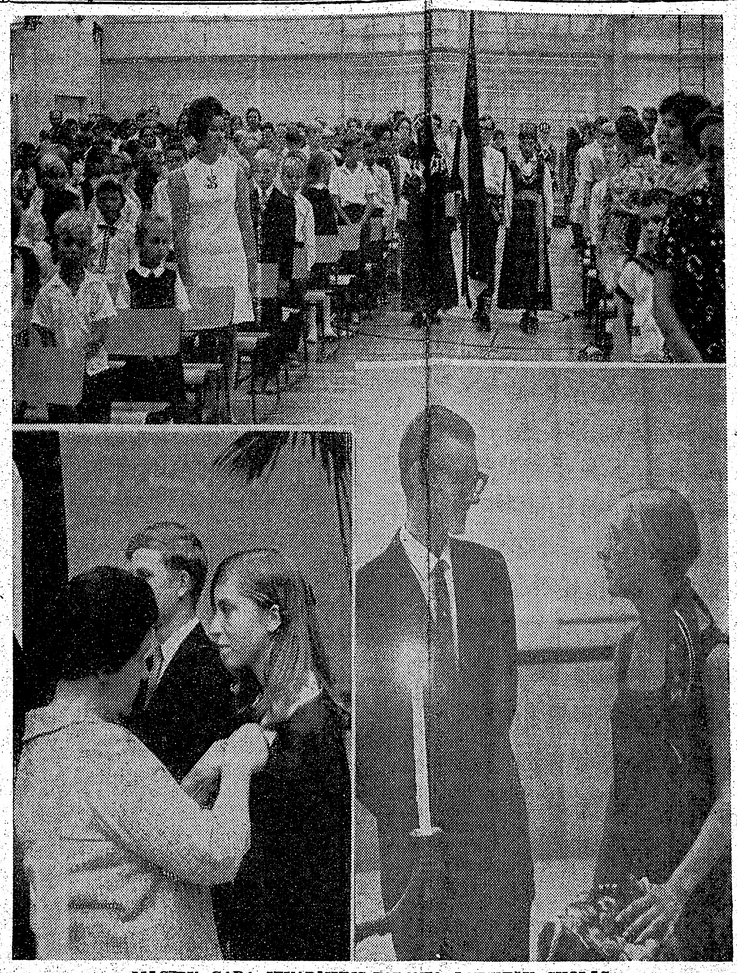

MĀCĪBU GADA IEVADĪJUMS TORONTO LATVIEŠU SKOLĀS

Augšējā uzņēmumā: TLB sestdienas skolas darba uzsākšanas aktā karogu zālē ienes Daina Silina, Arnis Budrēvics un Sandra Eikina. — Apakšā pa kreisi: TLTA ģimnazijas direktrise V. Slaviešpiesprauž skolas nozīmi abiturientu klases audzēknei Maijai Barušai; daļēji aizsegts Arnis Rozītis pie skolas karoga, kas arī saņēma šo nozīmi. — Apakšā pa labi: TLTA ģimnazijas šāgada tautas deju skolotājs Edvīns Kalviņš sarunā ar Ilzi Bebri, kuŗa iepriekšējo skolas gadu mācījās Minsteres latviešu ģimnazijā Vācijā, bet tagad turpinās latvisko izglītību Toronto latviešu ģimnazijā (skat. rakstu iepriekšējā numurā). Foto: J. Liģers

Vai solis tuvāk Latvijas inkorporācijas atzīšanai?

ASV jaunā ārpolitika, kuŗā paredzēta arī pakāpeniska atvilkšanās no Āzijas telpas, kuŗā tagad arvien vairāk iespiežas Pad. savienība, kas to vēl plašāk darīs pēc pēdējo Anglijas militāro vienību atvilkšanas no pašreizējām bazēm, kā arī prezidenta Niksona norādījums, ka Āzijas valstīm pašām nopietnāk jārūpējas par savu drošību, radījusi bažas un nedrošību arī Austrālijā, kuŗas valdība, kā pēdējo nedēļu notikumi liecina, mainījusi savas ārpolitikas kursu un savas nākotnes nodrošināšanai meklē tagad saprašanos un sadarbību ar Pad. savienību. Šī Austrālijas valdības kursa maiņa savukārt dara nemierīgus latviešu un citu apspiesto tautu ieceļotājus. Tā „Austrālijas Latvietis" 5. septembŗa numurā virsrakstā bažīgi jautā, vai valdības jaunie centieni ir solis tuvākBaltijas valstu inkorporācijas atzīšanai, un sekojošajā rakstā ziņo:

„Miermīlīgā koeksistence ar Pad. savienību nozīmē tās varā pamest arī Latviju, Igauniju un Lietuvu, kā arī pārējās Austrumeiropas valstis," teica ABC televīzijas programmā „Four Corners" demokratiskās strādnieku partijas līdeŗa vietnieks — senātors F. Mekmanuss. Ārlietu ministrs (liberālis) Frīts viņam atbildēja: „Bet jūs taču neesat tāds optimists, senātor, ka ticat, ka kāda no pasaules lielvarām ies cīnīties ar Pad. savienību, lai atbrīvotu šīs nācijas. Stāvoklis ir turpinājies tik ilgi, ka šī iespēja ir sen nokavēta."

Austrālijas ārlietu ministrs arī teica, ka neesot nekādas citas alternatīvas miermīlīgai koeksistencei ar Pad. savienību, un ka valdība apsvērtu „praktiskas dabas izkārtojumus" ar Pad. savienību, piemēram, zvejniecības noligumu. Senātors Mekmanuss ministram tad atgādināja, ka arī tirdzniecības līgumi krievu rokās ir politisks ierocis.

Runājot Čechoslovakijas un Baltijas valstu traģēdijas atceres sarīkojumā 21. augustā Melburnā, demokratiskās strādnieku partijas Viktorijas pavalsts prezidents Dž. Marmions par valdības jauno ārpolitiku cita starpā teica sekojošo:

„Austrālijas valdība, akceptējot un pat apsveicot Pad. savienības iespiešanos Indijas okeanā, parāda, cik traģiski maz tā saprot padomju komūnisma raksturu. Krievu spiediens neapstāsies Indijas okeanā. Tas turpināsies arī dienvidaustrumu Pacifikā, un varam droši teikt, ka tur uzvarēs krievu intereses. Vai tās būs vienādas ar austrāliešu interesēm? Austrālijas intereses ir saglabāt savu brīvību un demokratisko iekārtu. Pad. savienības intereses ir izplest komūnisma idejisko un politisko ietekmi.

Saprotams, ka Austrālija nevar aizkavēt padomju kuģus ceļot pa pasaules jūrām. Taču ir pavisam cita lieta, ja Austrālija palīdz izplatīt padomju ideoloģisko ietekmi, sadarbojoties ar Pad. savienību. Austrālijas valdība ir ne vien attēlkusies uzņemties vadību reģionālas aizsardzības noorganizēšanai Austrālijas ziemeļos pēc tam, kad no turienes būs aizgājušas Lielbritanija un ASV. Tā pat ir gatava sadarboties, lai noteiktu šai apgabalā pārņemtu lielvalsts (Pad. savienība), kuŗu neviens no turienes vairs nespēs padzīt."

Šie un līdzīgi pārmetumi Austrālijas ārlietu ministru, redzams, atstāj neietekmētu. No viņa pašreizējās pozicijas līdz Baltijas valstu inkorporācijas formālai atzīšanai, šķiet, vairs palicis tikai viens sīks solis. Frīta priekštecis ārlietu ministra amatā pagājušā gada 18. novembrī vēl atsūtīja Latvijas konsulam Melburnā laipnu vēstuli. Kas tagad padomā ministram Frītam?

Liekas ka tagad vārds pienāktos mūsu centrālajām organizācijām un Austrālijas līberāļu partijas latviešu tautības biedriem.

Labi izdevušās latviešu dienas Montrealā

Kaut latviešu dienas izstādes „Cilvēks un viņa pasaule" ietvaros Montrealā notika pašā karstākajā vasaras laikā — augusta beigās, tās uzskatāmas par labi izdevušamies, kas iepriecināja ne tikai pašus rīkotājus un latviešu publiku, bet radīja arī atsaucīgu interesi cittautiešos. Latviešu dienas, kuŗas notika tikai divas nedēļas pirms lielās starptautiskās izstādes slēgšanas, kuŗā kopīgo apmeklētāju skaitu izstādes vadība lēš uz apm. 6 miljoniem, bija iespaidīgas tautas deju, dziesmu, daļamatniecības izstrādājumu un tautas tērpu populārizēšanas ziņā. Tās sākās 29. augustā ar skates atklāšanu Etnisko grupu paviljonā, kuŗā bija izstādīti latviski rokdarbi, keramika, tautas tērpi, grāmatas, laikraksti, pastmarkas un sudrablietas. Skates atklāšanas vakarā ar priekšnesumiem piedalījās Montrealas vīru koris Junda un tautas deju kopa Ačkups, bet paskaidrojumus par latviešiem un Latviju sniedza skates atbildīgā vadītāja V. Māldere.

„Ethnic Mosaic" paviljonā, kur notika latviešu sakārtotā skate un arī dažādi priekšnesumi, bija novietoti divi lielu izmēru Latvijas karogi. Latviešu dienu rīcības komiteja bija vēlējusies Latvijas karogu izlikt arī paviljona ārpusē, bet Montrealas izstādes kurātors I. Kučinskis, kuram bez vairākiem citiem pakļauts arī etnisko grupu paviljons, aizrādīja, ka to var darīt tikai tad, ja kopā ar Latvijas izliek arī Kanadas un Kvebekas karogus. To Kučinskis arī sagādāja, bet nebija piemērotu karogmastu visu trīs karogu uzvilkšanai, tādēļ šo nodomu nācās atmest.

Toties Latvijas karogs labi redzamā vietā brīvi plīvoja Nāciju laukumā, kuŗā arī notika plašākie un izcilākie priekšnesumi. Ievadījumā uzstājās Toronto Diždancis ar pāris tautas dejām, vēlāk pievienojās montrealiešu Ačkups, izpelnoties skatītāju atsaucīgu atzinību. Klusāka, bet ar atzinību saņemta bija arī Toronto koklētāju vienība Alsunga. Solistes uzdevumu veica Hamiltonas meiteņu kvinteta Rota dalībniece Dace Kārkliņa, kuŗu Rota, pati nevarēdama ierasties, „aizdeva" alsungietēm. Viņa koklētāju ansamblī labi iederējās ar savu tīro un patīkamo balsi. Klausītājus, kuŗu vidū bija krietni daudz kanadiešu, patīkami iepriecināja Toronto mūzikāli vokālais trio Ceļinieki, ģērbušies laika garam piemērotos tērpos, ar saviem īsti laikmetīgajiem instrumentiem — ģitarām un piekļāvīgajām balsīm. Sevišķi labas atsauksmes izpelnījās Montrealas vīru koris Junda ar ilggadējo diriģentu Daumantu Vītolu un solisti Zentu Tilgu. Par šo sniegumu sevišķu atzinību izteica izstādes kurātors I. Kučinskis, atzīmējot, ka Montrealas vīru koris Junda ir viens no vecākajiem Kanadas latviešu dziedošajiem kolektīviem, kas pastāv jau 40 gadus.

Arch. Roberts Legzdiņš

Latviešu kultūras un vēstures saglabāšana

RAIŅA MĀJA UN PIEMINEKLIS KASTAŅOLĀ

Izlasot dažādos rakstus mūsu trimdas presē, bet jo sevišķi garo un detaļēto RAPK Vācijas priekšsēža L. Apkalna (Vācijas „Latvijā" Nr. 29) rakstu par Rainim ceļamo peminekli, rodas jautājums, kā tas viss varēja notikt. It kā kāds vadātājs vai lietuvēns būtu piesities pieminekļa komitejai. Cik daudz patērēts laika iekšējos cīņiņos? Kam tas viss vajadzīgs? Vēl nesaprotamāk, ka pastāv Raiņa un Aspazijas fonds (RAF) un Raiņa un Aspazijas pieminekļa komiteja (RAPK) un abi savstarpēji apkaŗojas.

Ja grib ko lielāku veikt, ir pēdējais laiks RAF un RAPK apvienoties. Ir arī pārāk ilgi sociāldemokratu partija turējusi Raini savā gūstniecībā. Pēdējais laiks to atdot atkal visiem latviešiem. Tad Raiņa un Aspazijas trimdas mājas iegūšanai Kastaņolā latviešu īpašumā un pieminekļa celšanai atbalsta netrūks. Izbeigsies intrigas un naids. Uzdevums pārāk liels. Tas paveicams tikai kopīgiem spēkiem.

Latviešu trimdas saimei, fondiem, komitejām un organizācijām ir jāatrod veids, kā iegūt Raiņa māju Kastaņolā. Ne tikai mūsu ievērojamo rakstnieku Raiņa un Aspazijas pieminai, bet visai latviešu tautai. Māja ir ar izcilu architektūras vērtību, atrodas pilsētas ļoti izteiktā vietā ar brīnišķīgu skatu uz ezeru un kalniem, bez tam pašā Eiropas centrā — Kastaņola kļūst par tūrisma centru. To apmeklē arī daudzi latvieši ceļā uz dīenvidiem.

Ir jānodibina akciju sabiedrība nekustamā īpašuma iegādei uz pilnīgi komerciāliem pamatiem. Mājas apsaimniekošanai, tāpat kā tas bijis Ristorante Taddei, jāiekārto restorāns - viesnīca, un publikas netrūks. To palīdzēs aizpildīt latvieši, jo Kastaņolā pavadīt atvaļinājumu ir notikums. Neapolē satiku prof. Āboliņu, kuŗš Zviedrijā strādā Zooloģijas institūtā un aizbrauca atvaļinājumā uz Kastaņolu satikt sievu Annu, Upsalas universitātes docenti. Romā Dr. M. Rasupe un O. Strunke teica, ka bijušas Kastaņolā rudenī. Pēc rakstiem avīzēs redzams, ka Raiņa māju apskatīt ir gribējuši daudzi, tikai arvien grūti to atrast.

Ko darījis RAF, lai šo māju atrastu? Agrāk blakus Kataneo bareljefam pie ieejas durvīm bijusi pieminas plāksne, ka šai mājā dzīvojis Rainis (Paegles pielikta), tagad noņemta. Kāpēc? Nezinātājam atrašana apgrūtināta.

Kastaņolā šovasar biju pirmo reizi. Biju sagatavojies uz visām grūtībām mājas atrašanā, bet, stacijā pasūtinot viesnīcas istabu, sagadīšanās noveda mūs Belimonte hoteli, kuŗš, izrādījās, atrodas tieši pie ieejas bijušajā Ristorante Taddei. Ļoti reprezentābla ieeja. Vārti, sols ar priekšlaukumu un asprātīgā akmens mozaikā ielas bruģī izlikta kafijas tase, kianti pudele un citi viesnīcas „simboli". Tas vedina uz domām, ka varētu šo ieeju rotāt arī ar latviešu simboliem. Gar augsto mūra sienu, kuŗa tur augšupejošo ielu un no kuŗas laužas ārā daži kaktusi un citas puķes, var izmantot skulptūrāliem veidojumiem, kuŗi rādītu Raiņa darbu simbolus. Pa labi zem lielajiem kastaņkokiem atrodas akmens galdi un soli, ļoti izteiktās, labās formās. Tur esot Raiņa rakstījis. Šai terasē varētu novietot Raiņa un Aspazijas skulptūras. Lielajā terasē drusku zem ēkas varētu novietot pieminekli dinamiski izteiktās tormās, kuŗš raudzītos augstu no terases un ebraucējiem rādītu mūsu izcilo rakstnieku piemiņu un mājas atrašanās vietu. Tas varētu būt vara, dzelzs vai kāda cita kaluma laikmetīgā technikā un formā.

Māja jau vairākus gadus neapdzīvota. Ja nekas netiks darīts, tā aizies bojā. Architektūras ziņā Ristorante branžā šis nams ir pilsētā retums. Visur saceltas modernas celtnes. Kastaņolā šādu namu nav daudz, un tas pilsētas pieminekļu valdes gādību un palīdzību būtu savedams kārtībā. Pagaidām, sākumā apzinīgi rīkojoties, namu var remontēt ar ierobežotiem līdzekļiem. Viesnīcas inventārs arī daļēji uz vietas. Varētu restaurēt Raiņa istabu, ierīkot muzeju, pārzināšanu uzticot kādam pensionāram, literātam. Sai brīnišķīgajā vidē ikviens vēlētos kādu laiku nodzīvot.

Ķeŗoties pie šīs lietas reālizēšanas, zināms, jānoskaidro pilsētas būvvaldes turpmākie plāni šai pilsētas rajonā. Jāpanāk, lai šo objektu ņemtu pieminekļu valdes aizsardzībā. Architektūras vērtībai nāk klāt Kataneo, Rainis. Turīgiem latviešiem tas būtu labs kapitāla ieguldījums, jo šajā Kastaņolas pilsētas daļā zemesgabalu vērtība ļoti pieaug.

Augstāk teiktais neizslēdz pieminekļa celšanu Raiņa un Aspazijas laukumā, kā pilsētas valde nolēmusi nosaukt priekšlaukumu pie ieejas S. Michele parkā. Šim piemineklim nauda ir jau gandrīz savākta.

Amata pienākumus veicot, esmu kļuvis RAPK Zviedrijas pārstāvis (Zviedrijas latviešu centrālās padomes kultūras daļas vadītājs), saņēmu uzdevumu apskatīt pieminekļa celšanas vietu. Jākonstatē, ka šajā stadijā R. Plātes projektētais piemineklis laukumā nav novietojams. Pieminekļis satur arī lielus mākslas un techniskas dabas trūkumus. Tas ir jāpārstrādā (piemērojoties laukumam) vai jārīko jauna sacensība. Vispirms jānoskaidro un jādabū no pilsētas būvvaldes galīgi apstiprināts laukuma izveidojuma plāns. Cik tālu ir paredzēts gravu aizbērt? Kā pilsētas dārzu architekts paredzējis laukumu izveidot? Pašreiz priekšlaukums jeb ieeja parkā ir pārāk nieciga. Dominē masīva mūra siena, kuŗa tur augšupejošo Ceressio ielu. To der architektoniski izmantot, komponējot laukumā pieminekli. (Ja turas pie esošā projekta, atbrīvot pieminekli no simbolu pārblīvējuma. Zelta zirgu novietojot uz mūŗa sienas, kur varētu likt arī uzrakstu.) Nekādā gadījumā laukumu nedrīkst izmantot automašīnu vai citu satiksmes līdzekļu novietošanai. Tad tur nav vietas piemineklim. Tas un daudzi citi apstākļi jānoskaidro RAPK runasvīriem.

Raiņis un Aspazija nodzīvoja Kastaņolā kādus 12 gadus. Mūsu trimdas laiks jau ir 25 gadi. Ir pavisam cita dimensija. Eiropā šim laikam ir daudz piemiņas vietu, kuŗās dzīvojuši latvieši. Ir daudzu ievērojamu latviešu kapu kopas, kuŗas mēs kopjam. Ir Jaunsudraiņam mūzejs, latviešu ģimnazija Minsterē, ir lielo Eiropas latviešu dziesmu svētku vietas. Sen jau varēja būt Raiņa māja. Bez svētceļnieku leģendām vienkārši Šveicē, Eiropas sirdī, kalnos un ūdeņos, brīnišķīgā vidē un ievērojamā architektūrā, kur pavadīt latviešiem atvaļinājumu.

Latvieši ASV, Austrālijā un Kanadā, palīdziet mums Eiropā nopirkt Raiņa māju latviešu kultūrvēstures saglabāšanai! Kad atbrauksit, dabas varenība un ievērojamā architektūra palīdzēs jums noķļūt augstumos, kur kādreiz iznēsāta Latvijas brīvības ideja visaristokrātiskākajā un nacionālākajā formā.

Iespaidi Zalcburgas svētku spēlēs un Vinē

1917. gadā, drūmajās pirmā pasaules kara dienās, trīs vīriem radās pārdrošā doma dibināt Zalcburgā festivālu Mocarta piemiņai. Šie vīri bija: komponists Richards Štrauss, dzejnieks Hugo fon Hofmanstāls un režisors Maksis Reinhards. Sapnis pārvērtās īstenībā, un kopš 1922. gada Zalcburgas festivāls pievelk tūkstošiem apmeklētāju no visām pasaules malām; mūsu viesnīcā ieradās pat liela japāņu grupa. Arī mēs, grupa mūzikas cienītāju, mērojām tālo ceļu no Britanijas uz Mocarta pilsētu. Ceļojumu birojs bija apmierinājis mūsu prasības tikai daļēji, mums nebija biļešu vairākām kārotām izrādēm. Bet var dabūt visu, ko sirds kāro, un tas ceļotājiem jāievēro. Oficiālajā festivāla biļešu kasē bija, protams, dzirdama tikai viena atbilde: „Galīgi izpārdots." Bet ir arī vairāki privāti biļešu pārdošanas biroji, kur bieži iespējams dabūt biļetes arī uz „izpārdotām izrādēm; bez tam pastāv biļešu „melnais tirgus" ar ne pārāk augstām cenām. Un beidzot — daudzi pēdējā brīdī atdod biļetes atpakaļ, neprasot peļņu; ir tikai jāpastāv kāda pusstunda ieejas tuvumā un jārāda skumja seja... Tā arī es dabūju ieejas karti uz Mocarta „matinée" par ļoti mērenu cenu. Bija saulains svētdienas rīts; nokļausījāmies mesu Zalcburgas katedrālē, kas bija savā ziņā garīgs koncerts ar solistu un koŗa dziedājumiem. Pēc tam brīnišķīgais, tikai Mocartam veltītais, koncerts slavenā Mocarteuma lielajā zālē. Tās baltos un zelta toņos ieturētais dekorējums mirdz un laistās lustru gaismā; ar savām grāciozajām rokoko līnijām tas atbilst Mocarta mūzikas garam. Programmā divas Zalcburgā komponētās Mocarta simfonijas (la - mažorā un do - mažorā un arī mibemol - mažora koncerts klavierēm ar orķestri (pianists — Britanijā labi pazīstamais Alfr. Brendels). Orķestri „Camerata Academica Salzburg" vadīja sirmais B. Baumgartners, kuŗa vārds gadiem ilgi bijis saistīts ar Zalcburgas festivālu. Atskaņojums bija mocartiski viegls, apgarots. Runājot par klavieŗu koncertu, gribētos pievienoties tam vācu mūzikas kritiķim, kuŗš nosaucis to par „skaņu burvības brīnumu". Nāk prātā, ka šo kompoziciju pirmo reizi atskaņojis pats Mocarts, un „Andante" daļa guvusi tādu publikas atsaucību, ka Mocarts bijis spiests to atkārtot.

Šai koncertā Ingeborga Halšteine dziedāja divas retāk atskaņotas Mocarta operas ārijas. Viņai ir patīkama tembra soprāns, kaut gan sākumā bija mazliet jūtama balss indispozicija augstajos toņos.

Pēc tam dzirdējām Mocarta „Don Giovanni". Šai operā H. fon Karajans bija ne tikai diriģents, bet arī režisors. Karajana talanta daudzpusība tiešām apbrīnojama. Pašlaik viņš ir viens no izcilākajiem diriģentiem pasaulē (varbūt, pat visizcilākais!), — vienmēr mainīgs, dinamiska spara un jaunu ideju pilns. Viņa atskaņoto kompoziciju uztver var dažreiz apstrīdēt atsevišķās detaļās (piemēram, Čaikovska simfonijās), bet nevar noliegt, ka viņš vienmēr ierosina, aizrauj. Viņš konkurē ar Baireutu Lieldienu laikā, diriģējot un inscenējot Vāgnera „Nībelungu gredzenu". Biļetes šīm izrādēm esot izpārdotas jau ilgi uz priekšu. Blakus Berlīnes filharmoniskā orķestŗa diriģenta postenim viņš tagad uzņēmies diriģēt arī Parīzes orķestri. Karajana režisora spējas operā „Karmen" apbrīno visi. Ar sevišķu interesi gaidīju „Don Giovanni" uzvedumu, tādēļ, ka pirms pāris gadiem tas izvērtās par skandalu mākslas pasaulē (Holandes festivālā notika asa sadursme starp pazīstamo diriģentu Džulīni un režisoru), kuŗas iznākums bija režisora atteikšanās turpināt darbu. Džulīni vēlāk Edinburgas festivāla preses konferencē uzsvēra, ka diriģents nevarot strādāt kopā ar nemūzikālu un pārāk naturālistiski noskaņotu režisoru, kuŗš ar nevajadzīgiem komiskiem sīkumiem novēršot publikas uzmanību no lielajām solistu ārijām. Šoreiz nu diriģents un režisors bija apvienoti vienā personā... un tiešām režisora darbs nekur netraucēja publiku baudīt „Don Giovanni" mūzikas krāšņumu, kuŗu Karajans izcēla līdz pēdējam sīkumam. Pie tam viņa režisors bija tik brīnišķīgs, apgarots instruments kā Vīnes filharmoniskais orķestris. Radās apbrīnojams iespaids: likās, ka Karajanam diriģējot, solisti it kā rotaļājās ar savu balsi, neizrādot ne mazākās piepūles pat „fortissimo" vietās. Karajana režiju var, varbūt, apstrīdēt dažos sīkumos, bet vispārējais iespaids bija apbrīnojams. Inscenējums bija interesantiem sīkumiem bagāts, darbība plūda brīvi, nepiespiesti, tās plūsmā nebija nevienas tukšas vietas. Režisora roka bija pratusi izveidot interesantus krāsu efektus dziedātāju grupās (piemēram I cēliena beigās). Titullomā bija Nik. Ghiaurovs — ar piemērotu balsi, tēlošanas spējām un ārieni. Cerlinas lomā pazīstamā Mirella Freni. Lielu publikas atsaucību ar savu skaisto balsi izpelnījās Gundula Janovica doņas Annas lomā.

Pēc tam noklausījos Rich. Štrausa „Rožu kavalieri". Zalcburgas festivālu ir grūti iedomāties bez „Rožu kavalieŗa" krāšņās mūzikas: no visām Rich Štrausa operām tajā ir visvairāk austriešiem īpatā viegluma un humora. Izrāde bija bauda ausīm un acīm; dzirdi tīksmināja Vines filharmoniskais orķestris K. Bēma vadībā, acis priecājās par krāšņajiem kostīmiem un dzīvo aktieŗu spēli. K. Bēmam nav Karajana dzirkstošās aizrautības, bet viņa mūzikālais interpretējums tomēr lietpratīgs, korrekts. Režisors R. Hartmanis bija radījis uz skatuves īstu 18. gadsimta dzīves ainu, kustības un humora pārpilnu. Galvenajās lomās slavenā Krista Ludviga (maršaliene), Tatjana Trojanosa (Oktavians), Teo-Adams (barons Okss). Negribot bija jāatceras šī opera ar Elizabeti Švarckopfu un Senu Jurinacu galvenās lomās, Karajanam diriģējot, tomēr arī bez minētajām zvaigznēm šāgada izrāde bija jauka.

Nevar neminēt jaunu Zalcburgas sasniegumu — jauno svētku spēļu namu ar ļoti plašu skatuvi un tikpat plašām un ērtām telpām publikai. Brīnišķīga akustika, sēdekļi iekārtoti tā, ka nav nevienas vietas, no kuŗas būtu grūti redzēt skatuvi. Tā mazajai provinces pilsētiņai Zalcburgai tagad ir divi operas nami — „lielais" un „mazais", bet Skotijas galvaspilsēta Edinburga ar apm. pusmiljona iedzīvotāju, vēl nav tikusi pie pieklājīga operas nama savam festivālam.

Zalcburgas jaunā operas nama plašajā fuajē norisinās īsta dāmu tērpu parāde. Pašrezējā mode sniedz vislielāko daždādību. Bija redzamas gan minikleitiņas, gan gari vakartērpi, gan bikses, gan solīdi, vienkārši pēcpusdienas apģērbi. Skiet, ka kādreiz stingrajā Zalcburgā pašreiz katrs tērps ir piemērots.

Visbeidzot noklausījos divas brīnišķīgas „miniatūroperas": Mocarta „Bastjēns un Bastjenna" Pergolezi „Kalpone — kundze". Abas uzveda nelielajā Rezidences pils zālē ar grozāmo skatuvi un interesantām, stilā ieturētām dekorācijām. Spēlēja nelielais Mocarteuma orķestris L. Hagera vadībā. Pirmā no šīm operām — grāciozā rokoko laikmeta simbolizējot baltiešu ciešanu ceļu, kā arī pieminot 70 milj. nevainīgo komūnistu upuŗu, ko angļu valodā vēstīja uzraksts.

(Nobeigums 6. lpp.)

LATVIJA

62. N-RS. TREŠDIENA, 1969. GADA 17. SEPTEMBRIS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels, 508 Palmerston Blvd., Toronto 174, Ont.; tālr. 531-4533.

Vietējo ziņu redaktors — Krišs Sidars, 34 Pasadena Gardens, Toronto 325, Ont.; tālr. 766—2261.

REDAKCIJA EIROPĀ:

Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str. 19

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības isināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir raksītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — par mēnesi $2.00, 3 mēn. $5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00.

Atsevišķa numura cena 25 centi.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20 — $6.60 par 1 collas slejas platumu.

Pad. savienība Kanadas nacionālajā izstādē Toronto oficiāli nepiedalījās, bet apmierinājās ar savu propagandas materiālu „iedēšanu" Stefana Kisbera iekārtotajā bazārā, kur viņš tirgojās ar padomju ražojumiem, kuŗus bija saņēmusi Kanadas valdība kā daļu samaksas par Maskavai pārdotajiem kviešiem. Kisbera un padomju iestādījumu apliecināja ne vien norāde ar uzrakstiem par Intūrista un Aeroflot „piedalīšanos", bet arī Intūrista pārstāves Veras Olejnikovas biežie apmeklējumi piegādājot plakātus un informācijas, pareizāk — propagandas materiālus.

Par oficiālu piedalīšanos nākošā gada izstādē jau interesējies Pad. savienības sūtnis Kanadā Boriss Mirošņičenko, tāpat Intūrista vadītājs Montrealā L. G. Korsiks. Šo domu jau pasteidzies apsveikt izstādes galvenais vadītājs Pauels (L. C. Powell). Izstādes laukuma Internacionālajā ēkā ar saviem eksponātiem šogad piedalījās septiņas valstis, to vidū arī komūnistiskās — Bulgārija, Čechoslovakija un Rumānija. „Mēs vēlamies redzēt vēl vairāk," izteicās izstādes galvenais vadītājs.

Nav zināms, vai Montrealas tirgotājs Kisbers vēl tirgosies ar padomju precēm arī nākamgada izstādē. Smagās ražas ievākšanas problēmas Pad. savienībā viņam arī turpmāk tomēr sola labas tirgošanās izredzes ar padomju mantām, ja vien Kanadas valdība neatteiksies tās pieņemt samaksai par kviešiem. Bet maize Pad. savienībai būs vajadzīga. Rietumu korespondenti no Maskavas ziņo, ka augustā ievākti tikai 37% no ražas. Piedevām šis gads labības audzētājiem padomijā nav bijis labvēlīgs, jo pēc gaŗās un bargās ziemas pavasaris bija īss un auksts, arī vasara lietaina un vēsa, aizkavē jot ražas ievākšanu par 3 nedēļām. Līdztekus „ķīniešu briesmām" Maskavai tagad jācīnās arī par maizes nodrošināšanu. Šai „cīņai" padomju laikraksti pirmajās lappusēs veltī gaŗus rakstus, tāpat kā robežsadursmēm ar sarkano Ķīnu.

☆

Rudeni vēstī arī Toronto draudžu lauku īpašumi, kuŗos apklusušas bērnu skaļās balsis, ļaužu pilnie tāpēc kļūst arī tie. Ja vēl pirms dažiem gadiem tie bija vietas, kuŗās pulcējās vasarnieki, lai atpūstos un atgūtu spēkus pilsētas ikdienas darbiem, tad tagad tie ir tikai vasaras nometņu vietas. Tikai retos gadījumos tie ir pastāvīgi apdzīvoti. Tā tas ir arī ar Toronto draudžu īpašumiem. Tie ir tikai vasaras nometņu vietas. Tikai retos gadījumos tie ir pastāvīgi apdzīvoti. Tā tas ir arī ar Toronto draudžu īpašumiem. Tie ir tikai vasaras nometņu vietas.

Jauniešu ievēte Edmontonas latviešu Sv. Jāņa ev.-lut. draudzē: priekšā no kreisās — Maija Poruka, Linda Lūse, Čintija Džonesa, mācītājs K. Avotiņš, Zaiga Endole, Liesma Čaka un Viktorija Džonesa; aizmugurē — Vilmis Čaks, Modris Enolds, Uldis Brūzis, Kārlis Poruks un Kārlis Tīģeris.

Foto: P. Dombrovskis

Vasarai aizejot

RUDENĪGAS PIEZĪMES PAR DAŽĀDIEM NOTIKUMIEM

Vasara izslīd kā glums zutis no rokām — te bija un pēkšņi tikpat kā vairs nav; ne satvert, ne noturēt. Kaut rudens astronomiskais sākums pilnīgākajā latviešu „trimdas leksikonā" — Latviešu banku kalendārā atzīmēts 23. septembrī, faktiski vasara jau „pagājusi" trīs nedēļas ātrāk — 1. septembrī, kad Kanadā un ASV svinēja kopīgu Darba dienu, kuŗā neviens nestrādāja, ja tieši darba nedzina. Tā bija zīme: vasaras mītnes ciet, nometnes un publiskās peldvietas ciet, vasaras izdevumiem maksa ciet!

Daudzi jo daudzi šai gaŗajā nedēļas nogalē joņoja spēkratos pa lielceļiem, lai vēl notvertu vasaru aiz astes, un — nositās... Ne jau visi, bet tomēr vairāki simti — 506 ASV un 112 Kanadā, ieskaitot 30 noslīkušo, kuŗu vidū Toronto dienas prese bija reģistrējusi arī LNAK valdes priekšsēdi Jāni Niedru, atzīmējot, ka viņš „noslīcis" Džordžijas līcī, Midlendas tuvumā. Tai pašā sarakstā atzīmēts arī 34 gadu vecais Denis Lamberts, kuŗš noslīcis, plunčinoties kāda moteļa peldbaseinā...

☆

1. septembris bija arī Kanadas nacionālās izstādes Toronto slēgšanas diena. Trīs pēdējās dienās šogad bija atgādināts Baltijas valstu, pašā pēdējā arī ukraiņu liktenis. Baltiešu novietnē Ed. Burke Society stendā bija sevišķa rosība un spiedīgs gaiss kā pirms negaisa. Brīžiem lielajā Kolizeja ēkā zibsnīja arī zibeņi un ducināja pērkons, jo še bija divi pretēji poli — baltiešu atbalstītā Ed. Burke Society pretkomūnistiskā novietne un Montrealas tirgotāja Stefana Kisbera iekārtotais Pad. savienības ražojumu pārdošanas bazārs, kuŗā reklāmējās arī padomju pasākumi Intourist un Aeroflot. Pēc strīdiem ar izstādes vadību par dažu pretkomūnistisku plakātu aizliegšanu izstādes sākumā baltiešu dienās novietnes centrā, neviena netraucēts, varēja pacelties prāvs bērza krusts ar visu trīs Baltijas valstu sēru lentēm „rotātiem" karogiem, aiz tā simbolizējot baltiešu ciešanu ceļu, kā arī pieminot 70 milj. nevainīgo komūnistu upuŗu, ko angļu valodā vēstīja uzraksts.

☆

Pad. savienība Kanadas nacionālajā izstādē Toronto oficiāli nepiedalījās, bet apmierinājās ar savu propagandas materiālu „iedēšanu" Stefana Kisbera iekārtotajā bazārā, kur viņš tirgojās ar padomju ražojumiem, kuŗus bija saņēmusi Kanadas valdība kā daļu samaksas par Maskavai pārdotajiem kviešiem. Kisbera un padomju iestādījumu apliecināja ne vien norāde ar uzrakstiem par Intūrista un Aeroflot „piedalīšanos", bet arī Intūrista pārstāves Veras Olejnikovas biežie apmeklējumi piegādājot plakātus un informācijas, pareizāk — propagandas materiālus.

Par oficiālu piedalīšanos nākošā gada izstādē jau interesējies Pad. savienības sūtnis Kanadā Boriss Mirošņičenko, tāpat Intūrista vadītājs Montrealā L. G. Korsiks. Šo domu jau pasteidzies apsveikt izstādes galvenais vadītājs Pauels (L. C. Powell). Izstādes laukuma Internacionālajā ēkā ar saviem eksponātiem šogad piedalījās septiņas valstis, to vidū arī komūnistiskās — Bulgārija, Čechoslovakija un Rumānija. „Mēs vēlamies redzēt vēl vairāk," izteicās izstādes galvenais vadītājs.

Nav zināms, vai Montrealas tirgotājs Kisbers vēl tirgosies ar padomju precēm arī nākamgada izstādē. Smagās ražas ievākšanas problēmas Pad. savienībā viņam arī turpmāk tomēr sola labas tirgošanās izredzes ar padomju mantām, ja vien Kanadas valdība neatteiksies tās pieņemt samaksai par kviešiem. Bet maize Pad. savienībai būs vajadzīga. Rietumu korespondenti no Maskavas ziņo, ka augustā ievākti tikai 37% no ražas. Piedevām šis gads labības audzētājiem padomijā nav bijis labvēlīgs, jo pēc gaŗās un bargās ziemas pavasaris bija īss un auksts, arī vasara lietaina un vēsa, aizkavē jot ražas ievākšanu par 3 nedēļām. Līdztekus „ķīniešu briesmām" Maskavai tagad jācīnās arī par maizes nodrošināšanu. Šai „cīņai" padomju laikraksti pirmajās lappusēs veltī gaŗus rakstus, tāpat kā robežsadursmēm ar sarkano Ķīnu.

☆

Rudeni vēstī arī Toronto draudžu lauku īpašumi, kuŗos apklusušas bērnu skaļās balsis, ļaužu pilnie tāpēc kļūst arī tie. Ja vēl pirms dažiem gadiem tie bija vietas, kuŗās pulcējās vasarnieki, lai atpūstos un atgūtu spēkus pilsētas ikdienas darbiem, tad tagad tie ir tikai vasaras nometņu vietas. Tikai retos gadījumos tie ir pastāvīgi apdzīvoti. Tā tas ir arī ar Toronto draudžu īpašumiem. Tie ir tikai vasaras nometņu vietas.

HERMANIS KREICERS

Raibumi, raibumi

NO KARA STĀSTU CIKLA „NU ARDIEVU, VIDZEMĪTE!"

(2. turpinājums)

Ko saka Jānis par šīm lietām?

— Ko nu, jaunskungs, zīlēsim, kuŗš kungs labāks, krievs vai vācietis. Kungs paliek kungs. Bet vēl jau nezinām, kuŗš tai spēlē vinnēs. Pašreiz banku tur vācietis, bet var gadīties, ka tas pats Nikolajiņš paliek mūsu valdnieks. Dzīvosim — redzēsim. Vēl jau nezinām, kuŗos kapos glabās.

Kā visiem latviešiem, arī Pīpes Jānim vācietis šķita mūsu liktenīgais naidnieks. Šis uzskats pamazām sāk mainīties — vāciešiem labvēlīgāks. Ar vācu zaldātu latvietis satiek tīri labi. Jānis stāsta savu vērojumu. Pie mācītāja piebraukuši oficieŗi un iegājuši iekšā. Zaldāts palicis ārpusē un ar vicu dzenājis no zirgiem dundurus un mušas. Vai krievs tā darītu? Tas prot lopam tikai uzbļaut. Sarunāties viņš ar to frici gan nevarējis, tikai sasmaidījušies un paklapējuši viens otram plecu. Lāga cilvēki, viņš domā — godīgi un kārtīgi.

Vācu politiskos plānus no latviešiem balsta ļoti mazs labā spārna grupējums. Nezinu, vai tam pieskaitāmi muižas pārvaldnieks Linno un mācītājs Stange, bet viņi nu ir sakarnieki starp vācu iestādēm un amatpersonām un tautu. Viņu atbalsta un aizvēja meklējas tie, kam kādas ķibeles ar vāciešiem.

— Ak, nu jūs nākat pie manis. Jā, jā. Baznīcā gan jūs maz esmu manījis.

Vai vēl atceraties, kad pēdējo reizi bijāt pie dievgalda? Kamēr kurpe nespiež, tīri labi var iztikt bez baznīcas un mācītāja. Vai tā nav?

Ko tie pasaulīgo ceļu gājēji lai saka? Tā ir gan.

— Nu labi. Redzēsim, kas tur darāms.

Tā parasti noris šīs vizītes. Tikai retos gadījumos mācītājs ir noraidīgs:

— Diemžēl, jums es nevaru līdzēt.

Parasti tie ir dumpīgāki kreisāka novirziena cilvēki. Tie aiziet sarūgtināti un saīguši — kungu un vācu draugs ir tas melnsvārceis. Viņu kreisums dabūjis jaunu stiprinājumu.

Dažus mēnešus bijusi tukša un mēma, pēc vācu ienākšanas atdzīvojas baznīca: Pīpes Jānis zvana, Brods spēlē ērģeles, un mācītājs ir svinīgāks nekā parasti. Pirmajā dievkalpojumā pēc pārtraukuma ir klāt pats draudzes priekšnieks Linno un mācītāja krāsu tēvs korporācijā Nikolajs Vickopfs, saukts Encians, Tiflisas kadetu korpusa vācvalodas skolotājs. Viņa spēcīgo baritonu dzird cauri pārējo baznīcēnu dziedāšanai.

Teici to Kungu, to godības ķēniņu svētu!

Jā, tas Kungs nepamet savus ļaudis negodā un postā. Īstā laikā uzvarētāja vācu armija pārtrauca bezdievju ālēšanos. Vēl vairāk: Dievs pats brīnumainā kārtā izglābis mūsu dievnamu. Proti, sarkanie nodomājuši baznīcu uzspridzināt, bet municijas noliktava ar spridzekļiem nodegusi, pirms ļaunais nodoms īstenots.

Aizlūgšanās piemin trīs mācītājus, kuŗus lielinieki atkāpjoties noslepkavojuši.

Latvietis ir un paliek liels prātvēders un ņurdētājs.

— Tie pārējie, nogalinātie, laikam, nebija nekas. Trīs mācītājus pieminēja, pārējos ne.

— Protams. Ja nomuši tevi vai mani — nu, ko tur var darīt? Beigts ir. Bet mācītājs, bračiņ, paša Dieva dienestā. Tikai viens visā draudzē. Tā dzīviba sveŗ daudz vairāk.

— Un ja tas kāds brīnums, kas izglābis mūsu baznīcu, tad jau pilna pasaule brīnumu.

— Ir ar'. Tādam pagānam kā tev tas nav nekas sevišķs, bet kārtīgam ticīgam — zili brīnumi.

⁂

Liels pasākums ir 5 nedēļu skolotāju kursi Ērgļos. Baumo — kas tanīs nepiedalīsoties, turpmāk vairs skolotāja darbu nevarēšot strādāt. Varbūt tāpēc sanāk pie 60 kursantu.

Kursu oficiālais vadītājs ir Bavārijas oberlērers" Šīrs, tagad vācu armijas feldfēbelis, lādzīgs vientiesis, kam pietiek ar vācu kroņa domu un ideoloģiju. Baltijas vēsture un problēmas viņam pilnīgi svešas. Ar viņu sadzīvojam labi.

Īstais kursu vadītājs, lektoru un referentu gādātājs ir mūsu mācītājs. Pats Šīrs mūs apgaismo ar paidagoģijas un didaktikas ābeces patiesībām. Pašmāju lektori ir mācītājs, Brods un Vickopfs. Kursu latviskajā daļā nedalītu atzinību gūst rakstnieks Saulietis un jaunais vēsturnieks Frīdis Zālītis. Saulietis ar sirsnīgu milestību mūs izvadā pa dainu birzi, apskata arī dažus rakstniecības posmus. Zālītis lasa Baltijas vēsturi. Viņa toreizējais sniegums ir diezgan labvēlīgs vāciešiem, sevišķi izceļot tos kā pretspēku krievu ekspansijai, kā nupat noticis.

Taču viņš nebaidās arī raksturot latviešu pakāpenisku nonākšanu dzimtļaužu stāvoklī, kas robežojies ar verdzību, tāpat raksturīgākos vilcienus tautas atmodā un citos mūsu vēstures posmos.

Pēc „stundām" pēcpusdienās un vakaros kursanti debatē, dzied, flirtē un dzen jokus. Ir taču visādu gadu gājumu, noslieču, raksturu un uzskatu skolotāji. Kā tuvinieks pēc lekcijām eju mājup un šai paplūsmē nepiedalos. Pietiek arī dzirdēšanas. Tā vīrieši neprecētiem kollēģiem „piesprieduši" neprecētās kollēģes. Jaunajam, spriganajam Lapiņu Jānim (vēlāk mācītājs) nolēmuši kādu krietni vecīgu jaunkundzi: tādam jaunam vajagot prātīgas vadības. Šis tomēr to nepieņēmis — tur nekas neiznākšot: pie viņa tēva negājusi, vai tad pie viņa iešot? Par to tiek daudz smieta.

Vēlāk atklājas, ka darbojies arī ziņu dienests — izsekošana, izspiegošana, lai atklātu dumpīgos un kreisos. Tas savu informāciju sniedz mācītājam.

Visumā kursi mums patīk tīri labi. Ne jau tāpēc, ka tie mūs bagātinājuši ar jaunām atziņām audzināšanas un mācīšanas laukā. Tādu tur nebija. Un ne arī kādu jaunu, gaišu ideoloģiju. Arī tādas tur nebija. Ideoloģiski kursi bija vērsti pret Krieviju un krievisko: pret tās kultūrālo atpalicību, pret tumsonīgo ortodokso baznīcu, pret nemākulīgo, birokratisko valdīšanu. Taču ar to vēl kaut kā varētu samierināties; bet pagalam nepieņemams, noraidāms bija lieliniecisms un sociālisms, kas stājies carisma vietā. Tā kursu ideoloģija ar ironiju un nicināšanu vērsās pret „tumšo Krieviju", orientēdamās uz gaišajiem Rietumiem ar Vāciju priekšgalā. Šī kursu ideoloģija nepielipa, lielais kursantu vairums domāja patstāvīgu domu — ne vieni, ne otri kungi nekādi labiņie mums neesot. Gan piesardzīga un apvaldīta, šī brīvā doma izpaudās savstarpējā personīgā satiksmē ārpus kursu oficiālās programmas. Tas bija, kas mums visiem patika.

Kursu nobeigumā ir kopīga maltīte ar runām un dziesmām. Pirmais runā kursu oficiālais vadītājs Šīrs, bez patosa, vienkārši un īsi. Zaldātam jāpilda priekšniecības rīkojumi, gan patīkami, gan nepatīkami. Viņam piekrītis gods pildīt patīkamu pienākumu. Šis bijušās (bijušās!) Krievijas stūris vienmēr bijis vācu kultūras ietekmē. Viņš nu varējis šai virzienā drusku pievienot arī savu vājo spēku. Viņš pateicas kursu galvai un sirdij — mācītāja kungam, tāpat lektoru kungiem un dāmām un kungiem kursantiem.

Mācītājs pateicas kursu vadītājam Šīra kungam un vācu administrācijai. Tie bijuši veselīgs pretstats krievu boļševistiskai nekultūrai.

(Turpinājums sekos)

Angelika Gailīte

Starp divām uguntīm

FELIKSS DONASS, BIJ. LATVIJAS KONSULS VIĻŅA, „POLITISKOS KRUSTCEĻOS", ATMIŅAS UN VĒROJUMI, IZDEVIS J. ŠĶIRMANTA APGĀDS 1969. GADĀ

Nu jau gadsimta ceturksni trimdā dzīvojot, mums ir izveidojusies īpaša nozare atmiņu rakstniecībā. Sevišķi rosīgi ir bijuši ārlietu resora darbinieki. Pie tiem pieder arī apceramās grāmatas autors Feliksss Donass, kuŗa vārds nav presē daudzināts, kaut gan viņš ārlietu ministrijas darbā nostrādājis vairāk nekā 20 gadu.

F. Donass ilgi pretojies dažādiem ierosinājumiem uzrakstīt savas atmiņas par pieredzi it īpaši konsula sarežģītās darbības laikā Viļņā. Viņam bijuši dažādi iebildumi, kā viņš pats, sākot šo darbu, atzīstas: 1) „Nav man nedz rakstnieka dāvanu, nedz žurnālista spalvas veikluma; 2) „Manas piezīmes kaŗa laikā gājušas bojā" u. t. t. (22. lp.).

Tieši šis apzinīgums un paškritika ceļ darbu, ko var lasīt ar interesi no sākuma līdz beigām. Trūkumus vēsturiskajā izklāstā atsver papildinājums, kuŗā autors chronoloģiskā secībā uzrakstījis faktus, kas skaŗ Latviju un kaimiņvalstis, no 1918. gada 16. februāŗa līdz 1940. gad 2. oktobrim.

Grāmatas nozīmīgumu pavairo galvenais temats — Latvijas konsula stāvoklis un darbība Viļņā, Lietuvas vēsturiskajā galvaspilsētā, ko poļi bija patvarīgi pievienojuši savai valstij un kas bija iemesls neatkarīgās Lietuvas un Polijas nesamierināmajam strīdam un šķērslis Baltijas telpas 5 valstu savienībai, ieskaitot Poliju un eventuāli Somiju.

Ja Feliksss Donass Viļņā varēja sekmīgi darboties gan pie poļiem, gan pie lietuviešiem, tas izskaidrojams ar viņa diplomātiskajām spējām un attiecīgo likumu stingru ievērošanu, kā arī ar dažiem labvēlīgiem apstākļiem viņa personiskajā dzīvē.

Autors Polijā gājis skolā no mazatnes līdz pat studijām Varšavā. Viņš pilnīgi iemācijies poļu valodu, kas viņam pavēra ceļu darbībai vispirms Latvijas sūtniecībā Polijā. Latvijas pirmais sūtnis Varšavā Atis Ķeniņš viņu pieņēma par sūtniecības darbvedi, kam bija uzdevums ne vien vadīt sūtniecības saimniecību, bet arī kārtot darīšanas poļu iestādēs, kur, kā autors atceras, „bija vajadzīga poļu valoda un mani sākari sabiedrībā" (9). Drīz Latvijas valdība viņu paaugstināja par sūtniecības 2. sekretāru.

Politiskie apstākļi prasīja Latvijas konsulāta nodibināšanu Polijas toreizējā ziemeļaustrumu pierobežā, lai turienes iedzīvotājiem atvieglotu dabūt vīzas, lai Latvijas pilsoņiem pagarinātu pases un izkārtotu citas tamlīdzīgas lietas, nebraucot uz sūtniecību tālajā Varšavā. Visdabiskāk būtu nodibināt konsulātu Viļņā. Bet pret to protestēja Lietuva, jo tas nozīmētu Viļņas atzīšanu par piederīgu pie Polijas. Pēc vispusīgām pārdomām Latvijas valdība izšķīrās par goda vicekonsula iecelšanu par dzīvesvietu Viļņā. Par goda vicekonsulu Viļņā uz toreizējā Latvijas sūtņa Varšavā M. Nukšas priekšlikumu valdība iecēla Feliksu Donasu, dodot viņam iespējas palikt Latvijas valsts dienestā.

Līga Linde, kas pirmos divus gadus studēja Voterlū luterāņu universitātē, beigusi Albertas universitāti ar B. A. gradu angļu valodā un nodomājusi turpināt izglītību Ontario paidagogu kolledžā Toronto.

Ar lielu tālredzību Latvijas goda vicekonsuls F. Donass šo grūto uzdevumu veica 16 gadu un 8 mēnešus. Lai to panāktu, viņš nodibināja labas attiecības ar turienes poļu presi un sabiedrību.

Karsti pretinieki viņam, kā Latvijas pārstāvim, gan izrādījās bijušie Latgales poļu tautības muižnieki atriebībā par muižu zemju atsavināšanu. Šis naids izpaudās pat kādā jauniešu demonstrācijā pie Latvijas goda konsulāta. (Tai laikā, 1931. g., vicekonsuls bija jau no 1925. g. paaugstināts par goda konsulu.) Konsula meita, tolaik vēl mazgadīga skolniece, nepārzinot politiskos apstākļus un iedomādamās, ka jaunieši atnākuši konsulu sumināt, pacēlusi rociņu pretsveicienam. Jaunieši, ieraudzījuši meiteni poļu skolas tērpā konsulāta balkonā, priecīgi smaidot, samulsuši un lēnām izklīduši. Tā šī demonstrācija sakarā ar bērna vientiesīgo parādīšanos beigusies tīri komiski.

Labas attieksmes ar poļu augstākajām amatpersonām un draudzība ar labāko sabiedrību izveidojās gan viesībās, lielās ballēs, izbraukumos ziemās kamanās (kaligi), vasarās tā sauktajās „ūdens partijās" ar kuģīti.

Lai neradītu nesaskaņas ar Lietuvu, Latvijas valdības pārstāvji, arī sūtnis Varšavā M. Nukša, konsulātu Viļņā neapmeklēja poļu valdības laikā. Tas kļuva citādi, kad Viļņu atguva lietuvieši.

Tomēr autors Polijā sastapās ar vienu otru ievērojamu latvieti. Tas gan sākumā bija Varšavā, kad 1920. gadā Rainis atceļā no savas trimdas uz Rīgu apmeklēja Latvijas sūtniecību, kur F. Donasam iznāca interesanta saruna ar dzejnieku. Konsulātā Viļņā personiskajās darīšanās divreiz iegriezās Andrievs Niedra, gribēdams izzināt, vai viņam būtu iespējams atgriezties Latvijā. Ārlietu ministrijas preses nodaļas vadītājs A. Bīlmanis bija Viļņā un konsulātā vairākkārt — pirmoreiz kopā ar ārlietu ministrijas saimniecības daļas vadītāju, lai inspicētu vicekonsula darbību. A. Bīlmanis atgriezās Viļņā un konsulātā arī vēlāk, jo bija nolēmis doktorēties turienes universitātē. To viņš arī izdarīja, iesniedzot savu disertāciju un to aizstāvot, ar ko viņš ieguva vēstures doktora gradu. Konsulātu Viļņā apmeklēja arī prof. A. Spekke, kuŗš bija ieradies, lai iepazītos ar Viļņas baroka stilā celtajām baznīcām.

Reitera koris viesojās Viļņā divkārt; pirmoreiz ar pretvizīti kāda poļu teātŗa viesizrādei, ko Rīgā bija izkārtojis A. Bīlmanis, Reitera koŗa mākslinieciskais augstais līmenis bija pazīstams ārzemēs, un tā sagaidīšanā un koncerta noorganizēšanā dzīvi piedalījās Viļņas pilsētas valde. Atsaucība bija liela. Ieejas kartes koncertam izpirktas. Bet — notika nelaimīgs pārpratums. Latvijas sirsnīgs draugs, universitātes profesors Limanovskis, kas bija arī koncerta rīcības komitejas loceklis, lūdza Reiteru mainīt jau iespiesto un publikā izplatīto programmu, pārnesot himnas no koncerta atklāšanas uz otras daļas sākumu. Aiz pārpratuma koris nodziedāja tikai Latvijas himnu un uzsāka programmu. Tad konsulātam citādi draudzīgais vojevoda demonstrātīvi atstāja ložu. Arī daži kungi pirmajā rindā uzcēlās protestēdami. Prof. Limanovskis paskaidroja, ka viņš iejaucies, un bēdīgo pārpratumu uzņēmās uz sevi. Jūtīgā poļu publika nomierinājās, bet vojevoda bija jau aizbraucis. Koncerta otru daļu sākot ar Polijas himnu, klausītāju sajūsma pārgāja ekstazē, un himnu vajadzēja trīsreiz atkārtot. Un vojevoda konsulam, vēlāk tiekoties, savu pēkšņo aizlešanu „izskaidroja" ar svarīgu ziņu saņemšanu, ložā sēžot.

Sakarā ar Latvijas agrārlikumu Latgales poļu muižnieku jau minētā naidīgā izturēšanās pret Latviju nenorima, to jo vairāk veicināja poļu konservatīvais laikraksts un it īpaši tā līdzstrādnieks žurnālists V. Studnickis. Nevērojot šos apstākļus un konsuļa F. Donasa brīdinājumus, Reiters no sava nodoma atkal koncertēt Viļņā neatkāpās un piedzīvoja pilnīgu boikotu: koncertā klausītāju ieradās mazāk nekā bija koristu. Par spīti tam, koncerts noritēja, kā bija paredzēts, koris un tā diriģents kopā ar konsulu, viņa ģimeni un konsulāta darbiniekiem pēc koncerta pavadīja kopā jautru vakaru, jo tie apzinājās, ka poļu izturēšanās neskāra viņu mākslu, ka tai bija

(Nobeigums 6. lpp.)

Edvins Kukurs beidzis Toronto universitāti ar B. S. gradu matemātikā un fizikā.

Modris Lorbergs

INVALIDĀ VĒSTULE TŪRISTIEM

Man arī mājā,
Latvijā palika
Pusnobraukts divritenis,
Kumode, gulta,
Veclaiku krēsls,
Modinātājs pulkstenis,
Dzimtenes meitenes
Un mātes asarās . . .
Ak, gandrīz piemirsu:
Kādā ēras malā
Kurzemē palika arī
Mana kreisā kāja,
Divi pirksti,
Kāds litrs vai vairāk
Asiņu no labas grupas,
Un, zilajās debesīs iekārti,
Sapņi un atmiņas
Par miera laikiem. — — —
Arī es vēlētos braukt
Latviju apskatīt
Un atstātās grabažas,
Bet — nevaru nomesties ceļos
Tās koka kājas
Un stīvās muguras dēļ . . .

Es manu Latviju apraudu,
Svešumā kājās stāvot.

Vai krievu baleta slavas zvaigzne sāk rietēt?

Gandrīz veselu mēnesi Londonas karaliskajā Koventgārdena operā notika Maskavas lielā teātŗa baleta viesizrādes, kuŗās piedalījās visi tās izslavētie dejotāji. Trupas dejotāju sarakstā programmās viņi bija minēti „nopelnu" secībā: no dejotājām pirmajā vietā Pliseckaja, otrā Timofejeva, pēc tam agrākās baleta zvaigznes Ulānovas divas skolnieces — Maksimova un Bessmertnova (Ulānova bija pati ieradusies Londonā, lai uzraudzītu savas skolnieces un dotu tām pēdējos aizrādījumus). Viriešu dejotāju starpā pirmā vietā N. Fadeječevs, otrā vietā mūsu tautietis Māris Liepa.

Agrākajās krievu baleta viesizrādēs Londonā publika stāvēja rindās pie biļešu kases dienu un nakti, „melnajā biržā" par biļetēm maksāja pasakainas cenas, kritiķi dziedāja britu presē nebeidzamas slavas dziesmas.. Tagad no visa tā nebija ne vēsts. Nebija rindu un „melnā tirgus"; kritikas presē, ar nedaudz izņēmumiem, vājas. Kas noticis? Agrāk rietumu kritiķi apbrīnoja krievu dejotāju tehnisko spožumu un, galvenais, dziļo pārdzīvojumu, kuŗu izstaroja viņu kustības un sejas izteiksme, apbrīnoja arī viriešus — dejotājus un kordebaleta kustību perfekto saskaņu. Agrāk — ievērojot toreizējo rietumu baleta ne visai augsto līmeni, viss tas žilbināja publiku un kritiķus. Tagad rietumu balets ir novērsis savus agrākos trūkumus. Tam radušies dejotāji, kas apvieno technikas spožumu ar dziļu pārdzīvojumu (piemēram, Anglijā Margota Fontēne); arī ļoti progresējuši viriešu-dejotāji un kordebalets. Rietumu kritiķi sāk ievērot krievu baleta trūkumus.

Jau agrāk ļoti sliktas atsauksmes par krievu viesizrādēm bija lasāmas Rietumvācijas presē: tā aizrādīja, ka krievu baleta uzvedumi ir ārkārtīgi vecmodīgi un beidzot secināja, ka angļu, dāņu un citu rietumvalstu baleta trupas ir daudz pārākas par krievu tradicijās iestingušo baletu. Dzelzs aizkars un partijas diktāts norobežojuši krievu mākslu no jaunām, svaigām ietekmēm.

Līdzīgas atsauksmes šoreiz bija lasāmas arī britu presē. Krievu baleta pirmā izrāde „Gulbju ezers" „Times" bija nokritizēta visai skarbos izteicienos vecmodīgā inscenējuma dēļ, un arī galvenie dejotāji Timofejeva un Fadeječevs neatrada žēlastību kritiķu acīs.

Mani interesēja Māris Liepa. Kaut arī viņš tagad dejo Maskavā, intervijās angļu presei viņš vienmēr pasvītrojis savu izcelsmi un sakarus ar Rīgas operu. Bet man nelaimējās. M. Liepa bija ievainojis kāju un spiests atteikties no uzstāšanās vairākās izrādēs. Viņš uzstājās tikai Krasa lomā Maskavas jauniestudējumā „Spartaks", kuŗu vārēju noskatīties vienīgi televizijā. M. Liepa kļuvis par angļu baleta kritiķu favorītu: tie nebeidza viņu slavēt, fotografēt un intervēt. M. Liepas pirmajā viesizrādē Londonā pirms pāris gadiem un arī šoreiz slavēja viņu, par spīti nelaimei ar kāju. „Sunday Times" kritiķis bija veltījis viņam vairāk telpas „Spartaka" iztirzājumā nekā titullomas tēlotājam, nosaucot Māra Liepas sniegumu par gandrīz „neticamu" (incredible), sevišķi izcelot viņa raksturošanas spējas, ar vienu skatu vai žestu izteicot visu Krasa raksturu. Minētais kritiķis pat salīdzināja Liepu ar slaveno britu aktieri Lorensu Olivjē (pēdējais arī tēloja Krasu filmā „Spartaks"): . . .„Dejā M. Liepa ir Lorenss Olivjē, — bez šaubām ģēnijs". Ļoti atzinīgu kritiķu bija ievietojis arī „Observer".

Mana personīgā atziņa par krievu baletu ir šāda: Pliseckaja nevarēja parādīt savas spējas Maskavas jauniestudējumā „Carmeniana". Bija tiešām jāapbrīno izdomas trūkums un kustību vienmuļība šai Maskavas ražojumā! Balerīnai „Nr. 2" Timofejevai ir spoža technika, bet trūkst dvēseles, personīga šarma. Dziļu pārdzīvojumu spēja izteikt vienīgi Ulānovās skolnieces Maksimova un Bessmertnova. Bessmertnovu redzēju baletā „Žizele"; spoža technika un dziļš pārdzīvojums, personīgs šarms, ļoti skaistas roku kustības, trausla, poētiska... Viņas partneris M. Lavrovskis otrā ceļienā parādīja spožu techniku savos tiešām fantastiskos lēcienos.

Inese Grodne beigusi Voterlū luterāņu universitāti ar B. A. gradu vēsturē un turpinās studijas vēsturē un paidagoģijā. Viņa pieder pie studenšu korporācijas Imeria saimes.

Austra Augenberga

KULTŪRAS CHRONIKA

Latviešu koŗu apvienība ASV paplašinātā valdes sēdē 16. augustā Gaŗezerā nolēma lūgt Klīvlendas latviešu organizācijas uzņemties nākošo ASV vispārējo latviešu dziesmu svētku sarīkošanu. Milvoku organizāciju pārstāvis runāja gan par iespējām svētku sarīkošanai Milvokos, taču sevišķu sajūsmu šai sakarā neizrādīja. Koŗu pārstāvju vairākums izteicās, ka ģeografiski izdevīgākā vieta būtu Klīvlenda. Svētki paredzēti 1973. gadā, reizē atzīmējot pirmo latviešu dziesmu svētku simtgadi.

Nule notikušās Gaŗezera dziesmu dienas laikā parādījās periodiskā izdevuma „Latvju Mūzika" 2. numurs. To jau iespējams iegādāties pie koŗu pārstāvjiem, kuŗi piedalījās 2. dziesmu dienā Gaŗezerā, tāpat pasūtināt pie R. Zuikas — 729 Kendall Ave, Kalamazoo, Mich. 49007, U. S. A. Sai sakarā 17. augustā Kalamazū notika „Latvju Mūzikas" izdevēju un redakcijas kollēģijas sanāksme, kuŗā piedalījās redaktors V. Bērzkalns, izdevuma vadītājs R. Zuika, mākslinieciskais vadītājs grafiķis A. Sildegs, latviešu dziesmu svētku biedrības Kanadā pr-ks Ž. Šmits, Latviešu koŗu apvienības ASV pārstāvis K. Līdacis un redakcijas kollēģijas locekļi A. Kalnājs, A. Purvs un I. Sakss. „Latvju Mūzikas" 3. numurs iznāks jau pirms Kanadas latviešu 5. dziesmu svētkiem nākošā gada jūlijā Toronto, un nākotnē paredzēts šo periodisko rakstu krājumu izdot divas reizes gadā.

I. S.

Pēteris Aigars

NEMIRSTĪGAIS NEMIERS

ROMĀNA „ATKUSNIS SĀKĀS OKTOBRĪ" II DAĻA

(21. turpinājums)

Česlavs rādīja savu angļu pasi:

„British student . . ."

„O key, student," atbildēja viens austrietis.

„Vē vienu malku, lai pāriet uztraukums. Jums patiesi laimējies. Tik gaišā rītā pārkļūt pāri robežai... Vairāki ir sašauti un sagūstīti. Cūkas laime, vairāk nekas," runāja vecākais un pats arī iedzēra malku no pudeles... Dzēriens noguldēja kaklā. Viņš deva arī jaunākajam, tas atteicās...

Česlavs atkal atlaidās uz teltenes un mēmu skatienu raudzījās pavasarīgajās debesīs. Viņa ķermeni, un ne vien ķermeni, bet viņa dvēseli pārņēma nepieredzēts nogurums. Viss šai rītā dzirdētais, redzētais un piedzīvotais bija laupījis viņam pēdējos spēkus. Kāda nozīme bija izglābties no nāves, ja vairs nav nekādu cerību uz labāku dzīvi? Viss tas, ko Kerijs viņam bija stāstījis, varēja būt arī šī cilvēka izdomas auglis, bet notikumi apliecināja, aiz tērauda aizkara palikušās tautas apliecināja, ka cilvēcei nav vairs nekādu cerību, nekādu apvāršņu, ko atklāt. Pasaule Česlavam vēl nekad nebija šķitusi tik šaura un nožēlojama kā šajā izglābšanās stundā. Kam lai viņš dzīvo, kādu padomu lai dod citiem, kas to no viņa gaida?

Augstu gaisā peldēja balti mākoņi saules apzeltītām malām, zeme smaržoja pēc pavasaŗa, kārklu ziedos dūca bites, laidelējās pirmie tauriņi. Zeme, zāle, koki posās jaunai dzīvei, bet kam lai viņš pošas? Viņa sapnis par revolūciju, par brīvību bija izsapņots. Vai viss nebija tikai niecība un tvarstīšanās pēc vēja, sevis un citu apmānīšana, ūdens smelšana ar sietu? Protams, Bābeles torni nevienam nav izdevies uzcelt, arī visvarenākās imperijas brūk un vissvētākie līgumi pastāv tikai tik ilgi, cik tie abām pusēm izdevīgi un nepieciešami. Gadi tomēr paiet, drošsirdīgie krīt no varmāku lodēm, piesardzīgie stāv malā un noskatās, gļēvie mēģina pielaikoties, bet melnais lietuvēns, kas tur savos žņaugos zemes un kontinentus, zīž arvien jaunas asinis, un viņam nav gana.

Cik labi tiem, kas nekā nav redzējuši, kas tic vēl pasaciņām par pavasariem rudenī, par cilvēku labo nodomu visvarenību. Kur lai viņš tagad dodas, kādiem dieviem lai ceļ altāri, kad ticība ir zaudēta? Vai nebūtu labāk, ja kāda nomaldījusies lode viņu panāktu, robežu pārejot? Viņa vairs nebūtu, viņš gulētu kā Rembo kaŗavīrs un smaidītu nāvē ar slima bērna smaidu, un tie, kas viņu atrastu, iedomātos, ka viņš kritis, sastapdams sava mūža sapni — brīvību. Vismaz par viņu uzrakstītu laikrakstos dažas līdzjūtīgas rindas. Ļaudīm vajadzīgas illūzijas, vajadzīgi elku dievi, kam upurēt, jo lielais mūžīgais Dievs viņiem ir neaptveŗams. Kur viņš liksies ar šīm salauztās dvēseles sāpēm, ar vērmeļaino rūgtumu par pasaules netaisnību?

Česlavs savieba seju kā sāpēs. Austriešu robežsargs, kas viņu visu laiku bija slepeni novērojis un pētījis viņa vaibstu spēli sejā, kuŗa atspoguļoja pārdzīvojumus un šaubas, pārvilka viņam ar delnu pār pieri, ko vēl arvien klāja lielas sviedru lāses. Šajā tēviškīgajā pieskārienā bija tik daudz līdzjutības un laipnības, ka Česlavam kļuva kauns par savu bezcerību. Varbūt visi cilvēki nemaz nav tik ļauni un savtīgi, viņi tomēr vēlas līdzēt citiem, tikai dažam labam pietrūkst spēka. Varbūt tie vienkāršie ir viscildenākie, jo viņiem nav nekādu aplinkus nodomu, nekādu varas un viltības ieganstu; viņi aug kā zāle, salapo kā koki; rudenī krīt lapas, zāle nodzeltē, bet katru pavasari sazaļo jauna. Varbūt viņam vajadzētu palikt pie šādiem vienkāršiem cilvēkiem, strādāt vienkāršu darbu — art, sēt, pļaut un ievākt augļus, lai iemantotu sirds mieru? Ko viņš bija sagausis, tiekdamies pasauli labot? Tiekdamies citiem pacelt lāpu tumsā? Viņa paša dvēsele tagad maldījās bezcerības katakombās. Cilvēkam, kas zaudējis tēvzemi un ticību, nekur nav glābiņa. Un viņš piederēja pie šo nelaimīgo izdzīto Kainu cilts. Bez draugiem, bez ticības, bez tēvzemes, bez mīlestības. Arī atpakaļceļa vairs nebija. Tikai neziņa un nogurums; nāvīgs nogurums un vēl nāvīgāka neziņa.

6.

VĒSTULE NO RĪGAS

Imants Liepa ar Baibu pēc atgriešanās no neveiksmīgā ceļojuma uz Ungāriju ieguva dzīvokli tā Londonas jaunceltņu rajonā, kas ar saviem betona milžiem piekļaujas idilliskajam Ričmondas parkam. Viņiem gan bija jādzīvo divdesmitajā stāvā vai, kā Baiba teica, ar galvu mākoņos, toties atvērās skats uz parka zālājiem, kur ganījās brieži, un simtgadīgo ozolu audzēm, kuŗu ēnā slēpās nelieli dīķi ar gulbjiem un meža pīlēm. Skats uz dienvidiem pa logu bija it kā raudzīšanās citā, labākā pasaulē, kas nepazīst lielpilsētas steigu, laikmeta pretrunas, bet ļauj acij atveldzēties pie debesu ziluma, zāles zaļā paklāja, kas pat ziemu nezaudēja krāsu, tikai kļuva mazliet pelēkāks, un ozolu žuburainajiem siluetiem. Tā bija pirmatnēja varenība, nemainīgs lielums, ko vēl nebija skārusi civilizācija. Koki un zāle kuploja, kā daba likusi.

Tikai lidmašīnas laiku pa laikam steigdamās uz lidlauku vai paceldamās no tā, dārdināja apvārsni un atgādināja, ka lielpilsēta ir tepat aiz žoga. Taču bija liels gandarījums just tikai tās atbalsi, bet pašam dzīvot it kā ārpus šīs nežēlīgās hidras iedarbības loka. Katram cilvēkam ir vēlēšanās atšķirties no bara, atraisīties no pūļa tieksmēm, no uzspiestā soļu tempa un pasargāt savu mazo, bet tik augsti cenojamo neatkarību. Tāpēc arī Baiba ar Imantu pirmajā vakarā pēc apmešanās jaunajā mītnē jutās neizsakāmi apmierināti ar sevi, ar pasauli, ar savu darbu un panākumiem. Kaut arī lielais pelēkais nams bija it kā aulis, kur salidoja bites no dažādām vēja pusēm, viņi, aizveŗot durvis, apzinājās, ka atrodas paši savā neatkarīgā republikā, kā sakāmvārdā — mans nams, mana mītne, mana pils. Tā nebija pilsonisko aizspriedumu atklāsme, bet cilvēka neatvairāmo tieksmju prasība. Cilvēks nevar dzīvot bez savas mājas, sava dzīvokļa, kur vismaz uz dažām atlikušajām dienas stundām viņš jūtas pasargāts no svešu acu ziņkārības. Augšanai vajadzīgs miers.

Imants, ieguvis izcilas atzīmes fizikas gala pārbaudījumos, bija sameklējis labi atalgotu vietu kādā lielā pasākumā, kas izmantoja zinātnes ieguvumus praktiskiem nolūkiem, darinādams pētniecības ierīces augstskolām, aizsardzības vajadzībām, arī telpas pētīšanai. Tas gan bija pirmais mēnesis, kad Imants Liepa strādāja, bet bija apmierināts kā ar darba apstākļiem, tā ar darba vadību, kuŗā visi bija izglītoti un toleranti cilvēki, bez tradicionālajiem birokratu un direktoru trūkumiem. Viņš bija noskuvis vaigu bārdu, valkāja tumšas drānas, katru dienu uzvilka, kā no mazgātavas nestu, baltu kreklu. Starp darba biedriem laboratorijā neviens nevalkāja citādas drānas, un viņam bija neērti atšķirties no citiem.

(Turpinājums sekos)

Dievs, daba, darbs

Kanadas un ASV latviešu jendu lielgaidu un roveru nometne „Dievs, daba, darbs" notika no 24. — 31. augustam latviešu Ipašumā Abavā, Dienvidezera krastā,Ontario provinces austrumdaļā, netālu no Piterboro. Apkārtne še ir kalnaina un akmeņaina, tādēļ mantu transports radīja visai nopietnas problēmas, kuŗas atrisināja, izvēlo-ties ūdensceļu. Roveru nometnes priekšnieks bija L. Lukss no Toronto, bet lielgaidu nometnes priekšniece Z. Gaujeniece no Ņujorkas. Komandanti abām nometnēm bija izraudzīti no pašu roveru un lielgaidu vidus — Jānis Kļaviņš no Toronto un Ināra Griķe no Londonas. Nometnes sanitāres pienākumus veica Inga Baumane no Hamiltonas, lielgaidu saimniece bija Inta Kalniņa no Toronto, bet roveru — A. Gaujenieks no Ņujorkas.

Nometnes pirmā diena pagāja, iekārtojoties un iepazīstoties ar citiem nometnotājiem. No rīta notika svētbrīdis un nometnes atklāšana, bet pēcpusdienā „dziesmu kaŗš", kas beidzās tikai vakarā pie ugunskura, kuŗu vadīja L. Lukss.

Pirmdienas rītā, kamēr roveri bija izgājuši U. Amoliņa vadītā pētniecības gājienā pa Abavas apkārtni, lielgaidas latviešu gaidu pr-ces M. Vilkas vadībā pārrunāja lielgaidu „dūkstis" un to nozīmi cilvēku dzīves veidošanā. Pēcpusdienas nodarbības par dabu vadīja L. Lukss, pārrunājot arī cilvēku attieksmes ar dabu un uzsverot dabas cienīšanu un pētīšanu. Vakarā lielgaidas pulcējās ap savu ugunskuru, kopā ar vadītājām pakavējoties atmiņās un pastāstot par nozīmīgākajiem brīžiem un pārdzīvojumiem gaidu gaitās. Pusnaktī ezera krastā zem liela ozola dzimtenes lielgaida Baiba Šmita—Kalēja aizdedzināja solījuma ugunskuru, un vadītāja Zigrida Gaujeniece pieņēma 12 ASV un Kanadas latviešu gaidu lielgaidu solījumu.

Otrdienas rītā nometnotājas cēlās agri un kājām devās cauri mežam un pāri kalniem uz Abavas vārtiem, kur viņus jau gaidīja autobuss, lai vestu ekskursijā uz Otavu. Trīs stundu brauciens aizritēja dziesmās un jautrībā. Otavā ekskursanti vispirms apmeklēja Kanadas skautu organizācijas biroju, kur viņus iepazīstināja ar organizācijas darbību un ēkas iekārtojumu. Pēc tam īpašs gids viņus izvadāja pa t. s. Parlamenta kalnu, kur izrādīja valdības ēkas un pastāstīja par tajās veicamo darbu. Pirms pusdienām ekskursanti apskatīja vēl Otavas mākslas centru, tad viņu dziesmotais ceļš vijās uz Kingstonas veco cietoksni — Fort Henry, bet tas, diemžēl, publikai jau bija slēgts, kādēļ varēja apskatīt tikai tā ārieni. Kad autobuss atgriezās Abavā, bija jau tumša nakts, un pagāja vairāk nekā pusstunda, kamēr ekskursanti sasniedza savu nometnošanas vietu.

Trešdienas rīta nodarbībās roveri latviešu skautu pr-ka F. Sīpola vadībā pārrunāja roveru „kļintis" un to nozīmi cilvēku dzīvē, bet lielgaidām vadītāja Valda Zobena no Toronto sniedza pārskatu par sirojumu techniku. Pēcpusdienā kopīgās nodarbības bija veltītas nometnes tematam „Dievs". Māc. Ā. Čops no Toronto vadīja diskusijas par Dieva esamību un citiem reliģiskiem jautājumiem, bet Auseklis Pērkons no Toronto īsumā raksturoja, kā tautas dziesmas par Dievu atbilst visiem lielgaidu un roveru likumiem. Juris Dreifelds no Toronto pastāstīja pieredzi kādā studentu konferencē Voterlū universitātē, kam sekoja pārrunas par studentu organizācijām un nemieriem Kanadas universitātēs. Vakarā bija lielgaidu un roveru kopīgi rīkotā balle ar rotaļām, tautas dejām un dziesmām ģitaras pavadījumā.

Ceturtdienas rītā lielgaidas un roveri devās sirojumā, kas atšķīrās no parastajiem ar to, ka katrai saimei bija jāiet atsevišķi, pie tam ne pa ceļu, bet pa mežiem, pūrviem un kalniem. Sirojums vijās ap Dienvidezeru, sirotājiem pavadot nakti netālu no nometnes, bet ceļā gatavojot pusdienas un' izpeldoties. Dažas saimes mežainajā un purvainajā apkārtnē arī „pazuda". Tā sirojums, kas bija domāts 5 — 6 stundu ilgs, dažiem nometnotājiem ilga visu dienu, ierodoties nakts guļas vietā tikai ap 9 vakarā. Pēc vakariņām sirotāji pie ugunskura atpūtās, padziedāja un gāja rotaļās.

Piektdienas rītā visi atkal cēlās agri, aptīrīja pārnakšņošanas vietu un devās uz nometni, kur ieradās tieši uz karoga uzvilkšanas ceremoniju. Rīta nodarbībās noveru nometnes komandants J. Kļaviņš vadīja pārrunas par nometnes dzīvi, uzklausīja sūdzības un centās kopā ar nometnotājiem atrisināt radušās problēmas. Bija arī ierosinājumi, kā uzlabot nākošo roveru un gaidu nometni, pārrunu gaitā vienojoties, ka janvārī būtu rīkojams kopīgs slēpošanas izbraukums. Pēcpusdienas nodarbības bija veltītas nometnes pēdējam tematam „Darbs". F. Sīpols iepazīstināja ar senlatviešu darba tikumiem, tad visi kopīgi centās tos salīdzināt ar mūsdienu latviešu tikumiem dzimtenē un trimdā. Nometnes avīzes 3. izdevumam katrai saimei bija jāpraksta kāds notikums nometnē, tad Z. Gaujeniece vadīja pārrunas par turpmākajām roveru un lielgaidu kopīgajām snāksmēm. Pabeidzot dienas nodarbības, L. Lukss uzsvēra vajadzību katrai lielgaidai un katram roveram atrast savu vietu pasaulē un reizē ar to īstu un laimīgu dzīvi. „Kas ir laime?" viņš jautāja un atbildēja: „Laimi nevar nopirkt, dot vai saņemt, to ir jāiegūst ar darbu. Lai iegūtu laimi, katram jāiet grūts meklētāja ceļš." Vakarā meža malā iedegās trīs ugunskuri — viens veltīts Dievam, otrs — dabai, trešai — darbam. Nometnotāji pēc izvēles piedalījās diskusijās pie viena no ugunskuriem.

Sestdiena bija veltīta sportam, nometnotājiem nododoties volejbolam, šaušanai, peldēšanai un ūdensslēpošanai. Vakarā uzliesmoja pēdējais ugunskurs, kuŗu aizdedza ar trim lāpām — simboliem Dievam, dabai un darbam. Ugunskura programmā kuŗu raiti vadīja Z. Gaujeniece, bija dziesmas, tēlojumi un stāstījumi. Tā nobeigumā abi nometņu komandanti I. Griķe un J. Kļaviņš aizdedzināja lāpu, kuŗu nodeva ASV latviešu lielgaidai un roveram „aiznešanai" uz nākošo kopīgo nometni. Abi liesmas glabātāji ar degošo lāpu aizlīgoja laivā pāri ezeram.

Svētdienā pēc karoga uzvilkšanas bija svētbrīdis, kuŗā lielgaidas piedalījās ar divām dziesmām. Sekoja pārrunas par notikušo nometni un nākotnes iecerēm. Bez pozitīvā ieskanējās arī neapmierinātība — attālums starp lielgaidu un roveru nometni bijis par lielu, trūcis īsta nometnes gara, ēdiens ne vienmēr bijis piemērots. Visi nometnotāji tomēr bija apmierināti ar ekskursiju uz Otavu, peldēšanas iespējām un ūdensslēpošanu. Pēcpusdiena pagāja nometnes nojaukšanas darbā. Daudzi tomēr no Abavas bija jau atvadījušies iepriekšējās dienas vakarā vai svētdienas rītā, iztrūkstot nometnes nobeigumā. Atcerei no šīs nometnes dalībnieki parakstījās uz koka ripām, kuŗas pasniedza latviešu gaidu pr-cei M. Vilkai, latviešu skautu pr-kam F. Sīpolam un centra lielgaidu vecākajai Z. Gaujeniecei, bet pirmās roveru un lielgaidu nometnes „Imanta" karogu glabāšanai līdz nākošajai nometnei nodeva L. Luksam.

Nometne „Dievs, daba, darbs" visiem dalībniekiem paliks ilgi atmiņā: dažam kā lēcoša saule, kas pēc tumšās nakts parādās pie tālā apvāršņa, citam kā vasaras zieds, kas rudenī sāk vīst un skumji noliec galvu pie zemes klēpja.

Baiba Šmita—Kalēja

Tas bija jauka pasākuma iesākums: Valdemārs Bebris (pa kreisi), klātesot LNAK valdes priekšsēdim Jānim Niedram (†) un izglītības nozares vadītājam Jānim Mežakam, pagājušā gada Latvijas valstssvētku aktā Toronto pasniedz savu nodibināto gadskārtējo „19. novembra stipendiju" pirmajam ieguvējam Normundam Gobam.

Foto: J. Ligers

PIEPRASĀMA VALDEMĀRA BEBRA STIPENDIJA

Tuvojoties Latvijas neatkarības pasludināšanas 50. gadadienai, pazīstamais Toronto latviešu apdrošināšanas aģents Valdemārs Bebris pagājušajā gadā izsludināja īpašu „18. novembŗa stipendiju" latviešu jauniešiem mūsu nacionālā darba veicināšanai, paziņojot, ka šī 100 dolaru lielā neatmaksājamā stipendija būs gadskārtēja. Pirmo stipendiju pagājušajā gadā saņēma Normunds Goba Divreizdivi nometnes apmeklēšanai.

Tagad atkal tuvojas Latvijas dibināšanas diena 18. novembris, kad stipendija pasniedzama, tādēļ ieinteresētajiem jāpasteidzas ar tās pieprasīšanu. Tas izdarāms līdz 1. oktobrim, pieprasījumus rakstveidā ar motīvējumu iesūtot Valdemāram Bebrim — 1658 Victoria Park Ave, Scarboro, Ont.

Šo vienreizējo un neatmaksājamo stipendiju var pieprasīt ikviens Toronto un apkārtnē dzīvojošais latviešu jaunietis vecumā no 17 — 25 gadiem, kas strādā vai piedalās kādā izglītības pasākumā ar sabiedriski nacionālu nozīmi. Stipendiju var pieprasīt arī latviešu studenti, ja viņi sagatavo akadēmisku darbu, kas skar latviešu nacionālos jautājumus.

Jauns vietējo ziņu redaktors

Atsākot laikraksta izdošanu divreiz nedēļā, pārmaiņas notikušas arī mūsu redakcijas sastāvā. Līdzšinējais iekšlietu redaktors Rūdolfs Norītis, kas redakcijā daudzus gadus strādāja no eksistences darba brīvajā laikā, ikdienas darba slodzes un dažādo pienākumu dēļ latviešu organizācijās, vairs nespēj atlicināt laiku darbam redakcijā, tādēļ no redaktora pienākumiem atteicies, bet arī turpmāk paliks mūsu laikraksta līdzstrādnieku vidū.

Krišs Sidars

Viņa vietā par mūsu laikraksta vietējo ziņu redaktoru saistīts Krišs Sidars (34 Pasadena Gardens, Toronto 325, Ont.; tālr. 766-2261). Laipni lūdzam Toronto latviešu organizācijas, draudzes, paš darbības vienības un citus pasākumus visu laikrakstam domāto informāciju sniegt K. Sidaram, zvanot viņam vakaros uz augstāk minēto tālruņa numuru, bet rakstveida informāciju un citu piesūtīt redakcijai (125 Broadview Ave, Toronto 250, Ont.).

Preses darbā Krišs Sidars saucams par „vecu vilku", jo ir profesionāls žurnālists jau kopš Latvijas neatkarības gadiem un daudziem mūsu lasītājiem jau labi pazīstams, sevišķi liepājniekiem. Viņš 2 gadus bijis nedēļas laikraksta „Liepājas Atbalss" galvenais redaktors, bet visilgāk bija nodarbināts Latvijas lielākajā provinces dienas laikrakstā „Kurzemes Vārds", kuŗa metiens pēdējos neatkarības gados bija ap 50.000 eksemplāru. Šai laikrakstā ar pārtraukumu boļševiku okupācijas gadā un līdz iznākšanas atjaunošanai vācu okupācijas laikā viņš nostrādāja līdz 1944. gada oktobrim, kad redakciju evakuējot uz Vāciju, sākumā būdams redakcijas loceklis, bet vēlāk vecākais redaktors un redakcijas sekretārs (15 gadu). Līdztekus darbam „Kurzemes Vārdā" K. Sidars pēdējos 6 Latvijas patstāvības gados bija oficiālās valsts ziņu aģentūras LETA iekšzemes nodaļas ziņu dienesta Kurzemes apgabala redaktors un Latvijas radiofona ziņu dienesta Kurzemes apgabala informātors un redaktors.

Trimdas gados Vācijā K. Sidars bija laikraksta „Tēvzeme" (Hanavā), „Nedēļas Apskats" (Detmoldā) un „Latviešu ziņas" (Eslingenā) līdzstrādnieks, bet, izceļojis uz Braziliju, viņš kļuva (4 gadus) Arģentīnā izdotā žurnāla „Latvija" un Ņujorkā publicētā laikraksta „Laiks" līdzstrādnieks Sanpaolo un Riodežaneiro, kā arī Toronto iznākošā laikraksta „Brīvā Balss" speciālkorespondents Dienvidamerikā, sūtot korespondences arī Zviedrijā izdotajiem latviešu laikrakstiem. Pārcēlies no Brazilijas uz dzīvi Toronto, K. Sidars 1955. un 1956. gadā strādāja V. Zieduļa izdotajā un V. Upeslāča rediģētajā nedēļas izdevumā „Jaunais Apskats", bet pēc tam kļuva laikraksta „Latvija Amerikā" pastāvīgais līdzstrādnieks un feļetonists. Kopš 1967. gada 15. jūlija viņš pārzināja mūsu laikraksta pasaules politikas daļu, ko turpinās arī tagad pēc piesaistīšanas redakcijas pamatpersonālā par vietējo ziņu (Toronto) redaktoru.

Bez žurnālistikas Krišs Sidars nododas arī rakstniecībai. Viņa dzejoļi ar Jāņa Tanka pseudonīmu publicēti abos Ziemeļamerikas latviešu laikrakstos, viņa bērnu ludziņas izrādītas Kanadā, bet vairāki drāmatizējumi palikuši manuskriptā. Viņš arī rediģējis „Kurzemes Vārda" atbildīgā redaktora Kristapa Grāmatnieka atmiņu grāmatu „Dzintara krastā", rakstījis ievadrakstus un mākslas kritikas, bet ar pseudonīmiem Optimus, Jukums Jekums u. c. feļetonus.

Atzīmējama arī K. Sidara sabiedriskā darbība profesionālajās organizācijās. Latvijā viņš bija ilggadējs Preses biedrības biedrs, palaikam darbodamies arī pārvaldes amatos, Siguldas rakstnieku pils finanču lāsis līdzdalībnieks un Latvijas inženieŗu un tehniķu biedrības biedrs, bet trimdā kopš 1954. gada Latviešu preses biedrības Kanadas kopas piederīgais.

Rd.

Labi izdevušās latviešu dienas Montrealā

(Pārnesums no 1. lpp.)

činskis, cildinādams tehnisko izpildījumu un koŗa kvalitāti. Viņš cita vidū izteicās, ka paredzējis rīkot koŗu sacensību, kuŗā Junda kā pirmā saņemšot aicinājumu piedalīties, jo tik labs „noslīpējums" neesot nevienam citam etnisko grupu koŗim. Baleta solo sniedza jaunākās paaudzes pārstāve Anna Sprince, parādot atzīstamu prasmi, Baibas Dindzānes klavieŗpavadījumā.

Latviešu uzvedumu Nāciju laukumā atklāja inž. J. Tērauds, sniegdams paskaidrojumus franču un angļu valodā par katru priekšnesumu atsevišķi. Programmas laikā latviešu tautu meitas izdalīja brošūras franču un angļu valodā par Latviju un latviešu tautu ar fotoattēliem no mūsu nacionālās dzīves.

Mazu neparedzamu klizmu latviešu skates rīkotāji piedzīvoja svētdienā īsi pirms programmas Etnisko grupu paviljonā: kokles priekšnesumu sniedzējam M. Aldiņam, pieskaņojot savu instrumentu, pārtrūka kokles stīga. Tā kā rezerves stīgas uz vietas nebija, neatlika nekā cita, kā kāpt taksametrā un steigties uz P. Agruma mājvietu pēc jaunas stīgas. Tā skates atklāšana aizkavējās par „tradicionālo akadēmisko ceturtsni", kas būtībā tomēr esot visur pieņemts.

Skates iekārtošanai un dalījamatniecības priekšmetu sagādāšanai visvairāk pūļu un laika bija veltījusi DV Montrealas nodaļas vanadžu kopas pr-ce V. Mālderе, kuŗa, būdama jau pārcēlusies uz dzīvi Toronto, savu atvaļinājumu pavadīja Montrealā skates izkārtošanai un vadīšanai. Sevišķi cītīgi latviešu dienu populārizētāji bija Toronto priekšnesumu sniedzēji — Dižd ancis un Ceļinieki, kas bez paredzētās piedalīšanās Etnisko grupu paviljonā un Nāciju laukumā savu tautas deju prasmi un veiklību demonstrēja un dziedāja iecienītajā vācu „Biergarten" paviljonā, iepriecinādami ap 400 izslāpušo Montrealas izstādes apmeklētāju. Vēlāk torontiešiem pievienojās arī montrealietis J. Stigners ar savu gitaru, spēlējot un dejojot arī citos paviljonos.

Atlantic Film sabiedrības īpašnieks inž. A. Jekste bija izgatavojis ap 20 minūšu ilgu filmu par Latviju — zemi, tautu un latviešu sasniegumiem ārpus Latvijas, kas bija sevišķi interesanta ar savu oriģinālitāti un guva labas atsauksmes kā latviešu, tā arī kanadiešu vidū. Filmu izrādīja ar atkārtojumiem. Skatē netrūka arī latviešu mākslinieku gleznu, kaut latviskais motīvs tajās nebija izcelts, bet vairāk dominēja modernais stils.

Skatei un reizē ar to latviešu dienām beidzoties, rīkotāji un priekšnesumu sniedzēji pulcējās Lietuviešu namā, kur vēl pakavējās kopīgās dziesmās, dejās un pārrunās, piedaloties ap 65 dalībniekiem, galvenokārt jaunās paaudzes.. Jautru un laikmetīgā garā ar latviskiem motīviem pieskaņotu mūziku latviešu dienās atskaņoja Aākupa mūzikālais ansamblis A. Gūtmaņa vadībā. Latviešu dienas beidzās 31. augusta vakarā, un vērtējams, ka tajās piedalījās, noklausoties un noskatoties uzvedumu Nāciju laukumā, ap 700 tautiešu un kaimiņu. Atzīmējams, ka latviešu dienās daudz darīja un vērtīgus priekšnesumus sniedza tieši jaunā paaudze ar sarīkojumu daļas vadītāju Juri Zilkalnu un viņa palīgiem.

Montrealas latviešu organizāciju padome, kuŗa sanāca sēdē 4. septembrī, visai atzinīgi novērtēja latviešu dienu rīcības komitejas un tās palīgu darbu, pūles un veikumu.

I. Sk.

TORONTO ZIŅAS

● DV Toronto nodaļas valdes sēdē 29. augustā, kuŗas ievadījumā ar klusuma brīdi godināja mirušos biedrus Osvaldu Breņķi un Dominiku Senkānu, pr-dis I. Zamlovskis informēja par Anglijas apciemojumu, no kuŗa ar dzīvesbiedri, vanadžu kopas pr-ci Rasmu Zamlovsku, tikai pirms dažām dienām bija atgriezies. Anglijā viņi apmeklēja DVF Londonas, Koventrijas, Korbijas, Līdsas un Ročdāles nodaļas. I. Zamlovskis sevišķi atzinīgi vērtēja Anglijas DVF saimes aktīvitāti un tuvāk pakavējās pie Londonas, Līdsas un Koventrijas DV klubu darbības, kuŗa dod teicamus ienākumus. Sēdes turpinājumā valdes loceklim H.. Jēkabsonam uzdeva noorganizēt novusa sekciju (nodaļas rīcībā jau ir 2 spēles galdi), kā arī pārrunāja turpmāko sarīkojumu plānu, nodaļas dzīves un darba aktuālitātes un citus jautājumus.

● Ar plaušu karsoņa sekās radušos trombozi 1. septembrī Sv. Miķeļa slimnīcā 83 gadu vecumā mirusi Matilde Zieda, kuŗu pēdējā gaitā uz Jorkas kapsētas latviešu nodalījumu 4. septembrī izvadīja māc. Ā. Čops. Par aizgājēju sēro dēls Alfreds Zieds ar dzīvesbiedri Ernu un precētā meita Silvija, bet dzimtenē dēls un māsa ar ģimenēm.

● Jūlija Popeļa gleznu izstādi atklās 20. septembrī plkst. 7 vakarā Sv. Jāņa baznīcas sarīkojumu zālē. Tā turpināsies līdz 28. septembrim un būs atvērta darbdienās no plkst. 7 — 9 vakarā, bet sestdienā, 27. septembrī, un abās svētdienās no plkst. 3 — 9 vakarā.

● TLB bridža kopa pēc vasaras pārtraukuma 19. septembrī plkst. 8 vakarā Latviešu nama TLB telpā atsāks spēļu vakarus, kuŗi turpmāk rēgulāri notiks katru piektdienu tai pašā vietā un laikā. Visi kopas dalībnieki aicināti piedalīties, tāpat allaž gaidīti jauni bridža spēles interesenti.

● Sila mēneša (septembŗa) septītās dienas pēcpusdienā Latviešu nama pagraba zālē latvisko paražu kopēji Burtnieki bija rīkojuši Jumja daudzinājumu ar apkūlību mielastu. Bija sapulcējušies 40 daudzinātāju. Par Jumja būtību saulgriežu skatījumā runāja Dr. A. Pērkons, apskatot radnieciskas dievības citās religijās. Dziedāja galda dziesmas ar teicēju. Kopš šāgada pavasaŗa, kad Puriņa farmā notika Ūsiņa saiets, burtnieki savas sanāksmes vasarā bija pārtraukuši. Decembrī notika Ziemas saulgriežu svētki.

● Balli ar nosaukumu „Rudens tracis"20. septembrī plkst. 8 vakarā Igauņu namā 958 Broadview Ave) līdzekļu iegūšanai savai speciālajai programmai „Nākotne 70"" rīko Kanadas latviešu 5. dziesmu svētku rīcības komitejas Dr. V. Gulēna vadītā apakškomiteja. Balle notiks divās zālēs, lai apmierinātu visu gadagājumu apmeklētājus: vienā zālē spēlēs igauņu kapella Arro,otrā jaunieši varēs priecāties pavisam modernās t. s. „animal music" skaņās. Ieejas maksa 3 dol.

HAMILTONA

● DV Hamiltonas nodaļas vanadžu kopa rudens darbību ar referāta un priekšnesumu vakaru 20. septembrī plkst. 7 vakarā Latviešu biedrības namā (16 Queen St. N.), kuŗā komponists Imants Sakss runās par tematu „Latviešu mākslas dzīve pēdējā Latvijas brīvības gadā un Knuts Lesiņš", bet K. Lesiņa dzejoļus deklamēs vanadzes. Mūzikālajā daļā dziedās tenors I. Baruss. Nobeigumā pārrunas pie tējas galda. Ieeja pret ziedojumiem.

● Vietējais laikraksts „Spectator" ziņoja, ka 16 gadu vecā Westmount vidusskolas audzēkne Benita Karena Benksona 9. septembrī labprātīgi izbeigusi dzīvi, nolecot no tilta pār 403. lielceļu un uz vietas mirstot. Pašnāvības iemesli nav zināmi, arī nekādu atvadvēstuli meitene nav atstājusi, nedz kādai draudzenei kaut ko izteikusies, kas ļautu secināt viņas rīcības motīvus. Cik mūsu redakcijai izdevies uzzināt, meitene skolas mācībās bijusi sekmīga un vispār ļoti apdāvināta, parasti arī vienmēr priecīga. Neviens nav manījis kādas pazīmes, ka viņu kaut kas nospiestu. Arī liktenīgās dienas rītā viņa māju atstājusi labā garastāvoklī un devusies uz skolu, bet no tās aizgājusi jau ap pusdienu laiku pirms mācību beigām. Tas viņas kļūmīgo soli pēcpusdienā padara jo nesaprotamāku. Arī izdarītā sekcija nav devusi nekādus norādījumus uz iespējamiem pašnāvības iemesliem. Benksonu ģimene pēdējos gados vairs nav sastāvējusi nevienā latviešu organizācijā vai draudzē, latviešu sarīkojumos bijusi redzama pavisam reti; meitene arī nav apmeklējusi latviešu skolu. Par spīti tam, Hamiltonas latviešu kolonija skumst par jaunās tautietes traģisko nāvi.

MONTREALA

● Nesen Montrealas latviešu saimei pievienojās Mārtiņš Stauvers ar ģimeni no Vinipegas, un montrealieši cer, ka viņi būs tikpat rosīgi latviešu darbā kā Vinipegā.

● Losandželosas latviešu ceļojošā teātŗa viesizrādi „Bacilis vai niķis?" 25. augustā noskatījās ap 140 teātŗa mākslas cienītāji. Bija atsaucīgi aplausi, aktieŗi saņēma ziedus, bet vēlāk izskanēja skatītāju nožēla, ka komēdija gan patikusi, bet devusi tikai īslaicīgu apmierinājumu; būtu bijusi lielāka patika redzēt gan komēdiju, bet kāda latviešu autora darbu.

—ms

Sv. Jāņa baznīcā Toronto archibīskaps A. Lūsis salaulāja savu jaunāko dēlu Jāni Lūsi ar pazīstamā zeltkaļa un Latviešu daiļamatnieku savienības Kanadā priekšsēža A. Gugāna meitu Māru Gugāni. Jaunlaulātos pēc laulībām baznīcā apsveica viņu korporāciju Latvia un Gundega vārdā Nikolajs Bulmanis un Irēne Briede. Par savu dzīvesvietu jaunais pāris izvēlējies Toronto, kur līgava turpinās atlikušo tās pašas universitātes turpināt pētniecības darbu. Kāzu mielasts, piedaloties 166 viesiem, notika Igauņu namā.

Foto: J. Ligers

LNJAK pārstāvis bērēs tomēr bija

Mūsu laikraksta iepriekšējā numurā rakstā par LNAK valdes priekšsēža Jāņa Niedras izvadīšanu pēdējā gaitā izteikta nožēla, ka Latviešu nacionālā jaunatnes apvienība Kanadā nav sūtījusi savus pārstāvjus uz bērēm, lai ar savu klātieni godinātu mūžībā aizsauktā piemiņu un pateiktos par atbalstu, kuŗu LNAK valde J. Niedras vadības laikā sniegusi jaunatnes organizācijai un jaunatnei vispār.

Pēc laikraksta saņemšanas LNJAK valdes sekretāre redakcijai telefoniskā sarunā paskaidroja, ka rakstā izteiktais pārmetums nav pamatots, jo kā sēru dievkalpojumā Sv. Miķeļa katedrālē, tā arī Jorkas kapsētas latviešu nodalījumā izvadītāju vidū bijis arī LNJAK valdes priekšsēdis Vilnis Pētersons, tāpat lielajā ziedu kalnā atradušies LNJAK valdes sūtītie.

Kā attiecīgā raksta autors ar prieku un gandarījumu sniedzu šo sava ziņojuma labojumu un atzīstu pārmetuma nepamatotību, jo patiešām priecājos, ka LNJAK vadība nav piemirsusi savu ne vien morālo, bet arī nacionālo pienākumu. Reizē tomēr nožēloju, ka V. Pētersons, nevēlēdamies palielināt runātāju skaitu, atturējās kapa priekšā pateikt kaut dažus atvadvārdus, lai ar tiem publiski apliecinātu LNJAK pievienošanos kopīgajām sērām, jo viņam bija daudz vairāk pamata to darīt nekā vienam otram citam runātājam. Liekas, latviešu sabiedrība to bija arī gaidījusi. LNJAK valdes priekšsēdim saprotamā, bet šoreiz nevajadzīgā pieticībā neprasot vārdu atvadsveicienam, viņa klātiene kapsētā izvadītāju simtos palika neievērota, tāpat kā LNJAK sūtītie atvadziedi, kuŗi uz kapsētu bija atgādāti un novietoti kopā ar pārējiem. Tikai šī iemesla dēļ radās iespaids, ka LNJAK bēru ceremonijā nav pārstāvēta, bet ir prieks konstatēt, ka esmu maldījies vai neesmu bijis pietiekami redzīgs.

A. Vinčels

ZIŅAS

ti piedalities, tāpat allaž jauni bridža spēles inte-

ila mēneša (septembŗa) s dienas pēcpusdienā Lat- nama pagraba zālē latvis- ražu kopēji Burtnieki bi- ojuši Jumja daudzinājumu kūlību mielastu. Bija sa- šies 40 daudzinātāju. Par būtību saulgriežu skatīju- nāja Dr. A. Pērkons, apska- lnieciskas dievības citās s. Dziedāja galda dzies- teicēju. Kopš šāgada pa- kad Puriņa farmā notika saiets, burtnieki savas sa- s vasarā bija pārtrauku- ecembrī notika Ziemas ežu svētki.

li ar nosaukumu „Rudens 20. septembrī plkst. 8 va- gauņu namā 958 Broad- ve) līdzekļu iegūšanai sa- ciālajai programmai „Nā- 70" rīko Kanadas latvie- ziesmu svētku rīcības ko- Dr. V. Gulēna vadītā omiteja. Balle notiks di- ēs, lai apmierinātu visu jumu apmeklētājus: vie- spēlēs igauņu kapella ā jaunieši varēs priecā- visam modernās t. s. „ani- usic" skaņās. Ieejas maksa

HAMILTONA

Hamiltonas nodaļas va- opa rudens darbību ar re- un priekšnesumu vakaru tembrī plkst. 7 vakarā biedrības namā (16 St. N.), kurā komponists Sakss runās par tematu u mākslas dzīve pēdējā brīvības gadā un Knuts bet K. Lesiņa dzejoļus s vanadzes. Mūzikālajā iedās tenors I. Baruš. mā pārrunas pie tējas eja pret ziedojumiem.

ējais laikraksts „Specta- oja, ka 16 gadu vecā unt vidusskolas audzēk- ta Karena Benksona 9. rī labprātīgi izbeigusi lecot no tilta pār 403. un uz vietas mirstot. as iemesli nav zināmi, du atvadvēstuli meitene tājusi, nedz kādai drau- aut ko izteikusies, kas cināt viņas rīcības motī- mūsu redakcijai izde- nāt, meitene skolas mā- jusi sekmīga un vispār dāvināta, parasti arī priecīga. Neviens nav kādas pazīmes, ka viņu nospiestu. Arī liktenī- s rītā viņa māju atstā- garastāvoklī un devu- skolu, bet no tās aizgā- p pusdienu laiku pirms beigām. Tas viņas kļū- pēcpusdienā padara otamāku. Arī izdarītā av devusi nekādus no- s uz iespējamiem paš- emesliem. Benksonu ģi- dējos gados vairs nav si nevienā latviešu or- vai draudzē, latviešu os bijusi redzama pa- ; meitene arī nav ap- latviešu skolu. Par spī- Hamiltonas latviešu ko- mst par jaunās tautie- ko nāvi.

MONTREALĀ

Montrealas latviešu vienojās Mārtiņš Štau- imeni no Vinipegas, un eši cer, ka viņi būs tik- latviešu darbā kā Vini-

dzelosas latviešu ceļo- a viesizrādi „Bacilis vai augustā noskatījās ap mākslas cienītāji. Bi- i aplausi, aktieri saņē- s. bet vēlāk izskanēja nožēla, ka komēdija si, bet devusi tikai īs- mierinājumu; būtu bi- patika redzēt gan bet kāda latviešu au-

—ms

n, jo viņam bija daudz nata to darīt nekā vie- am citam runātājam. viešu sabiedrība to bi- dījusi. LNJAK valdes n saprotamā, bet šo- ēdzīgā pieticībā nepra- atvadsveicienam, viņa apsētā izvadītāju sim- neievērota, tāpat kā ūtītie atvadziedi, kuŗi bija atgādāti un no- ā ar pārējiem. Tikai dēļ radās iespaids, ka ēŗu ceremonijā nav bet ir prieks konsta- u maldījies vai nees- ietiekami redzīgs.

A. Vinčels

Medaļas otra puse

(Pārnesums no 1. lpp.)

komisijai, jo oficiālajā sarakstē lietotas ELJAs blankas. Nolēma, ka jāpaceļ semināru līmenis un jaunajai valdei jāpublicē kopsapulces pieņemtās rezolūcijas. 50% no biedru maksām paturēs nodaļas, un par vispasaules kongresu atlikumu spriedis jaunā valde. 'ELJAs Informāciju' turpmāk rediģēs A. Bobkovskis no Minsteres."

Attieksmē uz ELJAs Anglijas nodaļas gada sapulci P. Krūmiņš cita vidū raksta: „Šoreiz Anglijas nodaļas kopsapulce gandrīz nenotika, jo vairāki mēģināja šo sapulci sabotēt tā iemesla dēļ, ka pagājušā gada revīzijas komisija un kasieris nebija veikuši savus pienākumus. Lai mēģinātu slēpt šo faktu, proponēja šo sapulci atlikt, bet tas būtu pret ELJAs statūtu 11. punktu. Taču situāciju saglāba, un kopsapulce notika labā kārtībā. To vadīja V. Grigulis ... Iepriekšējā gada kasierim un revīzijas komisijai deva iespēju divu mēnešu laikā savest kārtībā kasi un sagatavot revīzijas komisijas ziņojumu. Par spīti pieminētajām neveiksmēm, Anglijas nodaļa pagājušajā gadā izrādījās aktīvākā kopa Eiropā."

Vai daļa jauniešu patiešām ir nolaidīga un nevīžīga, bez pienākuma apziņas? Tā gandrīz jādomā, lasot augšējās rindas un P. Krūmiņa kongresa atreferējuma pēdējo rindkopu, kurā teikts: „Esmu pārliecināts, ka ikviens jaunietis vēlas pateikties Almēlijas saimniecei M. Ķeņģes kundzei par labi sagatavotām maltītēm un J. Skujēvica kungam par telpām un spriedumu: 'Tik traki jau viņi nemaz nebija.' Arī Almēlijas darbiniekam, kas ik rītu labprāt uzkopa sapulces telpas un laukumu. Jājautā, kas būtu noticis, ja vecā paaudze būtu stāvējusi dīkā?" Ja šis jautājums attiecināms un apstiprina citu rakstītāju apgalvojumu, ka ik rītu skatienam pavērusies bēdīga aina, telpām un apkārtnei esot piemētātai ar papīriem, pudelēm un citām drazām, ja tas ir taisnība, tad jābrīnās, ka jauniešiem, bet jo sevišķi *vainīgajiem*, nav bijis kauna par to, ka Almēlijas pastāvīgie iemītnieki (tikai vecie laudis!) paskaidrojuši un iecietīgi piemēslojumu aizvākuši un visu atkal uzkopuši. Vai patiešām, respektējot sirmās galvas, to nevarēja izdarīt paši jaunieši, ja tiem telpas kongresam bez maksas bija piešķirtas un uzticētas?

Tai pašā „Londonas Avīzes" numurā, rakstot iespaidus par Almēlijā redzēto, cita vidū rūgtu kritiku izteicis arī Roberts Apinis: „Dienasvidū, saulei uzkāpjot tieši virs ozoliem, iestājās divains klusums, kurā izkusa visi trokšņi. Tas atbalsoja to aizturētas elpas brīdi, kāds pasaulē iestājas pirms negaidītām pārmaiņām. Arī latviešu jaunatne stāv šai klusumā, un tāda kongresa, kāds bija piecpadsmitais, gan, laikam, vairs nebūs, jo dzīvē pienāk krustceļi, kuŗos radikāli jāmaina gaitas virziens, lai nenokļūtu vietā, kur tālāka ceļa vairs nav. — Daža jaunieša problēma nav politiska, bet psiholoģiska. Liekulība un mantkārība dzemdē dēlu, kuŗa vārds ir rūgtums, un to viņš izplata ap sevi. Svešumā uzrodas divaini pravieši, ar un bez bārdām. Viņi kļuvuši veci, vēl nespēdami būt jauni, viņi zina visu, iekām ko sapratuši. Dogma valda viņu prātus, un fanātisms padara kurlus pret citu domām. Bet kur valda dogma, velti mēģināt izmainīt brīvas domas. — Rīgas čekists Žanis Janovičs Zakenfelds šai vasarā apgalvoja, ka trimdas jaunieši uzturot sakarus ar viņa iestādi. Jācer taču, ka trimdas jaunieši padzīs Janoviča un katra cita Maskavas kalpa rēgu uz neatgriešanos. Bet jāpadzen vēl arī dažs kas cits. Dažbrīd varēja likties, ka 15. kongresa norise sastāvēja galvenokārt no trim punktiem: 1) marksisma-ļeninisma studēšana, 2) iedzeršana, 3) meiteņu ķerstīšana. Latvijas himnu visu acu priekšā pacēla akls karavīrs, kas bija redzīgāks par tiem, kam ir acis, un drīz pēc tam, klusi un nemanīti, pacēlās mastā arī Latvijas karogs. Okupētajā tēvzemē par himnas dziedāšanu un karoga pacelšanu draud nāve vai vergu nometne ... Ozoli, kas aug Almēlijā, kādreiz bija velšu ozoli, un tā bija velšu zeme. Tur skanējušas senas dziesmas un šķindējuši ieroči. Rozes, kas tur tagad rūgti smaržo, aug no seno cīnītāju trūdiem, šādā vietā spriest, ka ļeninisma studēšana varētu rādīt Latvijai ceļu uz sociālismu, ir tas pats, kā stumt mākoņus virs Almēlijas ozoliem ... Mākoņu stumdīšana bija arī spriedelēšana, ka tautai varot palīdzēt, ja latvieši būtu vairāk stājušies kompartijā. Maskava neuztic Latvijas kompartijai pat savu pavēļu izpildīšanu un stingri kontrolē un bieži sijā tās sastāvu. Latviešiem Latvijā nevajag mūsu padoma, kas viņiem darāms, bet informāciju par to, ko mēs darām (ja mēs ko darām), un par to, kas notiek pasaulē."

(Nobeigums nāk. numurā)

Aicinājums lasītājiem

Šāgada sākumā pēc zinātnisku rakstu krājuma „Archīvs" lūguma mūsu laikrakstā bija ievietota aptauja par to, kā lasītāji vērtē mūsu avīzē ievietoto lasāmvielu. Diemžēl, uz šo aptauju atsaucās tikai 71 laikraksta abonents. Šis skaits ir par mazu, lai izdarītu secinājumus, tādēļ pēc „Archīva" redaktora lūguma aptauju atkārtojam.

Laipni aicinām tos abonentus vai lasītājus, kas nav atbildējuši uz pirmo aptauju, to darīt tagad. Tos, kas ir atbildējuši uz pirmo aptauju (un uz speciāli jaunatnei rīkoto aptauju), laipni lūdzam uz šo aptauju neatbildēt, jo divkāršas atbildes no tās pašas personas aptaujas iznākumu pilnīgi sabojās.

Aptauju izdara „Archīvs" pēc paša ierosmes, aptaujas iznākumu publicēs „Archīva" X sējumā, un mūsu avīzes redakcija to nekādi nieteikmēs. Lai šādu bezpartejiskumu nodrošinātu, lūdzam izpildīto aptaujas lapu sūtīt pa gaisa pastu un bez kavēšanās, adresējot tieši:

Archīvs, 3 Dickens St., Elwood, Vic. 3184, Australia.

APTAUJA „LATVIJA AMERIKĀ" LASĪTĀJIEM

Pievienotajā skālā apzīmējiet ar aploci, kā Jūs apmierina raksti laikrakstā. Ja raksti par attiecīgo tematu nemaz neapmierina, tad apvelciet aploci ap nulli, ja pilnīgi apmierina — tad ap 100, bet ja vidēji, tad ap attiecīgo skaitli.

1) Pasaules notikumi	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100
2) Pad. savienība	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100
3) Okupētā Latvija	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100
4) Lokālas ziņas	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100
5) Sporta ziņas	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100
6) Latvieši citās zemēs	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100
7) Sabiedriski darbinieki	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100
8) Recenzijas	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100
9) Lasītāju vēstules	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100
10) Daiļliterātūra	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100

Kuŗus rakstus avīzē Jūs lasāt vispirms?

Kuŗus rakstus avīzē Jūs lasāt pēdīgos?

Kuŗus rakstus avīzē Jūs nemaz nelasāt?

Vai ir temati, kuŗus avīzē nemaz neapskata, bet par kuŗiem Jūs vēlētos lasīt? Šie temati ir

Ja esat avīzes abonents, cik ilgi aptuveni (gados) Jūs tāds esat? (ja neesat abonents, atstājiet jautājumu neatbildētu) .....

Lūdzu atzīmējiet ziņās par sevi:

Dzimums (sievietes raksta S, vīrieši V)

Vecums (gados) .....

Uz sekojošiem jautājumiem lūdzam atbildēt tikai tad, ja uz tiem jau nav atbildēts pirmajā aptaujā šāgada sākumā:

Vai kāds no Jūsu ģimenes locekļiem lasa šo avīzi? Jā — Nē

Ja no Jūsu ģimenes locekļiem lasa šo avīzi, tad viņu dzimums

Vai Jūs avīzi dodat lasīt rēgulāri paziņām? Jā — Nē

Ja Jūs avīzi dodat rēgulāri lasīt paziņām, tad viņu dzimums ..... vecums .....

.....

(Datums) (Vieta)

Divreizdivi nometnes dalībnieki, kuŗiem radās bagāts un vēlīgs „krusttēvs" — Amerikas latviešu palīdzības fonds kas katru no šiem 15 jauniešiem atbalstīja ar 100 dol. stipendiju, bet 500 dol. atvēlēja nometnes vispārējiem izdevumiem: priekšā no kreisās — Ingrīda Brunava, Ilze Auzere, Daina Dārziņa, Ieva Greizę, Gita Dzelzgalve un Mārīte Dētlava; aizmugurē — Zane Balka, Zīle Zuika, Ērika Brozovska, Ilze Reķe, Inta Ore, Aivars Osvalds Alvis Hagelis, Juris Brilts un Sandra Miķelsone. Vairāk nekā puse (73) nometnes dalībnieki bija saņēmuši latviešu organizāciju vai privātpersonu materiālu pabalstu (Skat. rakstu iepriekšējā numurā.)

VASARAS VIDUSSKOLU BEIDZA 11 AUDZĒKNU

Pēc 6 nedēļu mācīšanās dienā pēc Gaŗezera 2. dziesmu dienas, sutīgajā 17. augusta pēcpusdienā, Gaŗežera vasaras vidusskolas uzpostajā un viesu pārpildītajā zālē Vēja kalnā notika skolas svarīgākā un nopietnākā sanāksme — mācību nobeiguma un absolventu izlaiduma akts. Ap 150 apmeklētājiem laimējās iespiesties sarīkojuma telpā, bet daudziem bija jāapmierinās ar uzkavēšanos pie zāles logiem kalna nogāzē.

Aktu ievadot, vidusskolas direktors A. Bolšteins uzrunā rakstūroja skolas jauniešus, kuŗi devuši tieši viņam iespēju iepazīties ar tiem daudz labāk nekā parasti apkārtne pamana un aptver. „Grūti man iedomāties labāku klasi, kuŗa būtu tik dedzīga latvietībā," pievērsoties absolventu klasei, teica ilggadējais Milvoku latviešu skolas pārzinis A. Bolšteins, kuŗš Gaŗezera vidusskolu šovasar vadīja pirmo gadu. Viņš pieminēja ne tikai labās dienas vien, bet arī problēmas, ar kuŗām nācies saskarties un risināt kopā ar jauniešiem no 12 Ziemeļamerikas valstīm. „Nenoliedzami, viņu dzīves pūrs papildināts ar to, kas vēlāk būs pašiem noderīgs un vajadzīgs," nobeigumā atzina audzēkņu iecienītais skolas direktors.

Apliecības par vidusskolas 11. klases beigšanu, Gaŗezerā mācoties 3 gadus (pašreiz pastāv tikai 3 vidusskolas klases), saņēma 10 meiteņu un 1 zēns: Inta Butkus, Ieva Ince, Rita Petrovska un Ilze Rūķe no Milvokiem, Ilze Cakare no Čikagas, Ilze Pičukāne un Anita Ziediņa no Klīvlendas, Judīte Priedniece un Baiba Stepe no Detroitas, Rita Švanka no Kolumbusas un Māris Romanovskis no St. Paulas.

„Latviešu skolas nepieciešamas latviešu kultūras sākumam jaunatnē," skolas saimi un beidzējus apsveicot, teica ALAs kultūras biroja vadītāja Valda Melngaile, izskaidrojot sabiedrībai jaunatnes pieeju dažādai kritikai. „Ja mēs kritizējam savus vecākus, tāpat savu tautību, tas nenozīmē, ka esam pret to, bet gan tieši par to vairāk domājam un tie mums tuvāk pie sirds," teica viešņa, pateicoties gan skolotājiem, gan jauniešu vecākiem par pūlēm.

ALAs vasaras skolu vadītājs E. Avots sveicināja akta dalībniekus no ALAs kultūras daļas vadītāja J. Blumberga un Vasaras skolu fonda vadītāja A. Markusa, kā pateicību par Gaŗezera vidusskolas vadīšanu divās iepriekšējās vasarās bij. direktoram V. Grantam pasniedzot skolas zilo karodziņu.

Priekšnesumu daļā meiteņu koris Gunas Kalmītes vadībā uzstājās ar dziesmām, izpelnoties skaļus atzinības aplausus. J. Kalniņa „Sēju jauku rožu dārzu" nācās atkārtot. Šo meiteņu kori direktors A. Bolšteins atzina par vidusskolas šīs vasaras lepnumu, jo tas piedalījās arī Gaŗezera 2. dziesmu dienas koncertā, par koŗa izveidošanu pateicību izteicot dirigentei Gunai Kalmītei.

Jaunums šovasar bija pie vidusskolas noorganizētā paidagoģiskā klase, kuŗā mācījās M. Bērzkalns, M. Graudiņš, R. Stagava, D. Ince, A. Putniņš un P. Stāks. Šīs klases audzēkne Rasma Stagava bija sagatavojusi un nolasīja teicamu referātu par tematu „Lasīt mācīšanas metodes".

Skolas vadībai un skolotājiem absolventu vārdā atvadvārdus un pateicību teica Ilze Pičukāne, bet vecāku pārstāve visus klātesošos skolotājus un Gaŗezera padomes pr-di V. Treimani apveltīja sarkanbaltiem ziediem. Aktu pabeidza ar Gaŗezera vidusskolas himnu, par kuŗu izvēlēta J. Mediņa kompozicija „Jaunatnei" ar Raiņa tekstu. Grāmatu veltes beidzējiem bija dāvinājuši A. Kalnāja apgāds un L. Pužes grāmatnīca, bet skaņu plates J. Ozoliņa studija Venus.

Iepriecināja ne tikai dzirdētie apliecinājumi un sniegtā programma, bet arī acīm patīkamais skats, redzot nometnes apstākļos jauniešus glīti tērptus un labi apkopušos," bija pēc sarīkojuma dzirdamā atsauksme.

V. Bokis

Bērnu svētki un audzinātāju koncerts

Gaŗezerā 9. augusta pēcpusdienā notika bērnu svētki ar dažādām nodarbībām un individuālām un grupu sacensībām, kuŗu norisi, diemžēl, traucēja spēji uznākušais pērkona negaiss. Nometnes bērni individuāli sacentās šaušanā ar loku, peldēšanā, airēšanā ar rokām un citās nodarbībās, bet grupu sacensībām bija iedalīti 3 vecuma grupās: 5—8, 9—12 un 13—15 gadu vecajiem. Še sacensības notika olu nešanā, „ķerras" stumšanā, virves vilkšanā, skriešanā maisā un nobeigumā ar taukiem noziestas melones izzvejošanā un iznešanā no ezera. Visas sacensības norisinājās lielā jautrībā, ka smiekļus brīžiem pārtrauca arī vilšanās asaras. Atsevišķajās vecuma grupās veiksmīgākie bija Mārtiņš Grendze, Pēteris Osis un Gvido Auziņš, 2. vietas ieguva Kārlis Grendze, Pēteris Eriņš un Eriks Kildišs, bet trešās — Anita Vārsberga, Richards Gudrais un Ernests Ciekurzis.

Svētki beidzās ar Gaŗezera audzinātāju koncertu, kuŗā piedalījās soprāns Marta Cakare, klavierpavadījumus spēlējot Gunai Kalmītei, un Andris Sedliņš ar klavieŗu solo, kas visi trīs ieguvuši nopietnu mūzikas izglītību. Marta Cakare, kas jau dzied turpat 20 gadu, dziedāšanu mācījusies pie Magdas Stottas, bet pēdējā laikā Kosmopolitena konservātorijā; Guna Kalmīte beigusi Minesotas universitātes mūzikas skolu koŗu diriģēšanā un turpina mūzikas studijas Maģistres grada iegūšanai, bet Andris Sedliņš klavierspēli sācis mācīties jau 6 gadu vecumā, studējis mūziku Vācijā un joprojām turpina mācīšanos pie Čikagas pazīstamā mūzikas skolotāja Arnolda Šulca. Programmā izvēlētās dziesmas un mūzikas gabali guva klausītāju nedalītu piekrišanu, ko iecinēja ilgie aplausi.

E. B.

Bērnu svētkos Gaŗezerā Māris Grundmanis un Eriks Brūns sacenšas „ķerras" stumšanā.

Mēs esam brīvi; neklusēsim!

Baltiešu masu sapulce 20. septembrī plkst. 2 pēcpusdienā Daga Hameršelda laukumā Ņujorkā lielā mērā būs tēmēta Apvienoto nāciju diplomātu ievērībai, jo 16. septembrī sākas AN ģenerālasamblejas 24. sesija, uz kuŗas atklāšanu parasti ierodas visu valstu valdību galvas vai vismaz to ārlietu ministri.

Sapulci apsolījis uzrunāt ASV satiksmes viceministrs Volters Mazaņs un nacionālās Ķīnas (Taivanas) pilnvarotais ministrs Apvienotajās nācijās Vangmengsiens. Latviešus ar uzrunu pārstāvēs Latvijas pēdējās valdības ministrs Alfreds Bērziņš, bet lietuviešus — Lietuvas augstākās atbrīvošanas komitejas pr-dis Dr. J. K. Vaļunas.

Lai zem klajās debess iespaidīgi atskanētu visu trīs Baltijas valstu un ASV himnas, izveidots baltiešu koris, kuŗa pamatā ir lietuviešu operas koris. Paredzama arī Stokholmas igauņu vīru koŗa piedalīšanās, kuŗam tai pašā vakarā paredzēts koncerts Ņujorkas Taunholā. Latviešu koristi nāks no dažādiem Ņujorkas un apkārtnes koŗiem, bet Latvijas himnu diriģēs Visvaldis Gedulis.

Sapulces rīkošana guvusi plašu atbalsi lietuviešu aprindās, kuŗi solās ierasties grupās arī no visai attālām kolonijām. Viena pati mazā Votertauna pieteikusi grupu ar 50 lietuviešu karogiem! Latviešiem un igauņiem tādēļ krietni jāsasparojas, lai tos vispār ļaužu masā varētu ieraudzīt... Lielās lietuviešu organizācijas Knights of Lithuania, VLIKAS, ALTAS un citas atbalstījušas sapulces rīkošanu arī materiāli. Paredzētos izdevumus līdz šim saņemtās summas gan vēl ne tuvu nesedz, tādēļ organizācijas un tautieši lūgti ziedot šī pasākuma atbalstam. Čeki rakstāmi uz United Baltic Appeal, Inc. vārda, adrese: 2789 Schurz Ave, Bronx, N. Y. 10465, U. S. A. Turpat iegūstama arī tuvāka informācija par sanāksmi.

Baltiešu masu sapulcē pirms četriem gadiem tai pašā vietā — toreiz bija sapulcējušies ap 14.000 dalībnieku — mūsu sauklis bija: „Lai Tava vieta nepaliek tukša!" Šogad sauklis noklausīts no lietuviešiem: „Mēs esam brīvi; neklusēsim!"

D. V.

Jauni ceļi plašākai informācijai

„Apspiesto tautu komitejā Kalamazū šogad, pretēji iepriekšējiem gadiem, izvairījās no atsevišķu sarikojumu, gājienu vai sapulču rīkošanas, bet meklēja iespējas, kā informēt plašākas ļaužu masas," par Apspiesto tautu nedēļas norisi izteicās Rietummičigenas apspiesto tautu komitejas pr-dis P. Austriņš.

Viņa izkārtojumā apspiesto tautu nedēļu Kalamazū ievadīja ar atceres brīdi pilsētas domes sēdē, kuŗā pieņēma arī Apspiesto tautu nedēļas proklamāciju. Šai sēdē piedalījās Apspiesto tautu komitejas locekļi un jauniešu pulciņa dalībnieki, tās gaita bija pieslēgta radiofonam. Cik zināms, tieši pilsētas domes sēdes visvairāk noklausās, jo tās interesē un saista visus pilsētas iedzīvotājus. Dienu vēlāk notika pirmais televīzijas raidījums, kuŗā piedalījās Andreja Liepiņš, Eva Hanka un Silvija Austriņa. Pēc divām dienām bija otrs raidījums „Special Assignment" programmas ietvaros ar daudz plašākām T. Cepuriša un J. Pavasara intervijām, izgaismojot šīs nedēļas nozīmi amerikāņu sabiedrībai.

Jau pirms Apspiesto tautu nedēļas izsludināšanas komiteja bija sagatavojusi speciālus aicinājumus apspiestās tautas pieminēt visās Kalamazū draudzēs. Pēc saņemtās informācijas, vairāki mācītāji šo aicinājumu ievērojuši, veltījot brīvību zaudējušajiem visu sprediķa laiku.

Pilsētas galvas P. Šrēra (Schrier) slimības dēļ viņam paredzētās Apspiesto tautu nedēļas medaļas pasniegšanas ceremonija varēja notikt tikai 1. augustā. To viņam pasniedza Rietummičigenas apspiesto tautu komitejas pr-dis P. Austriņš, norādot, ka medaļu gan pasniedz pilsētas galvam, bet simboliski tā domāta visai Kalamazū sabiedrībai, kuŗa visus aizvadītos gadus atbalstījusi apspiesto tautu locekļus, uzņemot tos savā vidū un nekur necelot iebildumus par apspiesto tautu etnisko grupu pašdarbību, bet pat to atbalstot. Ceremonijā, kuŗu pārraidīja televīzija un kuŗas attēlu laikraksts „Kalamazoo Gazette" sniedza 1. lappusē, piedalījās vēl Latviešu biedrības pr-ks O. Reinvalds, Dr. V. Mužnieks un ungāru pārstāvis M. Mikle.

„Komiteja ir gandarīta, ka pārkārtojums ar šī laika tehnikas paņēmieniem ir vainagojies ar panākumiem. Esam pateicīgi par mūsu darba atbalstīšanu," izteicās P. Austriņš.

V. Bokis

Pabeigta šautuve Gaŗezerā

ASV DV MEISTARSACĪKSTES ŠAUŠANĀ

Pēc divu dienu spraiga darba Gaŗezers kļuva bagātāks ar jaunu iekārtojumu — šautuves nojumi. Pašu šautuvi ASV DV jau bija iekārtojuši 1966. gadā, taču vēl bija nepieciešama nojume, kuŗa pasargātu šāvējus lietus laikā un dotu paēnu saules tveicē. Līdzekļus šīs nojumes izbūvei deva ASV DV zemes valde un DV apvienības, kuŗas kā akcionāres piedalās Gaŗezerā. Būvdarbus paveica 12. un 13. jūlijā Ž. Balcera un A. Rieksta vadībā talcinieki J. Kalniņš, A. Minka, A. Kalmanis, L. Skrupšķelis un R. Jankavs no Kalamazū, A. Balodis, M. Jansons un J. Stūris no Grand Rapidiem, I. Priedulājs un Ārums no Čikagas un V. Lenšs no Detroitas. Pēc pabeigta darba talciniekus pacienāja vanadze Erna Jankava.

Pēc pusdienām notika DV sadarbības centra pie Gaŗezera apspriede, kuŗā piedalījās arī Gaŗezera nometnes vadītājs māc. V. Vārsbergs. Apspriedi atklājot, ASV DV zemes valdes pārstāvis R. Jankavs pateicās visiem, kas nojumi cēluši, nododot to DV saimes un jaunatnes lietošanā. V. Vārsbergs savukārt pateicās DV organizācija un darba veicējiem, uzsveŗot, ka ar šo velkumu Gaŗezers kļuvis bagātāks ar jaunu celtni un lūdzot DV dot šaušanas lietpratēju, kas apmācītu Gaŗezera jaunatni šaušanā. Kā piemērotāko šim uzdevumam izraudzīja L. Skrupšķeli no Kalamazū. Kārlis Rozenbergs no Grand Rapidiem, kuŗš kā talcinieks daudz strādājis Gaŗezera būvdarbos, ziedoja centra vajadzībām 10 dol. Pēc pārrunām atzina, ka arī turpmāk rīkojamas darba talkas Gaŗezera uzposai, sadarbības centra valdei savlaicīgi aicinot DV apvienību locekļus šai darbā. Sadarbības centra valdē turpmākajam darbības gadam ievēlēja priekšnieku Ž. Balceru un sekretāru L. Kāpu, abus no Kalamazū.

E. B.

☆

Izmantojot jaunizbūvēto šautuves nojumi, Gaŗezerā 3. augustā notika ASV DV meistarsacīkstes šaušanā, kuras atklāja DV apvienības Grand Rapidos pr-ks A. Balodis, bet no zemes valdes dalībniekus sveica A. Tīdemanis. Sacensību vadība atradās M. Jansona rokās, par tiesnešiem darbojās S. Rudzītis, H. Strēlnieks un Ž. Balcers, bet sekretāra pienākumus veica J. Radziņš. Sacīkstes notika pēc jaunajiem noteikumiem, kuŗos atšķirības patronu skaita ziņā dažās grupās un jauniešu vecuma iedalījumā.

Šaušanā ar šauteni meistaru klasē ar 200 no iespējamiem 300 punktiem uzvarēja Dz. Zuicēns (Indianapole), 2. Ž. Butkus (Milvoki) ar 255 un 3. A. Eglīte (Linkolna) ar 251 punktu; vispārējā klasē — 1. A. Lubaus (Demoina) ar 216 punktiem, 2. A. Minka (Kalamazū) ar 197 un 3. O. Kalniņš (Čikaga) ar 189 punktiem; dāmu klasē — 1. Māra Strēlniece (Indianapole) ar 174 punktiem, 2. Rūta Krūmiņa (Demoina) ar 129 un 3. Ausma Ābrama (Filadelfija) ar 122 punktiem; jauniešu A grupā (12 — 14 g.) — 1. Mārtiņš Stāks (Milvoki) ar 139 punktiem, 2. Māris Lenšs ar 136 un 3. Ivars Lenšs (abi Detroita) ar 136 punktiem; jauniešu B grupā (15 — 17 g.) — 1. Uldis Jansons (Indianapole) ar 162 punktiem, 2. Richards Pastars ar 161 un 3. Uldis Kalējs (abi Grand Rapidi) ar 150 punktiem. Šaušanā ar pistoli uzvarēja A. Lubaus (Demoina) ar 81 punktu, 2. Vilnis Strēlnieks ar 71 un 3. Herberts Strēlnieks (abi Indianapole) ar tādu pašu punktu skaitu. Komandu vērtējumā 1. vietā izvirzījās un ASV DV valdes dāvināto Latvijas 50 gadu ceļojošo balvu ieguva Indianapoles vienība (Dz. Zuicēns, V. Strēlnieks, V. Purvlīcis un H. Strēlnieks) ar 972 punktiem, atstājot tālākajās vietās Milvokus ar 940, Detroitu ar 894, Filadelfiju ar 874, Demoinu ar 850 un Čikagu ar 836 punktiem. Individuālo ceļojošo balvu šautenes un pistoles kopvērtējumā ieguva vecmeistars Žanis Butkus.

Sacensībās ar šauteni piedalījās pavisam 63, bet pistoļu klasē 27 dalībnieki, pārstāvot 7 DV apvienības. Sacensību rezultātus pa pastu bija iesūtījušas 3 apvienības — Demoina, Filadelfija un Linkolna. Rezultātus izvērtēja īpaša tiesnešu kollēģija. Bija gādāts par bagātīgu balvu klāstu 3 pirmo vietu ieguvējiem, kuŗas pēc sacīkstes, kas ilga turpat 8 stundas, pasniedza DV apvienības Grand Rapidos pr-ks A. Balodis. Nevar atstāt nepieminētus jauniešus Ziedoni Balodi, Richardu Bacānu, Gunti Kalēju, Uldi Kalēju un Jāni Jansonu, kas bija ļoti čakli palīgi tiesnešiem.

Iepriekšējā vakarā Ziemeļblāzmā bija notikusi visu sabraukušo meistarsacīkšu dalībnieku vakarēšana ar draudzīgām pārrunām, bet 3. augustā netālu no šautuves DV apvienību Kalamazū un Grand Rapidos rīkotais Bērtuļu tirgus, kas bija labi apmeklēts.

V. Z.

Iespaidi Zalcburgas svētku spēlēs un Vīnē

(Pārnesums no 2. lpp.)

meta glezniņa, otra — dzirkstīga temperamenta un humora pārpilna.

Beidzot jāpiemin pati Zalcburga ar savu īpato burvību — vecīgajām, šaurajām ielīņām un celtnēm, gleznainu kalnu ietverta. Negribu atkārtot to, ko jau rakstīju par Zalcburgas ievērojamām vietām laikrakstā pirms vairāk gadiem, kad pirmoreiz apmeklēju festivālu. Gribu tikai pasvītrot, ka mājā, kurā dzimis Mocarts, ierīkots Mocarta mūzejs. Tur savākts viss, kam sakars ar Mocartu, sākot ar viņa lietotiem mūzikas instrumentiem un vēstulēm un beidzot ar kompoziciju pirmizdevumiem. Mūzejs godina viņa piemiņu vairāk nekā visi Mocartam celtie pieminekļi (vai arī mēs nevarējām pieminekļa vietā ierīkot Raiņa mūzeju mājā, kurā viņš pavadījis savus trimdas gadus?!.)—

Ir iespējams dabūt ieejas kartes „pēdējā brīdī", bet daudz grūtāk ir atrast apmešanās vietu festivāla laikā, kaut arī daudz privātmāju atver durvis festivāla viesiem. Man stāstīja, ka šogad bijis neiespējami atrast brīvu stūrīti Zalcburgā. Mans padoms iebraucējiem ir — meklēt apmešanās vietu jau laikus un pēc iespējas tuvāk centram. Tas maksās dārgāk, bet nebūs jāizdod nauda par satiksmes līdzekļiem un aiztaupīsies arī laiks un enerģija.

Cenas operu izrādēs svārstās starp 750 un 100 austriešu šiliņiem, koncertos starp 200 un 50 šiliņiem (60 austriešu šiliņi — 1 angļu mārciņa.)

Apbraukājām arī brīnišķīgo Zalcburgas apkārtni — „Salzkammergut" resp. ezeru novadu. Autoceļš vijas cauri pļavām un mežiņiem. Ceļmalā baltas mājiņas ar sarkaniem jumtiem un ziediem rotātiem balkoniņiem, Zalcburgas novada īpatajā stilā celtas. Redzamas ielejas un kalni, pēdējie no sākuma zaļi, ar maigām kontūrām, bet pakāpeniski kļūst arvien stāvāki un klinšainmāki. Gleznains ir Sv. Gilgena ciems netālu no Zalcburgas pie Sv. Volfganga ezera. Še dzimusi Mocarta māte, un ciema (resp. pilsētiņas) centrā ir Mocarta piemineklis, attēlodams jauno Mocartu ar vijoli rokā. Pēc tam ezeri viens pēc otra ar zaļganajiem ūdeņiem — Halštates un Atera zeri, tālāk Mēness ezers (Mondsee). Vai pēdējais būtu guvis nosaukumu sudrabotās nokrāsas dēļ?... Ezeru novada centrs ir kurorts Išla (Bad Ischl). Šeit vasarās uzturējās ķeizars Francis Jozefs, sakarā ar to apmēram 70 gadu šī vieta pievilka valdniekus un arī mākslinieku, piemēram, Brukneru, Joh. Štrausu, Brāmsu, operešu karali Lehāru u. c. (māja, kurā dzīvojis Lehārs, pārvērsta par viņam veltītu mūzeju). Ceļā no Zalcburgas uz Vīni apmeklējām St. Floriāna klosteri, majestātisku baroka celtni. Ar to cieši saistīts slavenā komponista Antona Bruknera vārds. Viņš dzimis netālu no šī klostera, bijis ērģelnieks klosterī — un vēlējies tikt apglabāts tajā.

Pēc autobrauciena no Zalcburgas līdz Melkai sēžamies kuģītī „Franz Schubert". Donavai šai posmā ir gleznaini krasti, vietām klinšaini, citur apklāti ar vīna dārziem un mežu. Stāvā klintī paceļas Dirnšteinas pils drupas, kur krusta karu laikā (12. g. s.) savu gūstu pavadīja Anglijas karalis Ričards Lauvassirds. Anglijas valdība segusi šīs vēsturiskās pils uzturēšanas izdevumus līdz devalvācijai. Tagad pils atliekas drīz būs nolemtas iznīcībai... Saules staros Donavas viļņi zaigo sudraboti zilganos toņos, un tā var saprast, kādēļ komponists Štrauss devis savam valsim nosaukumu „Pie skaistās zilās Donavas".

Beidzot esam mūzikas, baroka pilju un pieminekļu pilsētā Vīnē! Arī par Vīnes burvību un ievērojamām vietām esmu jau agrāk rakstījusi. Teikšu tikai, ka Vīne nav zaudējusi savu šarmu. Tāpat kā agrāk tā nevar iztikt bez mūzikas. Gan Vīnes filharmoniķi un daudzi operas solisti aizņemti Zalcburgā, bet „Theater an der Wien" uzved operetes; Šēnbrunnas pils teātra zālē uzved nelielas operas (piemēram, Rosīni). Pilsētas parkā ir brīvdabas koncerti — vieglā Vīnes mūzika (ne briesmīgie angļu „popi"!). Šēnbrunnas pilī mums rāda telpu, kurā rīkota dineja par godu Anglijas karalienei Elizabetei. Kā parasti, piedalāmies izbraukumā uz skaisto Vīnes mežu. Pa ceļam apskatām Maijerlingu, kur traģiski beidzās Austrijas kroņprinča Rūdolfa mūžs. Par šo mīklaino notikumu beidzot 1968. gadā publicēti jauni, vēsturiski materiāli. Liekas, ka bez Maijerlingas Eiropas karte izskatītos citāda...

Par minētajiem materiāliem ceru rakstīt vēlāk.

Vīne ir tūristu pilna. Arī kāda nesen celta, ļoti moderna studentu kopmītne pārvērsta par viesnīcu vasarā (Haus Oberösterreich), un tur mēs apmetāmies. Par lētu cenu tūristi var dabūt garšīgos austriešu ēdienus pat pilsētas centrā, dažādos maizos restorāniņos. Vīnes burvību var baudīt visi. —

A. A.

Kad karstā laikā uz skatuves dzer šampanieti

Diena, kad Losandželosas latviešu ceļojošais teātris apciemoja Ņujorku, bija tik karsta un mitra, ka laudis staigāja pie miesas pielipušos kreklos un izkususa asfalta aptraipītām kurpēm, ilgās pēc vēsuma būdami viegli aizkaitināmi. Labo omu neveicināja arī tas, ka teātra zāle nebija vēsināta. Neviens nedomāja par nabaga aktieriem, kuriem uz apgaismes ierīču sakarsētās skatuves, droši vien, klājās vēl daudz grūtāk, bet visi lielās slāpēs skaudīgi noskatījās, kā viņi tukšo vēsa šampanieša glāzes.

Viss tas publikai lika pirmo reizi vērot Anša Tipāna teātri ar kritisku aci, kā arī izteikt agrāk nedzirdētus dzēlīgus novērtējumus.

„Cābīga luga," viens teica, „nez, kur tāda izrauta? Un kas vispār ir Alfonso Paso?" — „Tas, varbūt, nemaz nav tik svarīgi, jo režisors to ne tikai tulkojis, bet arī pārstrādājis, kā palaikam mēdz darīt pat ar ļoti slavenām lugām, piemēram — ar Iguānas nakti" cits piebilda. — „Gluži zemē metama luga nav; domāju, ka tajā vieglā veidā apstrādātas smagas psiholoģiskas problēmas," kāds vecāks kungs piemetināja. — „Brīnos, kā šādu savārstījumu vispār var nosaukt par komēdiju," viņam blakus stāvētāja. — vecāka kundze — nošņācās (viņu it sevišķi aizkārusi vieta, kurā pieminēts ķeizargrieziens), kamēr intelektuāla izskata jauneklis savu spriedumu pateica vienā vārdā: „Didaktiska".

„Ja tiešām gribat zināt, kāpēc tieši šī luga izvēlēta, tad domāju zinām galveno iemeslu: tajā ir viena laba loma — Dāvis," kāds teātra pazinējs smīnīgi skaidroja, bet kāds izteikti ekstroverts jaunietis aizrāvies demonstrēja dažas režisoram īpatas kustības, apgalvodams, ka tās noskatītas no Džēma Mēsona tēlotā Čingishana. „Tas nekas, bet vai ievērojāt, ka lugā visas personas kustas tāpat kā režisors? Pat Maruta Ludeka, kuŗa nenoliedzami ir liels talants un spilgta personība!" cits spriedumu pateica vienā vārdā: „Didaktiska".

„Ja tiešām gribat zināt, kāpēc tieši šī luga izvēlēta, tad domāju zinām galveno iemeslu: tajā ir viena laba loma — Dāvis," kāds teātra pazinējs smīnīgi skaidroja, bet kāds izteikti ekstroverts jaunietis aizrāvies demonstrēja dažas režisoram īpatas kustības, apgalvodams, ka lis vai niķis" — ir neaizmirstama vietas. Piemēram, neatradu neviena, kas apstridētu to, ka pavedināšanas skatā Ansis Tipāns nebūtu labāks par pašu Omāru Šarifu līdzīgā situācijā filmā „Jocīgā meitene". D. V.

Vērtētāju domas par Losandželosas latviešu ceļojošā teātŗa šāgada turnejai iestudētās spāņu autora Alfonso Paso komēdijas „Bacilis vai niķis?" līdzšinējām izrādēm dalās. Ja ar aktieŗu spēli visumā paužas apmierinātība, nopietni pārmetumi izteikti par darba tulkojumu, pareizāk — jau amerikānizētā oriģinālteksta atkārtotu „pārstrādājumu", to latviskojot. Uzņēmumā no kreisās izrādes dalībnieki Spodra Zaļuma, Elza Rozēna, Ivars Miķelsons, Maruta Ludeka un Ansis Tipāns.

Starp divām ugunīm

(Pārnesums no 3. lpp.)

pamatā politiska propaganda.

Aiz tā paša iemesla naidīgums pret Latviju ieviesās arī poļu jaunatnē, un tā kādā sava pulciņa referāta sanāksmē izplatīja gluži aģērnas ziņas par poļu laukstrādnieku stāvokli Latvijā: tos slikti ēdinot, slikti pret viņiem izturoties u. tml. Pret to uzstājās konsula meita Renāte un viņas draudzene igauniete Meiteņu minētos pretējos faktus sapulce vērīgi uzklausīja un noraidīja referenta priekšlikumu, ka Polijas valdībai vajadzētu aizliegt laukstrādnieku vervēšanu uz Latviju.

Otrs pasaules karš, kā zināms, sākās, Vācijai iebrūkot Polijā. 1939. gada 27. septembrī sarkanarmija ar tankiem iegāja arī Viļņā, krieviem deklarējot, „lai atbrīvotu pilsētu no poļu jūga un pasargātu iedzīvotājus no vācu bumbvedējiem" (118). Šāda „atbrīvošana" mums, diemžēl, ir pārāk labi zināma. Pēc piespiedu kārtā parakstītā palīdzības pakta par bāzu iekārtošanu, tāpat kā Latvijā un Igaunijā, Lietuvai gan it kā „uzdāvināja" Viļņu ar tās apgabalu, un pēc dažām nedēļām tur iesoļoja Lietuvas karaspēks. Bet — lietuviešu pārvalde turpinājās tikai līdz 1940. gada 15. jūnijam (131), kad sarkanarmija okupēja Lietuvu.

Īsajā pārvaldes laikā lietuvieši bija laipni pret Latvijas konsulu Viļņā, bet pēdējais, būdams akreditēts pie Polijas valdības, pārvarot grūtos kaŗa apstākļus, devās uz Rīgu, lai no savas valdības saņemtu jaunas pilnvaras, ko iesniegt Lietuvas valsts prezidentam. Savu lietu nokārtojis, F. Donass atgriezās Viļņā kā Latvijas konsuls Viļņas, Svenčionu un Valkininku apriņķos (128). Bet sadarbība ar lietuviešiem nebija ilgstoša, jo Pad. savienības kaŗaspēks pēc Lietuvas okupēja arī Latviju. Latvijas konsulam Viļņas apgabalā 1940. gada 27. augustā uz tenei.

Kas viņu tiesās?

Latviešu nacionālais fonds izdevis zviedru valodā brošūru par komūnistu izdarītajām slepkavībām un deportācijām Latvijā 1940./41. gadā. Brošūras titullapā latviešu slepkavas Simona Šustiņa ģimetne ar virsrakstu „Kas viņu tiesās?" un apakšvirsraksts „Dokumenti no Latviešu Eiropas centŗa archīva Londonā un Stokholmā".

Brošūras tekstā sniegts Šustiņa 74 latviešiem parakstītā nāves sprieduma pirmās un pēdējās lapas fotokopijas ar tulkojumu zviedru valodā, kā arī Serova instrukcijas fotokopija un Rīgas centrālcietumā un Baltezerā noslepkavoto uzņēmumi. Pieminēta arī Maļenkova 1939. g. 11. okt. parakstītā NKVD instrukcija „par kontrrevolūcionāro personu reģistrēšanu Baltijas valstīs neatkarīgi no tiešiem pierādījumiem" un Čerņiševa 1941. gada 13. jūnija telegramma uz Rīgu par 16.205 personu deportācijas uzsākšanu.

Brošūrā ir ļoti koncentrēts teksts glītā modernā technisko iekārtojumā. Uz brošūras vāka ir Br. Kalniņa raksta „Vai ir tiem tiesība tiesāt?" fotokopija. Šo rakstu Br. Kalniņš publicēja zviedru presē sakarā ar Vizentāla melīgo plkv. Lobes apsūdzību.

—s

PĀRMAIŅAS LATVIJAS PEN KLUBA VALDĒ

Līdzšinējais Latvijas PEN kluba (Stokholmā) priekšnieks Mārtiņš Zīverts sakarā ar nodomu apmeklēt okupēto Latviju atteicies no amata. Priekšnieka amatu uzņēmies līdzšinējais priekšnieka vietnieks redaktors Jānis Rudzītis, bet par priekšnieka vietnieku valde ievēlējusi dzejnieci Veroniku Strēlerti. No valdes izstājies arī dzejnieks Andrejs Eglītis, kuŗa vietā valdē turpmāk darbosies pirmais kandidāts architekts Roberts Legzdiņš.

—s

LŪDZU, KLAUSIETIES
Toronto Latviešu misijas radio raidījumu 14. GADA GĀJUMĀ
BRĪDIS AR DIEVU
katru svētdienu, no pl. 9 — 9.30
Niagaras WHLD raidītājs (viļņis 1270).
Informācija: tālr. Toronto 261—4218.

KANADAS BAZNĪCĀS

TORONTO

Archibīskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 3, Ont., tālr. 787-2310. Sv Jāņa draudze, tel. 921-3327, 200 Balmoral Avenue

Dievkalpojumi notiek regulāri katru svētdienu plkst. 11 dienā draudzes baznīcā. Archibīskapa A. Lūša svētrunu virstemats rudens posmā — „Kristīgās reliģijas svētīgie paradoksi".

17. septembrī pl. 7 vakarā atsāks bībeles stundas, kuŗās iztirzās Jāņa atklāsmes grāmatu (Apokalipsi).

5. oktobrī pl. 11 dienā Pļaujas svētku dievkalpojums; pēc tā draudzes pēcpusdiena ar viesu pacienāšanu un archibīskapa A. Lūša referātu par baznīcu Latvijā; būs neliela izstāde ar fotouzņēmumiem un daļu no Latvijā izdotās antireliģiskās literatūras.

Māc. A. Cops, 38 Balaby Cr. Don Mills. Tālr. 449-4087.

Sv. Andreja draudze, tel 924-1563, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 9.

21. septembrī pl. 3 pēcpusdienā dievkalpojums.

28. septembrī pl. 11 dienā svētdienas skolas mācību gada sākuma dievkalpojums.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr., Toronto 16, tel. 757-2739.

Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Ave.

28. septembrī pl 2 pēcpusdienā Pļaujas svētku dievkalpojums ar dievgaldu un svētdienas skolu. Sv. Barnaba baznīcā. Tūlīt pēc dievkalpojuma (ap pl. 3) draudzes vakars baznīcas zālē.

BRAMPTONĀ

21. septembrī pl. 1.30 pēcpusdienā dievkalpojums Grace United baznīcā; māc A. Briedis.

MONTREALA

Māc. A. Voitkus, 3438 Rosedale Avenue, Montreal 28 P. Q. Tel. HU 9-3224.

Montrealas latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Avenue.

21. septembrī pl. 1.30 dienā dievkalpojums.

28. septembrī pl. 1.30 dienā dievkalpojums.

OTAVA

Māc. Edg. Lange, 864 Pleasant Pk. Rd.; tel. 733-3906, Otavas latv. ev.-lut. Miera draudze Sv. Pētera lut. baznīcā 400 Sparks ielā.

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

26. septembrī — pl. 8 vak. DV namā DV Toronto nodaļas biedru vakars.

20. — 28. septembrim — Sv. Jāņa draudzes baznīcas telpās J. Popeļa gleznu izstāde.

20. septembrī — pl. 8 vak. Igauņu nama mazajā un vidējā zālē Rudens tracis — rīko „Nākotne 70".

26. septembrī — pl. 7.30 Latvijas Universitātes 50 g. jubilejas atceres akts un pēc tam balle — Igauņu namā.

27. septembrī — Latviešu nama 5 gadu jubilejas sarīkojums ar koncertu un balli.

4. un 5. oktobrī — Kokļu dienas— izstāde un programma Latviešu namā.

5. oktobrī — Bruno Skultes „Koklētājs un velns" Bickford parka skolas auditorijā.

18. oktobrī pl. 7 vakarā DV namā bijušā 3. Jelgavas kājn. pulka 50 gadu dibināšanas atceres sarīkojums.

19. oktobrī pl. 6 vakarā — DVTK izrādīs lugu „Spoku vilciens" Latviešu namā.

25. un 26. oktobrī — Latviešu namā Kanadas latviešu teātŗa Toronto ansamblis izrādīs Māras Zaļāskalnes „Gandarījums" V. Pukata režijā.

1. nov. — pl. 7.30 DV namā DV Toronto nodaļas gadasvētki ar balli.

2. nov. — pl. 4 pp. DV namā kaŗavīru daudzinājums.

No 16. novembŗa — 23. nov. Antona Zvidra gleznu un skulptūru izstāde DV namā.

KIČENERA — VOTERLO

DV Kičeneras - Voterlo nodaļas gada svētku sarīkojums, š. g. 11. oktobrī, plkst. 7 vak. Ungāru kluba telpās, 3 jūdzes ziemeļos no Hespelleras (pie Waterloo-Wellington aerodroma). Programmā Toronto „Ceļinieki. E. Zakuļa deju kapella.

HAMILTONA

4. un 5. oktobrī — pl. 6 pēcp. Kanadas Daugavas Vanagu dienas Šeratona viesnīcā. Junda. Koncerts. Tautas deju priekšnesumi. Balle.

5. oktobrī — pl 12 Rakstnieku cēliens DV dienu ietvaros — Latviešu kaŗavīru 50 gadu atceres zīmē.

Arnoldu Achmani
(Saletto)
meklē māsa
Lūcija Niedra
2724 Graham St.,
Victoria, B. C.,
Canada.

Kluss pāris meklē
atsevišķu
DZĪVOKLI
(2 ist., virt. un vannas istabu).
Vēlama garāža.
Zvanīt šim lakrakstam
921-7121

L. LUNSKY
OPTIĶIS
Atvērts no pl. 9.30 — 6 vak.
Ar iepriekšēju pieteikšanos
470 College St., Toronto.
Tālr. WA 1-3924

apdrošināšana plus

Lai varētu vēl labāk pakalpot saviem klientiem, esmu paplašinājis savu darba lauku, piedāvājot šādus pakalpojumus:

- visus līdzšinējos pakalpojumus visās apdrošināšanas nozarēs
- naudas ieguldījumus kapitāla audzēšanai, lai pārvarētu inflāciju (Western Life Assurance Co. un MacArthur Economic Growth Fund)
- nekustamu īpašumu starpniecību dzīvojamās mājas pilsētas ziemeļaustrumos un zeme Toronto apkārtnē (Crisp Devine Ltd. Realtors)

Birojam jauna adrese, bet līdzšinējais telefona numurs.

VALD. BEBRIS
1658 VICTORIA PARK AVE. SCARB.
TEL. 759-0266

LKIA ASV valdes rīkotās mantu LOTERIJAS IZLOZE par labu BRĀĻU kapu izbūves nobeigšanai notika „ROTĀ" 7. septembrī plkst. 3 pēcpusdienā un laimestus guva šādi ložu numuri:

$250.- 35306; **$100.-** 49591; **$50.-** 39760; **$25.-** 25701, 22842, 25111, 41749; **gleznas:** 11090, 46881, 47561, 28174, 13353, 2751, 21242; **tautiskie izstrādājumi:** 11184, 22531, 23304, 25615; **skaņu plates:** 34730, 40503, 40937, 37165, 23936, 21458; **grāmatas:** 3993, 44802, 23965, 41084, 35691, 42567.

Laimesti pieprasāmi „ROTAS" saimniecības vadītājai Ernai Vējš kundzei: „ROTA" Elka Park, N.Y. 12427, tālr. (518) 589-9878.

Loterija deva tuvu $8000.- ieņēmumos.

LKIA valde ASV

LATVIEŠU UZŅĒMUMĀ
VAJADZĪGS
ATTĪSTĀMĀS MAŠĪNAS APKALPOTĀJS
(OPERATOR)
5 dienas nedēļā. Lūdz zvanīt E. Lejiņam 363-6496

JAUNĀKĀS GRĀMATAS

P. Jurevičs — Dzīve un liktenis, refleksijas	$4.20
Edg. Dunsdorfs — Latvijas vēstures atlants	$4.50
M. Valters — Atmiņas un sapņi I d.	$9.50
F. Donass — Politiskos krustcelos	$4.00
H. Vītols — Atmodinātas atbalsis	$7.50
Dzintara gredzens, stāsti mīlai	$6.80
A. Niedra — Varavīksna pār Rīgu, rom.	$4.80
A. Freinats — Dzimtenes ārēs, stāsti	$4.50
I. Grebzde — Vai ābele ziedēja?, rom.	$5.50
J. Aukšķāps — Zinātnei un tēvijai	$4.50
A. Dziļums — Celmlinieki, rom.	$5.80

Pasūtināšanai zvaniet Tālr. 921-7121

DV GRĀMATNĪCĀ
491 College Street, Toronto 174, Ont. Canada.

Vislabākās gaļas preces un delikateses
iegādājaties modernajos eiropiešu stila veikalos

tip-top MEATS
delicatessen

1727 Bloor St. West (High Park), tālr. 766-4982
Yorkdale Shopping Centre, tālr. 787-1733

Atstājiet savas krāsainās un melnbaltās filmas attīstīšanai un kopēšanai
DV Grāmatnīcā, 491 College St., Toronto 174, Ont.

IEGĀDĀJIETIES UN DĀVINIET
A. BERZIŅA
THE TWO FACES OF CO-EXISTENCE $6.00
GRĀMATA, KAS PALĪDZĒS JŪSU DRAUGIEM APGAISMOT MŪSU CIŅU PRET KOMUNISMU.
Dabūjama DV Grāmatnīcā, 491 College Street, Toronto 4, Ont. Canada.

O'KEEFE CENTRE
FRONT & YONGE EM. 3-6633

Canadian Opera
21. SEZONA -- no 12. sept. līdz 11. okt.

La Forza del Destino (italiski)
12, 17., 22., 27. (pēcp. izrāde) septembrī, 9. un 11. oktobrī

Sikspārnis (angļu)
15., 19., 27., 30. sept., 2., 8., 11. (pēcp. izr.) okt.

Elektra (vācu)
20., 24. sept., 3. okt.

Turandota (italiski)
23., 26. sept., 4. un 6. okt.

Rigoleto (itaļu val.)
25., 29. sept., 1., 4. (pēcp. izr.), 7. un 10. okt.

Ar The Toronto Symphony
VAKAROS pl. 8.15 — SESTD. PĒCP. 2 pēcp.
Pirmd. līdz ceturtd. — $7.50, $6.00, $4.50, $3.50
Piektd. un sestd. vakaros — $8.00, $6.50, $5.00, $4.00
Sestd. pēcpusd. — $6.50, $5.00, $4.00, $3.00.

KAKTIŅŠ

Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām
(mēbeļu, būvmateriālu u. c.). Lūdzam zvanīt katrā laikā
LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd., Toronto.

DRĀMATISKA IESPĒJA:

Visātrāk augošais latviešu uzņēmums brīvajā pasaulē!

Straujais uzņēmuma pieaugums ir pavēris durvis uz retu izdevību uzsākt pašam savu pelņas avotu dažādos līmeņos.

MEKLĒJAM:

1. Studentus, mājasmātes un citus darbiniekus, kas vēlētos blakus ikdienas darbam vai mācībām piepelnīt klāt $100.00 līdz $400.00 mēnesī;
2. Pilna laika darbiniekus, kam būtu spējas strādāt uzņēmuma vadošos posteņos, pelnot $1000.00 līdz $3000.0 mēnesī.

Kandidātiem jāprot satikt, angažēt un sastrādāties ar citiem cilvēkiem. Speciālas priekšzināšanas vai pieredze nav nepieciešama, izraudzītie kandidāti tiks pilnā mērā apmācīti. Augstākajiem posteņiem nepieciešams neliels naudas ieguldījums.

Ja jums apnicis strādāt citu labā un rūpēties par algas pielikumiem, streikiem, dzīves dārdzību un augošiem izdevumiem; ja jūs beidzot gribat iegādāties iecerēto māju, vasarnīcu, jaunu laivu vai auto, ja vēlaties ceļot vai piepildīt citu senu vēlēšanos, zvaniet:

Toronto: Dr. Auseklim Pērkonam 769-8923 (vakarā), 365-2561 (pa dienu)
Jānim Ķeninam 466-3202 (vakarā),
Valijai Lāmai 279-3322 (pa dienu)
Hamiltonā: Arnoldam Smiltniekam 522-3248
Niagarā: Andrejam Šteinbachām 354-1258
lai varētu norunāt interviju sīkāku detaļu izskaidrošanai.

MĒS IESPIEŽAM

- *Laulību un iesvētību ielūgumu kartes*
- *Vizītkartes*
- *Dokumentus biedrību vajadzībām*
- *Koncertu programmas*
- *Sarikojumu biļetes*
- *Plakātus, dziesmu lapiņas*
- *Vēstuļu veidlapas, aploksnes*
- *Grāmatas, žurnālus*

Labs darbs. — Mērenas cenas.
PASŪTINĀJUMUS LŪDZAM NODOT LAIKUS.

Latvija Amerikā
491 College St., Toronto 4, Ont.
Canada.
TEL.: 921-7121 (Code 416)

Atsevišķās studentu rotas karavīrs

Ltn. Artūrs Butulis

dzimis 1898. gada 2. septembrī Dzintaros, miris 1969. gada 24. jūlijā Vankuverā.

Ja kādu brāli vest uz kapu kluso
Paticis nāves eņģelim,
Tad kapā novēlam tam saldu dusu.

Kalpaka bataljona karavīri

Baltic
PLASTERING
Izdaru visus nepieciešamos māju remontus iekšpusē un ārpusē.
Garantēts darbs. Mērenas cenas. Metro licence E 761.
Zvanīt katrā laikā Toronto 769-6286.

TRANSPORTA UZŅĒMUMS
BALTIC MOVERS

Tālr. 534-1403, Toronto

PĀRSŪTĀM
naudu uz
LATVIJU
US $10.- pret 9 jauniem rubļiem. Sūtīšanas izdevumi $3.50 līdz $35., pārējām summām 10%. Saņemšana 14—21 dienu laikā. Sūtījumi apdrošināti.
DV SAIŅIŠU NODAĻA,
491 College St., Toronto 4, Ont.

ĪGAUŅU OPTIĶIS
J. RATAS
169 Danforth Ave. HO 5-6251

ACU PĀRBAUDE. ACĪŅU PAGATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI.
Speciāla atlaide sutījumiem uz dzimteni.

LAIKRAKSTA
LATVIJA
AMERIKA
ATSEVIŠĶI NUMURI
PĒRKAMI TORONTO

Broadview Delicatessen
165 Danforth Ave.
Baliant Newspaper
272 Spadina Ave.
Esto Meat Products
691 Mt. Pleasant Rd.
Lidums Meat
303 Roncesvalles Ave.
Lotus Florists
792 Bathurst St.
Parkway Delicatessen
731 Broadview Ave.
Pavasars Delicatessen
961 Roncesvalles Ave.
Pokos Meat
376 College St.
Venus Florists
231 Roncesvalles Ave.
West Ark — Gift Shop
2282 Bloor St. W.

HAMILTONA
O. Andersons
28 Market St.
Northland Grocery
120 Barton St. E.

TORONTO RIETUMOS
IZĪRĒJAMA
mēbelēta
FRONTES ISTABA
ar virtuves lietošanu.
Uz vēlēšanās garāža.
Zvanīt Toronto RO6-6343

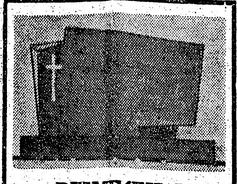

PIEMINEKĻI
Igaunu uzņēmums
YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7
(starp Eglinton un Davisville)
487-2147, vakaros 445-8955
Kvalitātes darbs un eiropiešu mets

FRANK VASS
BA
ADVOKĀTS-NOTĀRS
283 College ielā, Toronto.
(pie Spadina Ave.)
TEL. WA 2-6112, 2-6111

ESTD 1874
Turner & Porter
APBEDĪŠANAS BIROJS
Roncesvalles Chapel
439 Roncesvalles Ave.
LE 3-7 954
Yorke Chapel
2357 Bloor St. W.
Parkošana abās bēru mājās.

Mūžībā ir aizgājusi bij. Administrātīvā departamenta direktora un Atsevišķās studentu rotas kapteiņa Jāņa Anšmita atraitne

Milda Anšmits, dzim. Bērziņš

dzimusi 1892. gada 17. februārī Jeru pagastā, mirusi 1969. gada 25. augustā Toronto.

Viņu mīļā piemiņā paturēs
Savienības Pulkveža Oskara Kalpaka bataljons valde un karavīri

Anna Lamsters

mirusi 1969. gada 8. augustā Londonā, Ontario.

Gan svešumā ir kahli
Un jaukas ielejas.
Tie tomēr nav tik jauki
Kā mīļā tēvija.

Sēro
Edīte, Vilis un Marta

Pēkšņi šāgada 31. augustā aizgājis aizsaulē mūsu filistrs un vairākkārtējais seniors

Jānis Niedra

Sēras
LACUANIAS KONVENTS

Raudādami to pavadām,
Saldu dusu novēlam.

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 250. tel. 465-5225
Piedāvā banketzāli sarikojumiem, iesvētībām, kristībām, dzimšanas dienu jubilejām par jaunām cenām.
Pieprasiet telefoniski 465-5225
"Jautrais Ods"
DAUGAVAS VANAGU KLUBS
JŪS GAIDA CIEMOS
Atvērts no pirmdienas līdz ceturtdienai no plkst. 4 — 12 naktī. Piektdienās un sestdienās atvērts no plkst. 12 dienā.
Uz redzēšanos JAUTRAJA ODĀ!

VIENREIZĒJA IZDEVIBA
iegādāties kultūrvēsturiskās un vienreizējās
Tālivalža Dangava
stāstu grāmatas
"Strandējušo Sala"
vēl atlikušos eksemplārus. Glīti iesieta. 600 lappušu.
Cena tikai $5.90

Šī grāmata uzskatāma par retumu latviešu literātūrā ne tikai savdabīgā satura, spilgto Dienvidamerikas vides tēlojumu, krāšņā kolorīta, neparastu cilvēku rakstura zīmējuma, drāmatisku un traģisku likteņu ainojumu, kā arī autora smalkā stila dēļ, bet jo sevišķi tādēļ, ka tā ir pāragri mirušā rakstnieka pirmā un pēdējā grāmata. Tādēļ tā nedrīkst trūkt neviena literātūras drauga grāmatu plauktā.

Daudzi atzīst, ka šī grāmata glabājama, ieslēgta skapī; daudzi to atzīst par diskutējamu un ieteic izlasīt visiem, bet visi to daudzina par vērtīgu, jo tā dod ieskatu intelektuāla rakstnieka spējās izteikt lietas īstajos vārdos, taču tik smalkā valodā un veiklā gudrībā, ka, šo darbu lasot, lasītājs pats visu pārdzīvo līdz beidzamam sīkumam.

TĀDĒĻ IZMANTOJIET PĒDĒJO IESPĒJU UN PIEPRASIET ŠO GRĀMATU!

Daugavas Vanagu Grāmatnīcai, 491 College St., Toronto 174, Ont., Canada:
Lūdzu piesūtīt ..... eks. „STRANDĒJUŠO SALA".
Samaksai pievienoju $ .....
Vārds, uzvārds: .....
Adrese: .....
.....
Datums: ..... Paraksts .....

PATEICĪBA

Sirsnīgi pateicos visiem, kas bija ar mani skumjās mana mīļā vīra **OSVALDA BREŅĶA** izvadīšanā pēdējā gaitā. Īpaša pateicība archibīskapam Arnoldam Lūša kungam, Toronto Sv. Jāņa latviešu ev.-lut. draudzei un ērģelniekam Viktoram Kvieša kungam, korporācijām Patria, Talavija, Lacuania un Toronto Korporāciju kopai, Latviešu Nacionālajai Apvienībai Kanadā, DV Toronto nodaļai, Latviešu Preses Biedrības Kanadas kopai, Toronto Latviešu Biedrībai, izdevējam Helmāram Rudzīša kungam un Laika apgāda darbiniekiem. Mīļš paldies visiem par aizgājējam veltītiem mīļiem vārdiem un ziedu veltēm, par līdzjūtības apliecinājumiem un atbalstu smagajā brīdī.

Ņina Brenķis

DV apgādā iznākusi
Prof. P. Jurevica
refleksijas par latvisko eksistenci
DZĪVE UN LIKTENIS

Saturā:
Pilnvērtīga dzīve. Kāpēc mēs gribam palikt latvieši? Kultūra un tauta. Pie kā turēties? Mūsu nacionālo centienu pamati. Kā dzīvot un izturēt. Kas jāsaka cilvēkiem? Snobisma varā. Jaunatnes veidošanās. Mūsu trimdas tautas pastāvēšanas nosacījums. Turēšanās pie tēvzemes. Eiropas šarms. Kultūras dienu nozīme. Kultūras bardzība. Pārdomas latvju tautas sēru dienā. Izlīgšana ar dzīvi.

158 lpp. Vāku zīmējis Alfreds Jaunzems.
Glīti iesieta maksā $4.20

DAUGAVAS VANAGU GRĀMATNĪCA,
491 College Street, Toronto 174, Ont. Canada.

PASŪTINĀJUMA ZĪME.
Lūdzam izsūtīt .....
..... eks. DZĪVE UN LIKTENIS
Samaksai pievienoju $.....
Vārds, uzvārds .....
Adrese .....
.....
Datums ..... Paraksts .....

SPORTS

BALTIEŠU TENISA MEISTARI

Šāgada Kanadas baltiešu meistarsacīkstēs tenisā, kuŗas notika 23. un 24. augustā Riverdale Park laukumos Toronto samērā mazs bija ne vien latviešu pārstāvju skaits, bet izpalika arī iepriekšējo gadu panākumi, šoreiz paliekot bez neviena meistartitula. Šai ziņā visbēdīgākā aina bija sieviešu vienspēlē, kuŗā savu iepriekšējā gadā iegūto titulu neaizstāvēja Andra Ulmane un slimības vai citu iemeslu dēļ vispār nestartēja neviena latviete gan arī abām pārējām tautībām esot pavisam vāji pārstāvētām. Piedaloties 3 igaunietēm un 2 lietuvietēm, finmāls kļuva par igauniešu savstarpēju „lietu", meistares godā ar 7 — 5, 6 — 1 uzvaru pār L. Alangu tiekot H. Pedelai.

Vīriešu vienspēlē, kuŗā startēja 18 dalībnieku, latviešu pārstāvji zaudēja jau pirmās spēles un no tālākās sacensības izstājās, izņemot R. Muižnieku, kas priekšspēlē pieveica lietuvieti Z. Zilinsku ar 6—1, 6—2, bet arī tālāk par nākošo kārtu netika, pusfinālā saņemot pārāk „cietu riekstu" — baltiešu meistaru latvisko lietuvieti O Rautiņu, kuŗa priekšā liecās ar 1—6, 5—7 rezultātu. Pārējie latvieši „klupa", A. Orstem zaudējot pret O. Rautiņu ar 1—6, 2—6, V. Muižniekam pret igauni E. Randmā ar 6—2, 1—6, 2—6, E. Sostem pret to pašu igauni ar 0—6, 0—6, P. Tomasam pret igauni H. Moku ar 9—7, 0—6, 0—6. M. Krugeram pret to pašu pretinieku ar 2—6, 2—6 un A. Jēkabsonam pret igauni J. Lentu ar 4—6, 4—6. Cik maza loma latviešu tenisistiem piekrita, vislabāk parāda fakts, ka, izņemot O. Rautiņu, neviens latviešu pieveicējs tālāk par nākošo kārtu netika. Meistartitulu droši ieguva lietuvietis O. Rautiņš finālā pārspējot igauni A. Kivisildu ar 6—1, 6—4 rezultātu.

Vīriešu divspēlē 7 pāŗu vidū bija 5 latvieši. A. Orste pāri ar igauni Tomu zaudēja jau pirmo spēli pret igauņiem J. un H. Lentu ar 1—6, 0—6, tāpat P. Tomass ar M. Krugeru pret igauņiem J. un A. Kivisildu ar 2—6, 2—6. Pēc uzvarām pār igauņiem H. Moku un E. Randmā (2—6, 9—7, 6—2) un abiem Kivisildiem (bez spēles) finālā toties iekļuva V. un R. Muižnieks, kuŗ tomēr bija spiesti atzīt lietuviešu O. Rautiņa un R. Poltaroka 6—2, 6—2 pārākumu.

Sieviešu divspēle dalībnieku trūkuma dēļ nenotika, bet jauktajā divspēlē startēja 4 pāŗi, no tiem divi jauktu tautību. R. Muižnieks pāri ar lietuvieti Z. Zilinsku zaudēja igauņiem L. Angai un J. Kivisildam ar 2—6, 3—6, bet M. Ulmane ar V. Muižnieku pieveica P. Tomasu pāri ar igaunieti M. Moku (6—0, 6—3), finālā zaudējot igauņiem L. Alangai un J. Kivisildam ar 3—6, 4—6 rezultātu.

Zēnu grupā vecumā līdz 18. g. finālā iekļuva igaunis H. Lents, pieveicot V. Muižnieku ar 6—4, 6—3, un R. Muižnieks, pārspējot P. Tomasu ar 6—2, 10—8. Priekšspēlē P. Tomass bija pieveicis U. Siksnu ar 6—1, 6—1. Finālā igaunis H. Lents uzvarēja R. Muižnieku ar 6—3, 6—4. Zēnu grupā zem 14 gadiem piedalījās tikai 4 dalībnieki, no tiem 3 latvieši, bet meistara godā tika igaunis H. Lents, finālā pieveicot A. Siksnu ar 6—0, 6—1. Iepriekšējās spēlēs A. Siksna bija uzvarējis V. Skujiņu ar 4—6, 6—2, 10—8, bet K. Kurzemnieks zaudējis H. Lentam ar 1—6, 0—6. Abās meiteņu grupās bija tikai pa divām dalībniecēm: vecumā līdz 18 gadiem lietuviete D. Zilinska uzvarēja igaunieti J. Kivisildu ar 6—3, 6—4, bet grupā zem 14 gadiem J. Kivisilda pieveica latvieti V. Mackaru ar 6—0, 6—2 rezultātu. **Vtr.**

MEISTARI GOLFĀ

Kanadas latviešu 3. meistarsacīkstēs golfā, kuŗas 23. augustā Maltonas laukumā pie Toronto piedalījās 27 dalībnieki, pirmo reizi atsevišķi par uzvaras lauriem cīnījās arī dāmas, kamēr iepriekšējās reizēs kāda daļa dzimuma pārstāve varēja tikai sadūšoties un piedalīties vīriešu konkurencē. Šāgada meistarsacīkstēs arī dalībnieku skaits bija kuplāks nekā abās iepriekšējās Montrealā un Toronto notikušajās. Sieviešu meistartitulu 4 dalībnieču konkurencē ar 93 punktiem ieguva Vija Grimba, atstājot 2. vietā Mārtu Dālbergu no Sv. Katrīnām, bet vīriešu meistars ar 77 punktiem kļuva torontietis Harijs Mikazāns, tālākajās vietās ierindojoties Jānim Kabucim, Arnoldam Dzilnam un Arturam Antmanim. Pēc sacīkstēm DV namā notika draudzības vakars, kuŗa norisē meistarsacīkšu dalībniekus Latviešu sporta apvienības Kanadā vārdā sveica R. Kadiķis, kopā ar sacīkšu vadītāju Z. Zāmuelu sekmīgākajiem pasniedzot balvas.

Kanadas baltiešu 2. meistarsacīkstes golfā savukārt notika 6. septembrī Glen Eagle golfa laukumā pie Boltonas. Sacīkšu organizēšana un vadīšana šoreiz piekrita latviešiem, un šo uzdevumu lietīšķi paveica Z. Zamuēls, A. Dzilna un M. Grimba. Katrā vienībā piedaloties 9 golfistiem, uzvarēja igauņi ar 494 punktiem pirms lietuviešiem, kas sacensību beidza ar 499 punktiem, kamēr latviešu vienībai (H. Mikazāns, B. Vorps, A. Dzilna, H. Vorps, Z. Zamuēls, J. Kabucis, K. Grundulis, A. Galiņš un A. Antmanis) ar 513 punktiem nācās samierināties ar 3. vietu. Aiz lietuviešā J. As trauska par otru labāko individuālo spēlētāju izvirzījās H. Mikazāns. Nākošajā gadā meistarsacīkšu organizēšana piekrīt lietuviešiem. **O. K.**

ZIEMEĻAMERIKAS LATVIEŠU MEISTARSACĪKSTES VIEGLATLĒTIKĀ

un Kanadas latviešu atklātās meistarsacīkstes desmitcīņā vīriešiem un pieccīņā sievietēm notiks 20. un 21. septembrī Latviešu vieglatlētikas kluba laukumā Stofvillē pie Toronto. Programmā vīriešiem — 100 m, 200 m, 400 m un 1500 m skrējieni, 110 m barjēras, tāllēkšana, augstlēkšana, trissoļlēkšana, kārtslēkšana, lodes grūšana, diska, šķēpa un veseŗa mešana, bet sievietēm — 60 m, 100 m, 200 m skrējieni, 100 m barjēras, tāllēkšana, augstlēkšana, lodes grūšana, diska un šķēpa mešana. Sacensībās aicināti piedalīties visi ASV un Kanadas latviešu vieglatlēti. Tuvāku informāciju sniedz G. Gubiņš — 55 Pine Crest Rd., Toronto 161, Ont., Canada; tālr. 767-1398.

KANADAS LATVIEŠU MEISTARSACĪKSTES VOLEJBOLĀ

vīriešu un sieviešu vienībām notiks 27. septembrī Toronto. Pēc sacensībām paredzēta Latviešu sporta apvienības Kanadā gadskārtējā balle Igauņu namā.

Maskava plāno „leļļu republikas" Ķīnas pierobežā

Pad savienības un sarkanās Ķīnas biežās robežcīņas un pieaugošās baumas par Maskavas plānu bombardēt ķīniešu atomieroču arsenālus, pēc Āzijas politisko ekspertu domām, varētu būt daļa Kremļa stratēģijas, lai politisko spriegumu Pekingā sakarsētu līdz stāvoklim, kas eventuāli radītu maiņas Ķīnas vadībā.

ASV ārlietu ministrijas padomdevējs Āzijas jautājumos Ričards Torntons, analizējot pašreizējo situāciju, domā, ka daudzās robežsadursmes ir Pad. savienības mēģinājums sagatavot ceļu jaunu „neatkarīgu" robežrepubliku nodibināšanai. Torntons paredz trīs šādu „bufervalstu" izveidošanos — Mandžūrijā, iekšējā Mongolijā un Sinkiangā, kuŗas parvaldītu Maskavas izraudzītās marionešu valdības. Tas varētu notikt jau tuvākajos sešos mēnešos.

Līdz tam Pad. savienībai jābūt sagatavotai pret sarkanās Ķīnas atomuzbrukuma draudiem, galvenokārt pret eksplozīvajām vidējo un tālo distanču raķetēm, kuŗas jau atrodas pēdējā attīstības pakāpē. Domā, ka Pad. savienība eventuāli varētu mēģināt pārsteiguma uzbrukumā iznīcināt šo raķešu bazes, iekām ķīnieši spētu no tām izšaut savas raķetes uz Maskavu un citām lielākajām Pad. savienības pilsētām.

Pēc Torntona ieskata, Maskava nevēlas izraisīt „pilnīgu karu" ar sarkano Ķīnu, bet cer, ka „mazais karš" un iztukšotie ķīniešu atomarsenāli izraisīs pilsoņu karu Maocetunga un Maskavas piekritēju starpā, kas novestu pie Mao varas saskaldīšanās un viņa „kultūras revolūcijas" izdzēšanas. Tomēr Torntons, kuŗš ir ķīniešu padomju institūta palīgprofesors Džordža Vašingtona universitātē, strikti neapgalvo, ka notikumi risināsies tieši šādā veidā, tikai minētos kā faktorus turpmākajiem Āzijas un tālo austrumu disputiem.

★

Pad. savienība arvien vairāk cenšas pacelt savu konfliktu ar sarkano Ķīnu pasaules forumā. Maskavas laikraksts „Pravda" attieksmēm ar nepaklausīgo kaimiņu veltījis gaŗu ievadrakstu, kuŗā brīdina, ka karš ar Ķīnu nenovēršami prasīs atomieroču lietošanu un „nesaudzēs nevienu kontinentu". Maskava ar to atklāti apliecinājusi savas pūles iegūt plašu atsaucību savam apgalvojumam, ka Pekinga stūrē pārgalvīgu kursu, kas apdraud visu pasauli. Tādā kārtā neuzkrītoši dots mājiens arī Rietumiem, ka šajā komūnistu iekšējā konfliktā varētu iejaukt arī nekomūnistiskās valstis.

Vašingtonā zināms, ka Pad. savienība nemitīgi skandina pārējām komūnistiskajām partijām par iespējamu sitienu sarkanās Ķīnas atomieroču bazēm un rūpniecībai. Ziņas, kuŗas sasniegušas Rietumeiropu un Vašingtonu, apgalvo, ka Pad. savienība apjautājusies citu valstu komūnistu vadoņiem, ko viņi domā par šādu „sitienu". Jautājums pārrunāts arī vasarā notikušajā pasaules komūnistu partiju konferencē Maskavā.

ASV valdības aprindas tomēr netic, ka atomkaŗš starp Pad. savienību un sarkano Ķīnu varētu izraisīties drīzumā un ka Maskava šaus pirmo atomlādiņu. Republikānis Pols Findlejs, kuŗš ir arī kongresa ārlietu komitejas loceklis, ierosinājis iekārtot t. s. „karsto līniju" arī starp Vašingtonu un Pekingu, līdzīgu tai, kāda jau pastāv starp Vašingtonu un Maskavu. Findlejs arī izteicies, ka prezidentam Niksonam būtu jāveicina ASV sarunas ar Ķīnu par bruņošanās ierobežošanu.

POLITISKĀ ROSĪBA AUSTRUMU BLOKĀ

Pad. savienības ārlietu ministrs Gromiko septembŗa sākumā ieradās 5 dienu oficiālā vizītē Belgradē tikties ar maršalu Tito, ko uzskata par pārsteigumu Maskavas līdzšinējā politiskajā taktikā attieksmē uz Dienvidslaviju. Gromiko sagaidīšana bija vēsa, bet korekta. Izpalika arī oblīgātais „apsveicēju" pūlis, kuŗu parasti sapulcina augstāko komūnistu funkcionāru viesošanās laikā austrumbloka valstīs. Tito pieņēma viesi savā vasaras rezidencē Brioni, Adrijas jūras krastā.

Rumānijas valsts prezidents un partijas šefs Čaušesku tai pašā laikā tikās ar Irānas šahu Teherānā, lai apspriestu saimnieciskās un starptautiskās problēmas. Viņam bija pārrunās arī ar citiem Irānas vadoņiem.

Čechoslovakijas prezidents Svoboda savukārt beidzis 3 dienu vizīti Polijā, kur apspriedea Rietumvācijas territoriālās prasības pret abām šīm valstīm. Rietumvācija neatzīst Polijas pēckaŗa rietumu robežu, aiz kuŗas atstāti bijušie Vācijas apgabali. Bonnas valdība gan atzinusi, ka spēkā vairs nav Minchenē pirms kaŗa parakstītā vienošanās, ar kuŗu daļu Čechoslovakijas pievienoja Vācijai, bet nav šo līgumu oficiāli anullējusi un nosodījusi.

Brazilijā bija nolaupīts ASV sūtnis

Brazilijas agrākajā galvaspilsētā Riodežaneiro 4. septembŗa pēcpusdienā uz ielas nolaupīts ASV sūtnis Bērks Elbriks. Sūtnis pēc ieturētām pusdienām gribēja doties no savas dzīvesvietas uz netālo sūtniecību, kad viņam, iekāpjot automašīnā, uzbruka četri vīrieši, piespieda degunam chloroformā samērcētu lupatu un ievilka mazautobusā, kas jau gaidīja ar ieslēgtu motoru. Uzbrucēji sūtņa mašīnai izrāva atslēgu, norāva radiotelefonu, šoferam paziņojot, ka viņš ir brīvs, tūn aizbrauca.

Uzbrucēju iepriekš nozagto mašīnu policija vēlāk atrada pilsētas botāniskā dārza tuvumā. Tajā bija atstāta zīme, kuŗā prasīta 15 ieslodzītu komūnistu teroristu atbrīvošana 48 stundu laikā, pretējā gadījumā piedraudot sūtni nogalināt. Terroristu „nota" bija uzsvērts, ka katra no ieslodzītajiem komūnistiem ir „vismaz 100 sūtņu vērts", bet ASV sūtnim piemītot sevišķa vērtība, lai vienotos ar Brazilijas pašreizējiem diktātoriem par apcietināto terroristu atbrīvošanu un izlaišanu uz Alžīriju, Čīli vai Meksiku.

Riodežaneiro policija tūlīt norīkoja sardzi ASV sūtniecības un sūtņa dzīvesvietas apsargāšanai, kuŗā atradās viņa ģimene — dzīvesbiedre Elvira ar diviem bērniem. Bērks Elbriks savus pienākumus Brazilijā uzņēmās tikai 8. jūlijā, iepriekš no 1958. — 1964. gadam bija ASV sūtnis Portugalē, bet no 1964. gada līdz pārcelšanai uz Braziliju — ASV sūtnis Dienvidslavijā.

Brazilijas militārā junta, kuŗa prez. Artura da Kostas Silvas slimības dēļ nesen pārņēmusi varu, piekrita pieprasīto terroristu apmaiņai pret ASV sūtni tikai 80 minūšu pirms ultimāta noteiktā termiņa notecēšanas. 6. septembrī visus 15 terroristus lidmašīnā izveda uz Meksiku, kuŗa tiem piešķīrusi azila tiesības. Nokavēšanos izskaidro ar to, ka apcietinātie turēti cietumos dažādās Brazilijas pilsētās — Belo Horizontē, Sanpaulo un Recifē, tādēļ to savākšana vienkopus prasījusi laiku.

Vašingtona izteikusi Brazilijas valdībai pateicību par sūtņa Elbrika dzīvības izglābšanu. Brazilijas drošības iestādes izteikušās, ka nekavējoties uzsāks terroristu grupu vajāšanu visā valstī.

☆

ASV sūtņa Elbrika nolaupīšana Riodežaneiro atgādina spraigāko kriminālromānu. Kad 15 Brazilijas politiskie ieslodzītie jau bija pārvesti uz Meksiku, ko pieprasīja terroristi savā ultimātā, atbrīvotais sūtnis 7. septembrī atgriezās ASV sūtniecībā. Viņš partizānu gūstā bija pavadījis 7 stundas.

Sūtņa Elbrika atbrīvošana notika tikpat „mistiski" kā nolaupīšana. Četras stundas pēc tam, kad visi pieprasītie ieslodzītie jau atradās Meksikā, sūtni no automašīnas izgrūda kādā Riodežaneiro priekšpilsētā, pavēlot viņam palikt uz vietas 15 minūšu. Kad atbrīvotais samekļēja taksametru, tā šoferis, pasķatījies Elbrika bālajā un nesķūtajā sejā, jautāja: „Vai jūs esat amerikāņu konsuls?" un aizveda viņu uz mājām Riodežaneiro pludmales rajonā. Pie vārtiem jau bija sapulcējies liels ziņkārīgo pūlis, kas sūtnim skaļi uzgavilēja. Viņam uz pieres bija redzams ievainojums no sitiena ar revolvera spalu, pārvietojot sūtni no vienas automašīnas otrā nolaupīšanas dienā 4. septembrī.

Drīz pēc sūtņa Elbrika atgriešanās viņam no Vašingtonas piezvanīja prezidents Niksons un ārlietu ministrs Rodžers. Sūtņa rezidencē tūlīt ieradās arī Brazilijas ārlietu ministrs Pinto, izsakot nožēlu par notikušo un apsveicot ar atgriešanos. Pinto apliecināja, ka Brazilijas tauta pilnīgi atzinusi valdības ricību ar ieslodzīto atbrīvošanu glābt sūtņa dzīvību.

Elbriks gūsta laikā bija ieslodzīts šaurā telpā, kur partizāni viņam devuši smēķēt cigārus un pat izmazgājuši asinīm notraipīto kreklu. Tie atvainojušies, ka viņu vājās pavāru mākas dēļ sūtnim jāsamierinoties ar mazāk garšīgu ēdienu. Nolaupītāji gūsteknim atļāvuši aizrakstīt četras vēstules ģimenei, piekodinot uzsvērt, lai Brazilijas valdība pasteidzas ar cietumnieku izdošanu. Sūtnis pēc atbrīvošanas žurnālistiem paskaidroja, ka viņa nolaupītāji un „aprūpētāji" bijuši galvenokārt jauni cilvēki — „inteliģenti fanātiķi". Tie pie viņa vienmēr ieradušies maskās.

Brazilijas policija tūlīt steidzās meklēt vietu, kuŗā Elbriks turēts gūstā. Kādā priekšpilsētas rajonā atrasta neapdzīvota māja. Pēc liecinieku izteicieniem, to pirms pāris nedēļām noīrējuši vairāki jauni cilvēki. Otrā stāvā atrasts radio aparāts un ieroči. Pie mājas vēl stāvējis zaļais mazautobuss, kas lietots nolaupītā transportam. Policija apcietinājusi 12 aizdomās turēto.

Sūtnis Elbriks atraidījis Brazilijas valdības piedāvājumu pastiprināt viņa apsardzību. „Sūtnis, kuŗu pastāvīgi ielenc bruņoti sargi, nespēj būt sūtnis," viņš paskaidroja.

☆

Brazilijā atbrīvotos politiskos ieslodzītos uz Meksiku pārveda saslēgtām rokām. Tie uzsāka atgūto brīvību ar četru ēdienu brokastīm kādā Meksikositijas viesnīcā, būdami visai neparasti „viesi" — cietumnieku drēbēs ar identifikācijas numuriem. Meksikas iekšlietu ministrija maksās par viņu uzturu un pajumti vienu mēnesi, tad jaunajiem „trimdiniekiem" būs jāizvēlas darbs vai jāatstāj Meksika. Daži izteikuši vēlēšanos doties pie Fidela Kastro uz Kubu, bet citi — atgriezties Brazilijā, lai „turpinātu , ,cīnīties par brīvību". Neviens no atbrīvotajiem ieslodzītajiem nav zinājis, kādēļ atlaisti no cietuma, tāpat nekā nezinājuši par ASV sūtņa nolaupīšanu. Vecākais no viņiem — 76 gadus vecais komūnists Gregoro Bezarra bija pavadījis cietumā 5 gadus par aģitāciju starp zemniekiem Brazilijas ziemeļaustrumu apagabalos. Kāds bijušais Brazilijas armijas seržants sūdzējies žurnālistiem par slikto apiešanos cietumā. No cietuma izlaisto vidū ir 7 studentu barveži un 2 arodbiedrību vadītāji, kāds žurnālists un viens inženieris.

☆

ASV ārlietu ministrija pētī iespējas labākai savu sūtņu aizsardzībai Dienvidamerikas valstīs, kuŗu jau pastiprināja pēc ASV sūtņa Džona Gordona Mēna nonāvēšanas pirms viena gada Gvatemalā. Amerikāņu drošības iestādījumi tomēr domā, ka nekādi aizsardzības veidi nespēs pilnībā garantēt sūtņu drošību, jo nevienam pasaulē nav efektīvākas apsardzības kā ASV prezidentam, bet taču tas neaizkavēja prezidenta Džona Kenedija nogalināšanu atentātā pat pašās ASV. Sakarā ar ASV sūtņa Elbrika nolaupīšanu Argentīnas valdība informējusi lielvalstu sūtniecības Buenosairesā, ka pastiprinās to aizsardzību, kaut līdz šim nekādas draudu pazīmes nav manītas. Tomēr — vislielākā naudas vērtība ir amerikāņu dolaram, piedevām Dienvidamerikas terroristi arī zina, cik liela politiskā vērtība piekrīt ASV sūtnim...

BRAZILIJĀ MILITĀRA VALDĪBA

Brazilijas 66 gadus vecais prezidents Arturs daKosta e Silva, kuŗš amatā bija tikai kopš pērnā gada decembŗa, cieta asins izplūdumu smadzenēs. Pēc valsts satversmes, prezidenta aizstājējs ir viceprezidents, šai gadījumā Pedro Aleikso, bet viņam kā bijušajam civilistu kompromisa kandidātam un relātīvi maz pazīstamam bija stipra opozicija militārajās aprindās.

Izmantojot par ieganstu prezidenta Silvas slimību un pret viceprezidentu Aleikso pastāvošo lielo opoziciju armijā, varu Brazilijā jau 1. septembrī pārņēma militāristu „briumvirāts". Valsts prezidenta pienākumus uzņēmies 68 gadus vecais kaŗaflotes admirālis Augusto Brademakers Grunevalds, bet viņam tiesībās līdzīgi ir 63 gadus vecais armijas ģenerālis Aurelio Lira Tavaress un 63 gadus vecais gaisa spēku maršals Marsio de Souza e Mello, kuŗi neatzīst viceprezidenta Aleikso tiesības. Militāristiem pārņemot varu, mājas arests uzlikts bijušajam Brazilijas prezidentam Kubiševam.

Militārā junta uzsākusi enerģiskus priekšdarbus komūnistu partizānu apkaŗošanai, atzīstot, ka viņu pieaugošā subversīvā darbība var novest valsti briesmās. Uz šādu rīcību jauno militāristu valdību it sevišķi pamudināja ASV sūtņa Elbrika nolaupīšana, kuŗa dzīvības glābšanai uz Meksiku nācās izlaist apcietinātus 15 valstij bīstamus komūnistus, no kuŗiem liela daļa jau izteikusi vēlēšanos atgriezties Brazilijā, lai turpinātu revolūcionāro darbību.

Pirms 30 gadiem sākās otrs pasaules kaŗš

1. septembrī pagāja 30 gadu, kopš hitleriskās Vācijas kaŗa mašinerija sāka veltīties pret Poliju. Lai pildītu Polijai dotās garantijas, 3. septembrī Vācijai kaŗu pieteica Anglija un Francija. Tas bija otra pasaules kaŗa sākums. Būdamas kaŗam pilnīgi nesagatavotas un no Polijas ģeografiski šķirtas, abas sabiedrotās valstis nespēja sniegt nekādu efektīvu palīdzību. Vācija sakāva Poliju 3 nedēļās, tai „dunci mugurā iegrūžot" arī Pad. savienībai.

Polijas okupācijas 30. gadadienā Bonnas raidītājā runāja Rietumvācijas prezidents Heinemans, pieminot 55 milj. kaŗā kritušo un daudzus miljonus, kuŗus no to zemēm izdzina pēc kaŗa beigām, vairumā vācietšus. Rietumvācijas prezidents aicināja uz samierināšanos ar Poliju, bez jebkādām pretenzijām, tikai jautājot, cik ilgi Vācija vēl paliks sadalīta valsts Eiropas demarkācijas līnijā starp Austrumiem un Rietumiem un kad beigsies Berlīnes sadalītais stāvoklis? Kā labāko atrisinājumu pasaules mieram un Eiropas jautājumu nokārtojumam ar Vāciju centrā, Heinemans ieteica meklēt saprašanos ar Rietumvācijas kaimiņiem austrumos, it sevišķi ar Poliju.

VĀCU SOCIĀLDEMOKRATI PET ĶĪMISKAJIEM IEROČIEM

Rietumvācijas ārlietu ministrs Brants kādā vēlēšanu kampaņas runā norādīja, ka viņa vadītā sociāldemokratu partija apsveiktu, ja ASV atviliktu savus ķīmiskos ieročus no Rietumvācijas. Piebilstams, ka konservatīvā kristīgo demokratu partija, kuŗa pašreiz valda koalicijā ar sociāldemokratiem, šai jautājumā savu viedokli nav deklarējusi. Jūlijā, kad „nervu gāzes" jautājums sāka nodarbināt politiķu prātus, Bonnas valdības galvenais preses referents Dīls norādīja, ka ir tikai loģiski, ja Rietumi tur gatavībā tos pašus ieročus, kuŗi ir potenciālajam ienaidniekam austrumos.

✝

Mūsu mīļais

Artūrs Jānis Ezergailis

bij. Skujenes - Lodes ev.-lut. draudzes priekšnieks un Kosas pagasta Veczvannieku saimnieks, dzimis 1877. gada 11. maijā Kosas pagastā, aizgājis mūžībā 1969. gada 13. septembrī Toronto.

To vietiņu gan zināju,
Kur man kāra šūpulīti.
To vietiņu nezināju,
Kur uz mūžu aizmigšos.

Par viņu sēro

PIEDERĪGIE SVEŠUMĀ UN DZIMTENĒ

AKTUĀLAIS KAŖADĀ

★ Salīdzinot ar 1968. gada pirmajiem 6 mēnešiem, šogad Eiropas imigrantu skaits Kanadā samazinājies. Šai periodā pērn iecelojа 59.169 personas, bet šogad tikai 39.842. Visvairāk mazinājusies emigrācija no Itālijas, Vācijas, Holandes un Francijas, turpretim iecelotāju skaits no ASV audzis.

★ Sakarā ar ASV ledlauža tankkuģa „Manhattan" došanos uz Alaskas ziemeļiem, meklējot eļļas laukus, federālajā valdībā atskanējušas balsis par stingras deklarācijas izstrādāšanu, aizstāvot Kanadas suverenitāti Arktikas archipelāga ūdeņos. Tomēr ministru prezidents Trudo izteicis ieskatu, ka stingra „ultranacionāla" deklarācija tikai vājinātu Kanadas pozicijas jo starptautisko likumu evolūcija rādot Kanadai labvēlīgu virzienu. Ārlietu ministrs Šārps cer, ka deklarācija būs izstrādāta, parlamentam sākot rudens sesiju 22. oktobrī.

★ Montrealas Sv. Leonarda priekšpilsētā izcēlušies nemieri kādas angļu skolas dēļ. Demonstranti, vairumā jaunieši, iestājās par to, lai Kvebekā slēgtu visas angļu skolas. Pagasta vecākais L. Velets demonstrāciju aizliedza, bet kad jauniešu pūlis sāka nekārtības, nolasīja t. s. dumpja noteikumus un pavēlēja trokšņotājus arestēt. Pūlis uzbrukā 200 kārtībniekiem ar „molotova kokteiļiem", akmeņiem un nūjām, policijai atmaksājot ar asaru gāzes bumbām. Apcietinātas 19 personas, to vidū viena jauniete, vairāki Montrealas sabiedrībā pazīstamu vecāku bērni.

● Čechoslovakijas sūtniecības un konsulāti Rietumos saņēmuši jaunas Prāgas instrukcijas bēgļu skubināšanas atgriezties dzimtenē līdz 15. septembrim, nebīstoties no soda par neatļautu izceļošanu uz ārzemēm. Pēc Čechoslovakijas okupācijas pagājušajā gadā rietumvalstīs patvērumu meklējuši ap 50.000 čechu un slovaku. No tiem tikai daži simti izteikuši vēlēšanos atgriezties līdz 15. septembrim, kad beidzas izsludinātā „amnestija".

„Es jau jums saciju, prefekta kungs, ka mums satiksmes policistēm vajadzētu izsniegt vieglākas uniformas karstajām dienām..."